



új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
208. (1274.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

1 euró	4,2727 ▼
1 amerikai dollár	3,0431 ▼
100 magyar forint	1,5601 ▼

Aktuális

2

Unió nyomása alatt a szerbek

Az EU-országok külügyminiszterei úgy döntöttek, véleményezésre átküldik Szerbia tavaly decemberben benyújtott uniós csatlakozási kérelmét az Európai Bizottságnak. Ezzel méltányolták, hogy Belgrád „érett magatartást tanúsított” Koszovó ügyében.

Társadalom

7

Fehér köpeny, fekete zseb

Világbanki jelentés készült a hazai korrupcióról: a becslések szerint háromszázmillió euró fordul meg illegálisan a hazai egészségügyben. A szaktárca arra figyelmeztet, a csúszópénz nem javítja, hanem rontja az egészségügyi ellátás minőségét.

Média

9

A díj bizonyít és biztat

Az animáció az egyik legkifejezőbb filmes műfaj, ám látszólagos könnyedsége ellenére megvannak a maga buktatói – fogalmazz az ÚMSZ-nek adott interjújában Felméri Krézsek Cecília, az Anim'est legjobb romániai animációsa.

Vezércikk

3

Kisebrendűségi komplexus

Ez utóbbi folyamat azonban furamód csupán a felszínen történt meg, az anyagi aspirációk szintjén. Valahol a mélyben ugyanis – tudata



Salamon Márton László

alatt – a román állampolgár továbbra is kisebbségi komplexussal küzd. Továbbra is szolgálai alázattal viseltetik a civilizált nyugattal szemben, melynek megkérdőjelezhetetlen fölényét feltétel nélkül elismeri. ▶

Sztrádadíj sztráda nélkül

Az uniós pénzből építendő utak karbantartására kérné az illetéket a kormány**Ha a kormány most bevezetné a sztrádadíjat, az autósoknak kétszer kellene fizetniük ugyanannak az útnak a használatáért**

Fotó: ÚMSZ

Az Európai Bizottság elvárásaira hivatkozva autópályadíj bevezetésére készül a kormány, amelyet az uniós pénzből építendő utak karbantartására fordítana. Anca Boagiu szállításiügyi miniszter tegnap még nem tudta megmondani, mikortól és milyen formában kéri majd a sztrádahasználó díjat a gépkocsivezetőktől. Minisztériumi források szerint azonban az új illetékeket leghamarabb csak 2012-ben vezethetik be. **6. oldal ▶**

IMF: a béremelés jövőre lehetséges

ÚMSZ

▶ A Nemzetközi Valutalap (IMF) a közalkalmazotti bérek legfeljebb 15 százalékos emelésébe egyezne bele – szivárgott ki tegnap a IMF romániai küldöttsége és a hazai szakszervezetek képviselőinek találkozásjáról. A nemzetközi pénzügyi szakemberei szerint a jövő évi költségvetési céldeficit nem engedi, hogy visszaálljanak a július elsejétől 25 százalékkal lefaragott fizetések. Az IMF azt sem szeretné, ha a minimálbér jövőre nagy arányban növekedne. **Folytatása a 6. oldalon ▶**

Băsescu fényképét égették el**A tartalékos katonák Cotroceni előtt tiltakoztak. 3. oldal**

Fotó: Tofán Levente

A koalíció nem szavaz

▶ „A bizalmatlansági indítvány politikai gesztus, a mi válaszuk is politikai jellegű: részt veszünk a kezdeményezés vitáján, de nem szavazunk róla” – közölte tegnap be Markó Béla, az RMDSZ elnöke. A demokrata-liberálisok is hasonlóképpen járnak el, így valószínűsíthető, hogy holnap csak az ellenzéki honatyák fognak szavazni. **3. oldal ▶**

Mai mellékletünk:

HIRDETÉS

YOUNG REPORTERS AGAINST POVERTY

www.youngreporters.net

18 és 30 év közötti újságíró szakos diák vagy?

RIPORTPÁLYÁZAT

részletek a média oldalon



Röviden

„Félházas” előválasztások Nagyborosnyón

Időközi előválasztásokat szervezett tegnap az RMDSZ, a Kovászna megyei Nagyborosnyón. Rekordrésztvétellel számolt be Tamás Sándor, a háromszéki RMDSZ elnöke, aki szerint a 2342 szavazati joggal rendelkező nagyborosnyói lakosból 1134-en, vagyis 48,42 százaléknian voksoltak. Az előválasztáson arról kellett dönteniük, hogy az RMDSZ kit támogasson a november 28-án sorra kerülő időközi választásokon, amelyeket azért tartanak, mert szeptember végén kórházban elhunyt a település 58 éves polgármestere, Bartha László. A tegnapi előválasztásra két személy jelentkezett, és az előválasztáson részt vevő nagyborosnyói lakosok közel 65 százaléka Lőrincz Kálmán mezőgazdasági mérnököt támogatta Nagy Csongor iskolaigazgatóval szemben, így ő lesz az RMDSZ polgármesterjelöltje. A november 28-i választásokkor a Magyar Polgári Párt Girtler Gyulát jelöli polgármesternek.

Görögország segítséget kért az EU-tól határainak védelmére

Görögország felkérte az Európai Uniót, hogy vezényeljen gyorsbevetésű határ menti egységeket a görög-török határra, elősegítve ezáltal az illegális bevándorlók példátlan mértékű áradatának feltartóztatását. Hrisztosz Papucisz miniszter, a rendőrséget is felelős polgári védelem vezetője vasárnap közölte, hogy levélben kérte támogatást Cecilia Malmströmtől, az Európai Bizottság belügyi biztosától és Annemie Turtelboomtól, a soros EU-elnök Belgium belügyminiszterétől. Malmström máris jelezte, hogy Görögország számíthat az európai szolidaritásra.

Karzai: Irán valóban készpénzzel segítette az afgán kormányt

Hamid Karzai afgán elnök tegnap elismerte, hogy egyik tanácsadója „pénzeszsákokat” kapott Irántól, hozzátéve, hogy hivatalos, átlátható módon folyósított segítséget van szó. Karzai a *The New York Times* (NYT) egy korábbi cikkére reagált, amelyben a befolyásos amerikai napilap azt írta, hogy Teherán megpróbálja anyagiakkal növelni befolyását a térségben. Az államfő egy sajtótájékoztatón elmondta, hogy az iráni kormány évente általában egy-két alkalommal, 500 ezertől 700 ezer euróig terjedő összeggel támogatja Afganisztánt.

Bármikor kitörhet egy indonéziai vulkán

Bármikor kitörhet az indonéziai Merapi vulkán, a legmagasabb készültségi szint van érvényben a környékén, a vulkanikus hegy lejtőin élő több ezer embert kitelepítették – tájékoztattak tegnap a helyi hatóságok. A Jáva szigetén található, 2968 méter magas tűzhányó aktivitása a hétfőig jelentősen megnőtt, a lávafolyásokon kívül körülbelül 500-szor megmozdult a föld is. A készültségi szintet helyi idő szerint hétfő reggel 6-kor emelték a legnagyobbra: ez azt jelzi, hogy a vulkán bármelyik pillanatban kitörhet.

Három francia finomítóban véget ért a sztrájk

Franciaország 12 olajfinomítójából háromban a munkafelvételről döntöttek tegnap a dolgozók, a többi kilencben azonban folytatódik a nyugdíjreform elleni tiltakozás második hete tartó sztrájk. A Francia Olajipari Unió tájékoztatása szerint az ország 219 olajtárolójából már csak az a kilenc nem működik, amelyek a munkabeszüntetést folytató olajfinomítók területén találhatók, de már azok sincsenek a sztrájkolók blokádja alatt. A többi telepet sikerült a hatóságoknak teljesen felszabadítaniuk.

Uniós nyomás alatt a szerbek



Catherine Ashton: az uniós szívesen biztosít helyet Brüsszelben a szerb-koszovói tárgyalásokhoz

Fotó: archív

Hírösszefoglaló

► Az EU-országok külügyminiszterei tegnap Luxembourgban úgy döntöttek, hogy véleményezésre átküldik Szerbia tavaly decemberben benyújtott uniós csatlakozási kérelmét az Európai Bizottságnak, az uniós legfőbb végrehajtó testületnek. Ezzel méltányolták, hogy Belgrád „érett magatartást tanúsított” a Koszovóval párbeszédet kezdeményező ENSZ-közügyi határozat szeptemberi meghozatalakor. A tagállamok kormányait képviselő külügyminiszterek azonban szigorú feltételeket szabtak a szerb csatlakozási folyamathoz, és hangsúlyozták, hogy továbbra is nyomást gyakorolnak Belgrádra a

háborús bűnökkel vádolt Ratko Mladic elfogása céljából. Az ülésen leginkább a hollandok ragaszkodtak ahhoz, hogy a délszláv háborús bűnök ügyében eljáró hágai törvényszékkel való teljes körű szerb együttműködés követelését illetően minél keményebb szövegű határozat szülessen. Velük főként Carl Bildt svéd külügyminiszter szállt szembe, aki azt hangsúlyozta, hogy pozitív üzenetet kell küldeni a Balkán felé.

A Luxembourgban kiadott közlemény kitért arra is, hogy a szerb csatlakozási folyamat szempontjából lényegbevágó szerepet játszik a regionális együttműködéshez való „építő szellemű hozzáállás”. A szeptemberi ENSZ-határozat elfogadása nyomán

Catherine Ashton, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselet vezetője jelezte: az uniós szívesen biztosít helyet Brüsszelben a szerb-koszovói tárgyalásokhoz.

Az a tény, hogy a külügyminiszterek a szerb EU-csatlakozási kérelem továbbításáról szóló nyilatkozatban kitértek a koszovói kapcsolat kérdéseire, egyes uniós diplomaták szerint azt jelzi: Brüsszel a Belgrád-Pristina-párbeszédben is eredményeket akar látni ahhoz, hogy megkezdhetőnek nyilvánítsa a szerb csatlakozási tárgyalásokat.

Az Európai Bizottság a várakozások szerint a jövő év második felében alakítja ki a véleményét arról, hogy Szerbia felkészült-e a csatlakozási tárgyalások megkezdésére. ◀

Orbán: számíthatnak magyar segítségre a moldovaiak

MTI

► Moldova nem csak kér az Európai Uniótól, hanem hozzá is akar járulni közös értékeihez, amennyiben Európában nagyra tartják ennek az országnak a többnyelvűségét, az ottani decentralizációt, valamint az autonómia értékének elfogadását – mondta tegnap Chişinăuban Orbán Viktor. A magyar miniszterelnök és moldovai kollégája, Vlad Filat megbeszéléseik után együtt tájékoztatták a sajtót a tárgyalások eredményeiről. Vlad Filat így fogalmazott: ez a látogatás ismételt bizonyítja azt a fontos politikai támogatást, amelyet a magyar kormány nyújt Moldovának. Mint mondta, a tárgyalásokon a kétoldalú kérdések és az európai integrációt érintő ügyek egyaránt szerepeltek.

Filat kifejezte meggyőződését, hogy a magyar európai uniós elnökség idején Moldova európai integrációját is sikerül majd felgyorsítani, és jelentős előrelépést lehet tenni a vízumliberalizáció útján is. Emlékeztetett arra, hogy Magyarország segít azoknak a moldovai szakembereknek a fel-

készítésében, elsősorban a tapasztalatok átadásával, akik a szabadkereskedelmi megállapodásról fognak tárgyalni az Európai Unióval.

Orbán Viktor felhívta a figyelmet arra, hogy a következő félévben Magyarország, utána pedig Lengyelország adja az Európai Unió elnökségét. A következő félév értékes lehet Moldova számára – folytatta a kormányfő –, aki szerint a legfontosabb ügy a vízum kérdése. Hiszen a kommunizmusban a bezártság volt a legrosszabb – jegyezte meg. „Az igazán felszabadító érzés az lesz Önök számára, amikor vízum nélkül utazhatnak egészen az Atlanti-óceánig” – tette hozzá. Megígérte, mindent meg fog tenni azért, hogy ez a folyamat minél hamarabb sikerrel záruljon. Leszögezte: Moldovát nagyra értékelik az Európai Unióban. „Önök nagyon bonyolult térségben élnek, és van néhány érték, amely különösen fontos, és amelyre az unióban is nagy tisztelettel tekintenek: ez a többnyelvűség, a decentralizáció és az autonómia értékének elfogadása” – hangsúlyozta a politikus. ◀

Magyarokat támadtak meg Afganisztánban

Hírösszefoglaló

► Támadás érte tegnap reggel a magyar tartományi újjáépítési csoport (PRT) egyik konvoját az afganisztáni Baglan tartományban, közölte a budapesti honvédelmi tárca. A minisztérium közleménye szerint a támadásban nem sérült meg senki, a merénylő életét vesztette. A támadás helyi idő szerint 10 óra 27 perckor történt Puli Kumri északi részén, a magyar katonák táborától 5 kilométerre. Egy öngyilkos merénylő a konvoj mellett hozott működésbe egy autóban egy robbanószerkezetet, a robbanás a járőröző konvoj harmadik járművét érte. A minisztériumi közlemény szerint a HMMWV típusú gépjármű megrongálódott, de saját erőből képes volt visszatérni a táborba. Egy másik öngyilkos merényletben a keleti Khost tartományban robbantottak fel hétfőn egy autót egy rendőrségi ellenőrző pont közelében. A támadásban egy afgán rendőr meghalt, egy másik pedig megsérült. A magyar katonák féléves váltásokban teljesítenek szolgálatot Afganisztánban, a most megtámadott katonák már a 9. váltáshoz tartoztak. Jelenleg több mint 300 magyar katona tartózkodik Afganisztánban. A Baglan tartományban szolgáló PRT egyik konvoja ellen augusztus 23-án a magyar katonák bázisától 20 kilométerre követtek el merényletet. A konvoj huszonkilenc magyar katonát szállított a magyar bázistól, Puli Kumritől Mazar-i-Sarifba. A tálib támadók egy útszéli robbantás után három irányból is megtámadták a katonák konvoját, akkor a negyedik autót egy RPG-gránát találta telibe. ◀

Győzött a „pirani Obama”

ÚMSZ

► Egy ghánai származású orvos személyében most először fekete bőrű polgármestere lesz egy szlovéniai városnak. Az 54 éves Peter Bossmant az Adriai-tenger partján fekvő Piran városban választották meg polgármesternek vasárnap. A kormányzó szociáldemokraták színeiben indult „pirani Obama” a szavazatok 51,4 százalékával győzte le jobb-közép ellenfelét, az ugyancsak orvosként dolgozó Tomaz Gantart. „Az az egyszerű tény, hogy megválasztottak, a Szlovéniában uralkodó demokrácia fejlettségét jel-

zi” – mondta Bossman, aki az előző ciklusban már tagja volt az önkormányzatnak képviselőként. Bossman 33 éve érkezett a volt jugoszláv köztársaságban, hogy orvosi tanulmányokat folytasson. Bár haza akart térni, szándékát megváltoztatta, miután egy horvát származású diáktársát vette feleségül. Több mint húsz éve él a festői szépségű Piranban, ahol az emberek „nem fekete bőrű orvosként vagy külföldiként, hanem egy jó emberként” tekintenek rá. Szlovéniában vasárnap tartották az önkormányzati választások második fordulóját. A választási részvétel 41 százalék volt. ◀



A ghánai származású orvos 51,4 százalékkal győzte le ellenfelét

A koalíció nem szavaz

Holnap kerül a plénum elé az ellenzék bizalmatlansági indítványa

M. Á. Zs.

A koalíciós pártok tegnap megegyeztek, hogy tartózkodni fognak az ellenzék által benyújtott és honlap voksolásra bocsátott bizalmatlansági szavazáson. Előbb Mircea Toader, a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) képviselőházi frakcióvezetője jelentette be, hogy a PD-L, az RMDSZ, a független és a nemzeti kisebbségeket képviselő honatyák részt vesznek ugyan a szavazáson, vagyis nem maradnak távol a parlamenti vitától, de nem szavaznak az indítványról. Ugyanezt megerősítette Markó Béla RMDSZ-elnök is, aki a szövetség képviselőházi és szenátusi frakciójának együttes ülése után bejelentette: az RMDSZ-es honatyák is tartózkodni fognak a szerdai szavazáson. Ugyanakkor leszögezte: ez nem jelenti azt, hogy az RMDSZ nem támogatja a kormányt. Elemzők szerint a koalíciós pártok így akarják elhárítani annak a veszélyét, hogy a kormánypárti padsorokból „átszavazzanak”. Amennyiben tartják magukat tervükhöz, akkor az ellenzék nem gyűjtheti össze a bizalmatlansági indítvány elfogadásához szükséges 236 szavazatot.

Crin Antonescu, a Nemzeti Liberális Párt (PNL) elnöke is kétegynek adott hangot az indítvány



Emil Boc és Markó Béla közös nevezőre jutottak

Fotó: Tofán Levente/archív

sikerének tekintetében. A politikai elmarasztalta a szociáldemokratákat amiatt, hogy nem tettek közösen kellő erőfeszítéseket az elmúlt héten a bizalmatlansági indítvány sikerének az előkészítése érdekében.

Ponta: aljas gesztus

„A szavazáson való részvétel megtiltásával a kormánypártok túsul ejtették saját képviselőiket” – fogalmazott Victor Ponta szociáldemokrata pártelnök a PD-L és az RMDSZ bejelentését követően. Hozzátette: eddig tíz demokrata-liberális vagy független hon-

atyá jelezte, hogy a tiltás ellenére meg fogja szavazni az ellenzéki kezdeményezést.

Átállnának a kisebbségek?

A nemzeti kisebbségek képviselőivel tartott tegnapi egyeztetés után Ponta bejelentette, Crin Antonescu liberális pártelnökkel megegyeztek, hogy a bizalmatlansági megszavazása esetén még aznap este kikérik az RMDSZ és a kisebbségek véleményét a jövőre miniszterelnök személyét illetően. Hozzátette: az ötlet a kisebbségektől származik, ezért reméli, hogy szavazataikat is meg-

kapják. Ponta elmondta még, hogy egyelőre nem tudtak tárgyalni az RMDSZ-szel, de reményét fejezte ki, hogy a mai nap folyamán asztalhoz ülhetnek.

Pártkönyves tüntetők?

A szavazás napjára meghirdetett szakszervezeti tüntetés is politikai vita tárgyává vált azt követően, hogy a demokrata-liberálisok több vezető politikusa azzal vádolta meg a PSD-t, hogy saját pártaktivistáit is „be akarja építeni” a Victoria-palota és a parlament előtt tervezett tüntetésbe. Elena Udrea fejlesztési és turisztikai miniszter információi szerint a szociáldemokraták több száz autóbust béreltek ki szimpatizánsaik számára. Hozzátette: megvizsgálják annak a lehetőségét, hogy miképpen tudnák legális eszközökkel megakadályozni a pártaktivisták részvételét a szakszervezeti tüntetésen. Vasile Blaga ex-beltügyminiszter arról tájékoztatta alakulata országos vezetőségét, hogy információi szerint a PSD-s polgármesterek parancsba kapták, hogy minimum huszonöt fős küldöttséggel képviseltessék magukat a holnapi tüntetésen. A vádakra válaszolva Victor Ponta szociáldemokrata pártelnök elmondta: személyesen is részt kíván venni a kormánypalota és a parlament közötti felvonuláson és arra biztat minden párttagot, hogy bátran csatlakozzon hozzá. „Remélem, hogy a szakszervezetek nem haragudnak meg rám ha egyszerű állampolgárként csatlakozom hozzájuk. Otthonmaradásommal hallgatólagosan hozzájárulnék ahhoz, hogy az országot vezető mafiózók és inkompetensek továbbra is hatalmon maradjanak” – szögezte le Ponta. ◀

Kisebrendűségi komplexus



Salamon Márton László

Ki ne emlékezne a kilencvenes évek Romániájának klasszikussá vált szállóigéjére, a közbeszédben és a médiában hosszú karriert befutott „Nem adjuk el az országunkat”-ra („Nu ne vindem țara”)? An-nakidején a maradi-

ság, a bezárkózottság, az idegentől, újtól való félelem szimbólumaként ismertük meg a fenti mondat, amely meghatározta a kommunizmusból alig kikecmergett ország lakosságának viszonyulását az új rendhez, a demokráciához, a piacgazdasághoz. Azóta eltelt húsz év, és sokmindent megváltozott nemcsak a tárgyi valóságok tekintetében, hanem a lakosság mentalitásában is. Az akkori szitokszavak – földbirtokok, földbirtokosok, bárók, grófok, volt uralkodók – ma már nem hatnak az elrettentés erejével, sőt némi vágyakozó nosztalgia lengi be ezeket a fogalmakat, még a közember szintjén is. A közhangulat ma már sokkal inkább az elkobzott birtokait visszakövetelő egykori tulajdonos mellett áll, semhogy az esetleg a restitúció nyomán utcára kerülő lakóhoz közelítene empátiával.

A nyitás, a határok megnyílása ugyanakkor lehetővé tette a fejlett nyugati világ megismerését, logikájának megismerését, standardjainak átvételét. Ez utóbbi folyamat azonban furamód csupán a felszínen történt meg, az anyagi aspirációk szintjén. Valahol a mélyben ugyanis – talán inkább tudata alatt – a román állampolgár továbbra is kisebrendűségi komplexussal küzd. Továbbra is szolgai alázattal viseltetik a civilizált nyugattal szemben, melynek megkérdőjelezhetetlen fölényét feltétel nélkül elismeri.

Mert hogyan lehetne másképp megmagyarázni azt a teljes készséget, amellyel a román nép mukkanás nélkül hagyja magát az IMF vágóhídjára vinni? A nemzetközi pénzintézet úgy diktálja immár az egymást követő kölcsönök feltételeit a kukoricán termelő román kormányoknak, mint ahogyan a mukkanni merészülő félénk diákkal íratja le százszor a szigorú pedagógus: „A tanár úrral nem feleselünk.”

A Nemzetközi Valutaalap pénzére lehet, hogy szükség van, lehet, hogy nincs – erről nem fogunk itt most állást foglalni, mert nincs meg hozzá a kellő háttérismeretünk. Az azonban aligha természetes, hogy Romániát gyakorlatilag az IMF kormányozza, meghatározva immár nemcsak az ország makrogazdasági irányait, hanem a társadalom összes bugyraiba belebújva polgárait folyton rendreutasítsa.

Ha semmi egybe nem is, de ennyi büszkesége még Európa legszegényebb népének is maradhatott volna.

Román lapszemle

Egyre több a paranormális esemény Galacon. Miután év elején egy UFO-t láttak a város fölött, most egy rejtélyes arc jelent meg az égbolton. (Click) ▶ Évnyegyedről évnegyedre nő azoknak a szülészeti asszisztenseknek a száma, akik különböző okoknál fogva távoznak az egészségügyi rendszerből. Csupán az év eddigi eltelt időszakában mintegy ezer asszisztens hagyta ott az egészségügyet. (Curentul) ▶ A külföldön dolgozó kétféle millió romániai munkavállaló közül több mint kétezer igazgatói tisztséget tölt be. (Gândul) ▶ A roma maffia ellen tüntetett a temesvári prefektúra épülete előtt az Új Jobboldal. A résztvevők egy része fekete csillagot viselt, és a 2007-ben megalakult Temesvári Autonóm Nationalisták Csoportja tagjának vallotta magát. Az Új Jobboldal hivatalosan az ellen tiltakozott, hogy a városközpontban 80 épületet vásároltak meg a romák. (Jurnalul național) ▶ Egymilliárd dollárral károsították meg az Egyesült Államokat a romániai hackerek (România liberă)

A tanügyi törvényt csak a bizalmatlansági szavazás után véglegesítik

Amennyiben „átvészele” a bizalmatlansági indítványról való szavazást, akkor a Boc-kabinet aznap este rendkívüli ülésen véglegesíti a másnap felelősségvállalással parlament elé kerülő tanügyi törvényt. A kabinetnek tegnapig 362 módosító indítványt sikerült áttekintenie. „Csak azok a javaslatok kerülnek bele a törvénytervezetbe, amelyek az oktatási rendszer modernizálását szolgálják” – szögezte le Ioana Muntean kormányzóvivő. A bizalmatlansági indítványról való szavazás

után egy nappal sorra kerülő felelősségvállalás kulcsfontosságú az RMDSZ szempontjából, ugyanis a szövetség politikai programjának egyik lényeges pontja teljesülne a tanügyi törvény képviselőházban elfogadott változatának megszavazásával. Mint ismeretes, a jogszabály előírja, hogy nemzetiségi osztályokban a román nyelv és irodalom kivételével minden tantárgyat az adott közösség nyelvén kell tanítani, beleértve Románia földrajzát és történelmét is.

Főparancsnokuk fényképét égették a tartalékos és nyugdíjas katonák

ÚMSZ

„Le Bănescuval! Gyere ki, te közönséges kutya! Tolvajok!” – ilyen és ehhez hasonló jelszavakat skandált az a mintegy ezer tartalékos és nyugdíjas katona, akik a Cotroceni-palota előtt „kérték” Traian Bănescu államfőt arra, hogy módosítsa az új nyugdíjtörvényt, amelynek jelenlegi formája szerint újrászámolják a katonai nyugdíjokat, így csökkenni fognak járandóságai. A nyugdíjas katonák attól sem riadtak vissza, hogy nyilvánosan eléggessék a hadsereg főparancsnokának, Traian Bănescu államfőnek a fényképét. Hasonló megmozdulásokat tartottak országsszerte a prefektúrák épületei előtt.

Az új nyugdíjtörvényt a parlamentnek a Nemzetközi Valutaalap (IMF) kérésére kell elfogadnia, ugyanis Bukarest az IMF szervezésében tavaly kötött többoldalú nemzetközi hitelcsomag fejében vállalta a nyugdíjrendszer megreformálását. A jogsza-



A tartalékos és nyugdíjas katonák tegnap a Cotroceni-palota előtt „álltak hadrendbe”

Fotó: Tofán Levente

bály fő célkitűzése, hogy egységesítse az öregségi járandóságokat, ezért megszünteti a kiemelt nyugdíjokat, s így a katonai járandóságok is csökkenni. A törvényt két héttel korábban

Traian Bănescu visszaküldte a parlamentnek azzal a javaslattal, hogy a nők esetében csökkentsék a nyugdíjkorhatárt 63 évre. A törvényben eredetileg az szerepelt, hogy a férfiak és nők eseté-

ben egyaránt a 65 éves nyugdíjkorhatár érvényes. Az államfő két héttel ezelőtti döntése miatt a parlament november elején várhatóan ismét napirendre tűzi a jogszabályt. ◀

Strasbourgi bírák szigora

A nemzetközi fórumok megaláztatás, hogy a román illetékesek két évtizede akadályozzák a kommunista rendszer által elkobzott javak visszaszolgáltatását.

Bogdán Tibor

► Miután a román állam több figyelmeztetést is kapott és jó néhány tulajdonjogi pert elveszített az Európai Emberjogi Bíróságnál – több millió eurós kártérítést fizetve a felpereseknek –, a strasbourgi fórum most, történelmi precedensnek tekintett döntést hozott: első ízben kívánja alkalmazni Románia esetében az úgynevezett irányadó eljárást, amely, a szakértők szerint egy lépéssel közelebb viszi az országot az Európa Tanácsból történő kizáráshoz.

Másfél évnyi türelmi idő

Az emberjogi bírák annak nyomán jutottak erre az elhatározásra, hogy előzőleg, 2008-ban és 2009-ben következtesen úgy ítélték meg, hogy a román kártalanítási mechanizmus nem vezet a kívánt eredményre, és ennek alapján azt az ajánlást tették Bukarestnek, hogy szavatolja „a lényegi, hatékony, gyors és kiszámítható visszaszolgáltatási eljárást”. Az eljárásra két per kapcsán kerülne sor, azzal az indoklással, hogy a román állam megtagadta a felpereseknek igazat adó, végleges és visszavonhatatlan bírósági ítélet alkalmazását, ezzel pedig megsértet-

a jelzett problémákat, komoly szankciók várnak, amelyek akár az ország Európa Tanácsból történő kizárásáig is elmehetnek.

Tárcaközi bizottság

Răzvan Horațiu Radu, Románia kormányképviselője az Európai Emberjogi Bíróságnál ennek ellenére úgy véli, figyelembe kell venni a strasbourgi döntés pozitív kihatását is Románia szempontjából: nevezetesen azt, hogy az ország 18 hónapos türelmi időt kapott a jelzett rendellenességek orvoslására. Arról viszont nincs

teljes mértékben meggyőződve, hogy Bukarest tiszteltben tudja tartani az emberjogi bírák által kijelölt határidőt, bizik viszont abban, hogy nem kerül sor Románia Európa Tanácsból történő kizárására.

Emil Boc kormányfő tárcaközi bizottság létrehozását kérte a strasbourgi fórum által jelzett, a kommunista rendszer idején elkobzott ingatlanok visszaszolgáltatásának folyamatában megnyilvánuló hiányosságok megszüntetésére. Az új testület intézkedéscsomagot fogad majd el ennek érdekében. A bizottság a külügyi, az igaz-

ságügyi tárca, valamint a Tulajdon-visszaszolgáltató Országos Hatóság szakértőiből áll. Kormányilletékesek szerint a megoldás mindenekelőtt e hatóság feladatkörébe tartozik, hiszen ezt az intézményt bízta meg korábban a kabinet az emberjogi bírák által megfogalmazott észrevételek clemzésével és megoldásával.

Pervesztes Románia

A tárcaközi bizottságnak lesz munkája bőven. Romániából ugyanis rengeteg panasz érkezett a strasbourgi bírósághoz: az ügyfelek számát

tekintve 9750 dossziéval a negyedik helyen áll Oroszország, Törökország és Ukrajna után, a panaszosok lakossági részaránya tekintetében azonban listavezető.

Több tucatra rúg azoknak az ítéleteknek a száma, amelyben az emberjogi bíróság kártérítés kifizetésére kötelezte a román államot, bár a testület nagyon szigorúan megszüri a panaszokat, azok 97 százalékát vagy megalapozatlannak, vagy nem a testület hatáskörébe tartozónak ítélte meg. Tavaly például a román állampolgárok által benyújtott 4247 panasz közül mindössze 153 esetben állapított meg jogsértést. A román államot elmarasztaló ítéletek negyven százaléka – 91 határozat – a tulajdonjog megsértése, 36 százaléka – 72 döntés – pedig a méltányos romániai perelfolytatás hiánya miatt született meg. Jelenleg több mint ezer, Romániából érkezett tulajdonjogi dosszié vár megoldásra az emberjogi bíróságnál.

A strasbourgi bírák a román államot egyébként 1994 és 2009 között összesen 36 millió euró kártérítés megfizetésére kötelezték. A Bukarest által elveszített perek száma 2007 után rohamosan megnőtt, addig az államot ugyanis csupán 4,5 millió eurónyi kártalanításra ítélték Strasbourghban.

A testület döntései nem egy esetben gyökeresen megváltoztatták a romániai jogszabályok egy-egy kitételét, így például az előzetes letartóztatással, a telefonlehallgatással, a tulajdonjoggal kapcsolatos rendelkezéseket. ◀



Strasbourg. Az Európai Emberjogi Bíróság épületegyüttese

Oszama bin Laden kényelmes otthonban él

Kényelmes házban él, nem pedig barlangokban bujkál Oszama bin Laden, az Egyesült Államok által keresett főterrorista. Ha tudják, hol tartózkodik, miért nem fogják el?

Gy. Z.

Törzsi területeken

► A világ nagy hírgyűnősegei a pakisztáni Pesavarból kelteznek azokat a tudósításait, amelyek egészen a legutóbbi napokig a világ első számú terroristájának, Oszama bin Ladennek a búvóhelyéről szólnak. Egészen pontosan annak a fantoméről, akinek a neve immár a kilencedik esztendeje mélyen bevésődött a köztudatba, de az amerikai titkosszolgálatok már ennél is régebb óta hiába ütök bortal a nyomát. „High Value Target One” – az első számú legértékesebb célpont, így billogozzák meg azt a személyt, akinek huszonöt millió dollár vérdíjat tűztek ki a fejére, és ez az összeg bárkit megillet, aki a főterroristát kézre keríti.

za az illető NATO-alkalmazott.

Oszamák vélt rejtékhelyéről nem ez az első feltételezés, amely napvilágot látott, de az első olyan hitelt érdemlő megnyilatkozás, amely azt látszik igazolni, hogy a főterrorista kézre kerítése valójában nem is áll az Egyesült Államok érdekében. A WikiLeaks által a hét végén nyilvánosságra hozott mintegy négyszázezer titkos Pentagon-iratából az is kiderül, hogy Washington gyakorlatilag már régóta – ha nem éppen a kezdetektől fogva – ismeri az al-Kaida első számú embereinek a rejtékhelyét. Sőt, szinte minden forrás megerősíti, hogy bin Ladent annakidején a CIA emberei képezték ki (arra, hogy az 1980-as években Afganisztán megszálló szovjetek ellen folytasson gerillaháborút, és ő ezeket az ismereteit fordította korábbi tartóztartásai ellen).

Forró nyomon

Vajon mennyire lehet forró ez a nyom, amelyet a NATO-

forrás megjelölt? Az kétségtelen tény, hogy a Pakisztán északnyugati vidékein húzódó hegyek, ahol Oszama bin Laden rejtőzködési helyét tudni vélik, és amelyek Afganisztánnal határosak, gyakorlatilag teljességgel átjárhatatlanok. A CNN forrása itt nevezte meg azt a helyet – a Kurram völgyét, ahol az al-Kaida vezére a feltételezések szerint él, mármint az a terület a pakisztáni hadsereg ellenőrzése alatt áll. Amiből egyenesen következik, hogy az Afganisztánnal szomszédos muzulmán ország, bár hivatalosan Washington szövetségeseinek számít, és minden fórumon deklarálja is hűségét, valójában a főterroristát támogatja. Ha ugyanis ez a megállapítás nem fedné a valóságot, semmi sem akadályozhatná abban, hogy már régen elfogja Oszamát és tettestársait.

A korábbi feltételezések szerint az al-Kaida vezére súlyos beteg (állítólag vesebajban szenved, és rendszeres dialízisre szorul), kezelését pedig nem lehet megoldani nomád körülmények között.

Ennek ellenére a legutóbbi időkig azt feltételezték, hogy barlangokban bujkál, a legfrissebb hírek azonban arról szólnak, hogy kényelmes házban lakik, ahol éppenséggel semmi akadálya sincs a megfelelő orvosi ellátásnak. Aligha valószínű, hogy a kényelem volna a lakóhely megválasztásának valódi oka, az viszont mindenképpen nyilvánvalóan látszik, hogy az egészségügyi gondok is szerepet játszanak a megválasztásában – persze csak abban az esetben, ha az elrejtőzés lehetősége ezzel együtt fennáll.

A „tálibok kovácsa”

Északnyugat-Pakisztán törzsi területein szikár hegyvonulatok húzódnak, ezer barlanggal, alagutakkal, megközelíthetetlen, széles agyagfalakkal körülvett udvarokkal. A pakisztáni titkosszolgálat (ISI) egykori tábornoka szerint bin Ladent egészen pontosan 2001. november 21-én látták utoljára, amikor egy autókaravánnal megérkezett erre a területre.

A tábornok szerint nem útközött semmiféle nehézségbe, hogy a főterrorista elrejtőzködjen, a törzseknek ugyanis eszük ágában sincs, hogy kiadják őt, az amerikai egységek pedig képtelenek behatolni. A törzsi harcosok belátják örtornyaikból a széles völgyeket és minden útvonalat, időben képesek mozgósítani rejtőzködő különleges egységeiket.

Oszama bin Laden feltételezett tartózkodási területe a tálibok és az al-Kaida fellegvára. Évente fanatikus fiatal férfiak ezrei csatlakoznak, hogy ideológiai kiképzést kapjanak. Maulana Abdul Aziz Gházi már többször is találkozott bin Ladennel; a Vörös Mecset nevű Korán-iskolájában úgy tartják, hogy ő a „tálibok kovácsa”. Egy német lapnak nyilatkozva mondta: „A szent háború, vagyis a dzsihád vallásunk legszilárdabb alkotóeleme. A hegyekben tartózkodó emberek megismerik a területet, már harminc esztendeje harcolnak ott. A nyugati hódítók soha nem fognak arrafelé győzedelmeskedni.” ◀

Lap-top

A nap címe. Hogyan fizeti le Boc a PSD és a PNL kulcsembereit, *Evenimentul zilei*

Magyarázat. Valami történt a hétvégén az ellenzékkel. Néhány napja azzal álltak ki a sajtó elé a liberális és a szociáldemokrata politikusok, hogy bőven megvan a szükséges szavazatszám a kormány megbuktatásához. Ehhez képest három nappal a bizalmatlansági indítványról szóló szavazás előtt a PNL elnöke már csak 45 százalékos esélyt ad a Boc-kabinet menesztésére. Nem tudjuk, összefüggésben áll-e ez a hirtelen lendületvesztés azzal, hogy az *Evenimentul zilei* szerint a miniszterelnök lefizette az ellenzék legbefolyásosabb politikusait. Akár csúszópénznek is tekinthetők ugyanis azok az összegek, amelyeket a kormány utalt a szociáldemokrata Viorel Hrebenciuc, Aura Vasile, Valeriu Zgonea, Mircea Geoană, Radu Moldovan, illetve a liberális Călin Popescu-Tăriceanu, Eugen Nicolaescu és Puiu Hașotti választókerületei számára iskolajavításra, templomépítésre.

Láncok. Több lap is beszámol arról, hogy a hamarosan módosuló közlekedésrendészeti szabályzat kötelezővé teszi majd a téli gumibroncsok felszerelését a járművekre a hideg időszak beálltával. Ez talán rendben is volna, de azért megkérdeznénk: mikor kötelezi majd törvény az önkormányzatokat arra, hogy tél idején becsületesen takarítsák le az utakat?

Nagy Testvér. Említettük a minap, hogy egyre felkapottabbak a hazai sajtóban a lehallgatási jegyzőkönyvek. A lapok előbb Sorin Ovidiu Vântu üzlettember, majd Codruș Șereș és Nagy Zsolt volt miniszterek telefonbeszélgetéseiből idéztek napokon keresztül részleteket. Most már elkészült az OTV-s Dan Diaconescu elleni vádirat is. Érdekessége a *România liberă* szerint, hogy a „kismogul” elleni rejtett mikrofonnal készített hanganyagokat használnak fel bizonyítékként az ügyészek. A lap ezekből közöl újabb részleteket.

A nap álhíre. Az államfő a TVA-csökkenéséről szóló törvénymódosítást visszaküldte a parlamentbe azzal a kifogással, hogy az alapélelmiszerek áfáját nem 5 százalékra, hanem nulla százalékra kellene mérsékelni.

Minden napra egy mondás

Ami engem illet, addig nem áll össze újra a Beatles, amíg John Lennon halott.
George Harrison

Alternatív etimológia



Horváth István

A bizonytalanságról

A bizonytalanság a mai élet minden területén jelentkezik. A filozófiában fölfedik azokat az elveket, leleplezik azokat a tételeket, amelyek, mint mondják, eddig a biztosság illúzióját keltették. Most e biztosság eltűnt, s az ember kivétel, „elvetéltségben” él. A pszichológiában sorra tárják fel azokat az „áztatásokat”, amelyek eddig az ember elől alapvető bizonytalanságát elrejtették. Egyik tünete az, hogy a tudomány eddig bizonyosnak látszó törvényei és axiómái feloldódnak, relativizálódnak. Más tünete, hogy a politikában felmerül az úgynevezett biztossági kérdés. A bel- és külpolitikában új szövetségek, új alkotmányok, új rendelkezések és törekvések valamilyen új és szilárd alapot kívánnak teremteni, mivel a régebbi feloszlott és eltűnt. A gazdaságban helyre akarják állítani az úgynevezett bizalmat, amelynek megsemmisüléséről panaszkodnak. Egyik fontos ága e gazdasági biztosság helyreállításának: a fedezetprobléma. A fedezet ugyanis az a titkos erőtartalom, amely a gazdasági életnek a biztosságot megadja. De a fedezet mindenütt megingott, vagy teljesen el is tűnt. A kulturális területen éppen úgy, mint a társadalomban a bizonytalanság ezer arcával minden kérdésből előtűnik. A bizonytalanság nem tárgyi tünet, hanem az alkotó, cselekvő, működő embernek le nem vehető sajátsága. A tárgyi tünet: a megoldhatatlanság, a kérdésszerűség. A realitás ma éppen olyan bizonyos, mint minden időben volt. Csak a tudat az, amely a realitást maga alól elrántva érzi s úgy tapasztalja, hogy legyőzhetetlen erőknél kiszolgáltatva él.

Hamvas Béla: Világválság

SZELLEMIKÉZÉS

Kéjrópa

Miként a szélesebb honi közönség értesülhetett a gyorszárnnyú tévék jóvoltából: a spanyol-francia határon, ott hol a Bizet Carmen című operája játszódott egykoron és ma (márcsak színpadon), a Pireneusokban Európa legcsicsásabb (p-vel is ejtendő) és leggőzösebb, supermenőbb bordélyháza megnyitotta kapuit. Ha, teszem fel, ugyanez a magyar-osztrák szimbolikus határon bontogatja ágyait és a konzumnők bájjait, akkor a nyelvi találkonyság Kéjrópának nevezné el.

Ami büszkeségemet még halmazati honkebel-dagaszként tetézte, az az értesülés volt, mi szerint az ott dolgozó leányok, nők, asszonyok, anyák, hajdononok, fehérszemélyek és romanók, babaarcú rimák, és kulturált mozgású luvnyák, unott tekintetű egykori pedagógusok (több szociokategória felsorolásától eltekintünk) többsége piros-sárga-kék fejleces személyazonosságával lépte át a schengeni határt, hogy szabadon, jobb bér reményében mutogathassa önnön csinos és feszes schengenjét a világ minden tájáról odalihogó kéjkívánóknak. Ez ma a legcsusszanóbb román exportcikk. Ráadásul a más foglalkoztatású munkaerővel együtt a saját lábán (önköltségi áron) megy a megrendelő honába, ágyába, ágyásába. Persze vannak leánykereskedelmre szakosodott kalmárok is, de a világ legnagyobb kéjvárába csak tiszta káderlappal lehet munkához látni.

Mielőtt eltöltene a sovén káröröm, emlékeztetem magam, hogy egykor az Osztrák-Magyar Monarchia egyik kedvelt, keresett kiviteli cikke Oroszországba az élőhús (hivatalos megnevezéssel: táncosnő) volt Magyarországról, melynek csak a bolsevik felfordulás (1917) vetett véget. Ők azok a szerencsétlen lányok, az úgynevezett vengerkák, akikről a századforduló édesbűvű irodalma (Pásztor Árpád, Szép Ernő például) ugyancsak együttérző sorokat költött.

Szóval be kell látnunk, hogy itthon már a prostiknak sem megy jól. Ürességtől tátonganak a kéjblogok, betiltva a pornóoldalak, hasztalan lihegnek telefonmasszőzök, nem jön össze naponta több egy-két ványadt masszázsnál. (Hiteles tanúvallomások alapján.) Egy gazdaságilag lecsúszott országban nem seregelenek szívesen az ágyba, keveretre, nyoszolyára, útszéli cihérésbe vagy az iparba befektető külföldiek. Ehelyett legfőljebb török kamionosok és izzadt



Sebestyén Mihály önkéjuralmi jelképekkel.

szír alkuszok, sietős minisztériumi másodvezetők, piti korruptak, az albán flotta tetovált tengerészei irányulnak a szórakoztató iparba. A prostitúció nem szabad, de elnézett. A tiltott kéjlegés óvatos, nem hirdeti magát piros lámpával, ugyanis még azt hinnék, hogy újraalakultak az illegális kommunista- és munkáspártok. Az ismert

A jogállamiság tanárnője

Pedig már olyan jól elrendeztünk mindent. Mindenki tudja a szerepét. Reggeltől estig van mit mondani. Elkészültek a forgatókönyvek, tudjuk a leckét. Tudunk poénkodni a tévében vagy a parlamentben, rutinosan szajkózzuk a megkapó gorombaságokat, hogy nevensenek a hívek. Aztán szemvillanás alatt modort váltunk, s eljártszuk a nemzet gonderhelmet atyját, aki komoly szóval oktatja és játszani is engedi a népet. Meg aztán olyan jó vezércikkeket is tudunk írni. Elvertük a port akin csak kellett és önfeledten élvezte a nép. Már azt hittük semmi sem zavarhatja meg nyugalmainkat. És akkor tessék: jön ez a Cristiana Anghel. Egy halk szavú, törekeny tanárnő, aki már több mint 60 napja éhségstrájkol. Nem tiltakozik otromba karikatúrával a kezében,



Székely Ervin

nem járja a pingvintáncot a Victoria téren, nem veszekszik a bíróságokon, egyszerűen csak meghal, ha a kormány nem alkalmaz egy annak rendje és módja szerint megszavazott törvényt. Világos, hogy Cristiana Anghel nem

illik ebbe a rendszerbe. A manipulációs technikák, az előregyártott elemekből építkező bikkfanyelvű diskurzusok hamis, de intellektuálisan valamiképp mégis kényelmes konstrukciójába. Elannyira nem, hogy szavunk sincs. Ez a nő nem akar miniszter lenni, nem kér milliós kárterítést, ő „csak” azért kockáztatja az életét, hogy egy törvényt betartsanak. És elhallgattatni sem lehet: nincsenek üzleti vállalkozásai, nem vitt csődbe egyetlen bankot sem, és szakmai dossziéjában sem találni sötét foltokat. Csak állunk, és nézünk értetlenül. Legjobb, ha tudomást sem veszünk róla, hiszen kezelhetetlen. Ha megkérdeznék, majd azt mondjuk, hogy nem tudjuk miről van szó.

De miért is lépett éhségstrájkba Cristiana Anghel? Azért, mert egy másik Anghel, bizonyos Anghel Stanciu volt szociáldemokrata parlamenti képviselő, valamikor 2008 kora őszén – megfigyelők szerint – vásott gyerek módjára kitalálta a tanárok 50 százalékos béremelését, csak azért, hogy borsot törjenek a liberális kormány orra alá. Anghel Stanciu nem akárki volt akkor, ha-

nem a képviselőház oktatási szakszervezetének elnöke, a legnagyobb ellenzéki párt alelnöke. Ő, Ecaterina Andronescu volt (és későbbi) oktatási miniszter hathatós segítségével, a választási kampány örült hangulatában keresztül is vitte akarát a

parlamenten, jóllehet mindketten pontosan tudták, hogy a törvény megvalósíthatatlan.

Vajon az egyetemi tanár, oktatásügyi szakpolitikus, egy volt és egy hivatalban lévő miniszter, valamint az egyhangúan szavazó parlament nem gondolt arra, hogy Cristiana Anghel komolyan veszi azt, amit ők komolytalanul megszavaztak? Vajon ellátogatott Anghel Stanciu, Ecaterina Andronescu vagy Cristian Adomniței volt liberális tanügyminiszter Cristiana Anghel kórházi ágyához azért, hogy bocsánatot kérjen? Egyáltalán meglepetésként érte-e ezeket az urakat és hölgyeket, hogy van olyan választópolgár, aki nem felejt, betartja és betartatni akarja a törvényeket? Elhiszik-e, hogy a törvényhozás – legalábbis Cristiana Anghel számára – nem a politikai elit sumák bunyója, hanem a „hozzzáértő, dolgozó nép okos gyüle-

kezete”? Számítottak-e arra, hogy egy vidéki tanárnő egyszer csak megelégedi a ne szólj szám, nem fáj fejem és a „csak rosszabb ne legyen” típusú hamis bölcsességet, és példát ad mindenkinek emberi méltóságából, törvénytiszteletből?

Cristiana Anghel kétségsbeesett gesztusa ugyanakkor rámutat a szakszervezetek, a civil társadalom gyengéire is. Ha létezne artikulált, következetes és jól szervezett érdekvédelem, akkor minden bizonnyal nem juthatott volna ide a helyzet. Egyre több jel mutat azonban arra, hogy a szakszervezeti elit – amelynek jó része érintett egy sor gyanús üzleti vállalkozásban, politikai pártok holdudvarához tartozik, és mindinkább elszakad az általuk képviseltéktől – nem tud, s talán nem is akar többet néhány formális tiltakozásnál. Ugyanakkor jogvédő szervezetek aktivistái, akik a Năstase-kormány idején azonnal Brüsszelbe és Strasbourgba szaladtak panaszkodni Iliescu minden egyes felszisszenésére, most az európai parlamenti képviselőlet magasságából észre sem veszik a jogállamiság folyamatos megsértését.

Tanárnő, hagyja abba az éhségstrájkot. Nem érdemeljük meg.

Tanárnő, hagyja abba az éhségstrájkot. Nem érdemeljük meg.

Röviden

Nem fogy a kincstárjegy

Románia a tervezettnél valamivel kevesebb, mint a felét adta el 12 hónapos kincstárjegyeiből tegnap. A szakértők ezt a pénzügyminisztériumnak azzal a korábbi döntésével indokolták, hogy a kötvény hozama semmiképpen sem haladhatja meg a hét százalékot. A pénzügyminisztérium 1 milliárd értékben kínált eladásra kincstárjegyeket. Ehelyett csak 461 millió lej értékű adósságpapír talált gazdára hétfőn.

Negyedével esett idén az autóeladás

Az idei év első kilenc hónapjában 24 százalékkal 87 199 darabra esett vissza a gépjárművek eladási mutatója a tavalyi év hasonló időszakához képest. Szeptemberben viszont 40 százalékkal 11 068 darabra emelkedett az előző hónaphoz viszonyítva, az autógyártók és importőrök egyesületének adatai szerint. A haszongépjárművek piaca szeptemberben 51 százalékkal emelkedett, az év első kilenc hónapjában összesen 29 százalékkal csökkent. A múlt hónapban is a Dacia állt az eladások élén 3535 autóval, őt a Volkswagen 1112 darabbal és a Skoda 741 eladott autóval követi.

Erdélyben több a csempészégi

Szeptemberben a cigaretta feketepiacának aránya elérte a 24,4 százalékot a júliusi 21,3 százalék után Romániában, de még így is a januári 36,2 százalék alatt marad, áll a Novél felmérésében. A gyártók szerint a csempészett cigaretta hatalmas piaci aránya mögött a kormány megszorító intézkedései állnak, bár az adatok azt is mutatják, hogy a hatóságok ellenlépései sem teljesen hatástalanok. Az államnak csempészéssel okozott veszteséget egyes elemzők 180 millió euróra teszik. Egy csomag csempészett cigaretta átlagára 7,8 lej, 3,1 lejjel kevesebb, mint a legális. A csempészett cigaretta aránya régióként is változik: az ország nyugati felében 48,1, Észak-Keleten 40,9, Észak-Nyugaton 33, a középső régióban 16,5, míg Bukarestben csak 11 százalék.

Olcsóbb lesz az új Dacia Logan

A Logan következő generációját teljes mértékben Romániában tervezik a Renault Technologie Roumanie mérnökei, és kevesebbe fog kerülni, jelentette be a Philippe Prevel, a Logan-program igazgatója. A modellt két-három év múlva mutatják be. Az autót annyival szerezlik fel, amennyire az ügyfélnek szüksége van, nem építenek bele technológiát csak a technológia kedvéért, mondta Prevel.

Sztrádadíj sztráda nélkül

Cs. P. T.

Autópályadíj bevezetésére készül a kormány – erősítette meg tegnap a szállítási miniszter. Anca Boagiu nem szolgált részletekkel arról, mikortól és milyen formában kéri majd a sztrádashasználati díjat a gépkocsivezetőktől, illetve mekkora lesz az összege. Az Europa FM rádió az illeték bevezetését az Európai Bizottság kérte. Tájékoztatása szerint Brüsszel biztos akar lenni abban, hogy lesz pénz azoknak az autópályáknak a karbantartására, amelyek a következő években uniós pénzekből épülnek majd Romániában. „Az operatív programok révén 373 kilométer autópálya épül a jövőben az országban. Azt már most tudjuk, hogy nem lesz pénzünk a karbantartására, ha nem vezetjük be a sztrádadíjat. Nem örülünk neki, de így jártak el más uniós államok is” – magyarázta a miniszter. A *Mediafax* hírügynökség a hétfőn szivárogtatta ki az autópályadíj bevezetéséről szóló tervezetet. A dokumentumot – amelyről várhatóan holnap ülésein tárgyal a kormány – a szállítási és a pénzügyminisztérium dolgozta ki.



Még nem tudni, hogy a sztrádadíjat beléptető rendszerrel szedik-e majd be Romániában

Nem lehet 2012 előtt?

A hazai autósok már a jelenlegi törvények szerint is úthasználati díj kifizetésére (az úgynevezett matricák megvásárlására) kötelesek, ha országútra, nemzetközi útra vagy sztrádára hajtanak. A gépkocsivezetőkre emellett más típusú illetékeket is kivetett az állam: az üzemanyag igen magas jövedéki adóját, az autók regisztrációs díját, „hídpénzt”. A *Gândul* tegnap internetes kiadása szerint a matricavásárlási kötelezettség az oka annak, hogy a kormány 2012 előtt nem vezet-

meg, mert már korábban szerződéseket kötött cégekkel a két sztráda karbantartásáról, és a szerződések csak 2012-ben járnak le” – magyarázta a lapnak egy szállítási minisztériumi illetékes. Ezt az információt lapunknak tegnap megerősítette az Országos Útügyi és Autópálya Társaság egyik név nélküli vezetője is.

meg, mert már korábban szerződéseket kötött cégekkel a két sztráda karbantartásáról, és a szerződések csak 2012-ben járnak le” – magyarázta a lapnak egy szállítási minisztériumi illetékes. Ezt az információt lapunknak tegnap megerősítette az Országos Útügyi és Autópálya Társaság egyik név nélküli vezetője is.

Hogy történik Európában?

Az autópályadíj bevezetéséről korábban Radu Berceanu volt szállítási mi-

niszter is beszélt, akkor 3-4 eurós illetéket emlegetett. A *Gândul*nak nyilatkozó szállítási minisztériumi források megerősítették, hogy a díj nem lesz 4 eurónál nagyobb. „Az eddigi számítások szerint a hazai autósoktól nem kérhetünk nagyobb összeget, mint az európai sztrádadíjak átlagának fele” – mondta a lapnak az illetékes.

A díj bevezetésének módját is homály fedi. A kiszivárogtatott kormányzati dokumentum szerint az Európai Bizottság finanszírozza majd azt a tanulmányt, amely a Románia számára legmegfelelőbb módozatot dolgozza ki. Európában erre több modell is létezik. Egyes országokban – mint például Magyarországon, Ausztriában, Svájcban, Csehországban, Szlovákiában és Szlovéniában – bizonyos időszakra (tíz napra, egy hónapra, egy évre) szóló matricát kap a sztrádadíjat kifizető autós, más országokban – Görögországban, Horvátországban – a megtett távolság függvénye az illeték összege. Németországban – akárcsak jelenleg Romániában – ingyenes az autópálya használata. Az Európai Unió egyik tagállamában sem vezettek be azonban eddig az úthasználati díjjal párhuzamosan sztrádailletéket is. ◀

IMF: kisebb béremelés jövőre már lehetséges

Folytatás az 1. oldalról

A szakszervezetek azt szeretnék, ha ennek összege 2011-ben 750 lej lenne. „Nőhet jövőre a minimálbér, de nem mindegy, hogy mennyivel” – mondta a találkozó után Jeffrey Franks. Az IMF romániai küldöttségének vezetője felhívta a figyelmet, hogy a közalkalmazotti bérek finanszírozására fordítandó összeget 2011-ben nem lépheti túl a kormány, mert kötik a hitel-szerződéseit. „A keretösszeget belül azonban a kormánynak mozgásszabadsága van. Ha akar, többet ál-

dozhat az egészségügyre vagy a tanügyre, mint más területekre” – fogalmazott Franks.

Az IMF küldöttsége tegnap a Román Nemzeti Bank (BNR) képviselőivel is tárgyalt. A BNR név nélküli illetékesei a hotnews.ro-nak elmondták, a delegáció „rendkívül elégedetten” távozott a találkozóról. „Gratuláltak azért, ahogyan a jegybank korbában tudta tartani az árfolyamot” – mondta az illetékes. A tárgyalások után Franks emlékeztetett, hogy az IMF következő hitelrészlete a BNR valutatar-talékait fogja növelni. ◀



A tüntetések is a bérek helyreállításáról szólnak

Fotó: Tofán Levente

HIRDETÉS

Donászy Tibor Kékesi László Zeffer András Rudán Joe Szentkirályi Jani Kozma Tamás

MOBILMÁNIA
P.MOBIL dalok ex P.MOBIL tagokkal

Erdélyi koncertturné 2010

nov. 10. Marosvásárhely 20:00 Jazz & Blues Club

nov. 11. Gyergyószentmiklós 20:00 Városi Művelődési Központ

nov. 12. Barót 18:00 -tól Öreg rockerek találkozója 20:00 Művelődési Ház

nov. 13. Sepsiszentgyörgy 20:00 Szakszervezetek Műv. Háza Koncert után dedikálás az EL PASSO-ban!

nov. 14. Nagyvárád 20:00 Blue Monday

Minden koncert után DEDIKÁLÁS!
www.mobilmania.rockband.hu

köszönet a támogatóknak!

ERSEL
új magyar szó
Rock
Hírmondó
PASSO
ROCKPOLIS MEDIA
ETV
sepsis rádió
+ POSTAL

jegyek a helyszíneken,
15 Ron egységáron kaphatók

Fehér köpeny, fekete zseb

ÚMSZ-összeállítás

► Riasztó méreteket ölt az egészségügyi rendszerben tapasztalható korrupció: a Világbank frissen napvilágot látott felmérése szerint évente háromszázmillió euró cserél illegális vagy féllegális módon gazdát Romániában. Pénzt kap az orvos, az aszisztens, a betegellátás több résztvevője, de különböző ajándékokkal kedvesedik magukhoz az egészségügyben dolgozókat például a gyógyszer gyártók és gyógyszerforgalmazók is.

Magának árt, aki fizet

Az egészségügyben tapasztalható visszaéléseket követi az Egészségügyi Minisztérium is: a felmérések szerint a korrupció a kórházak adminisztrációját is eléri. Vass Levente, Cseke Attila szaknancsadója az egészségügyi rendszerben magánzsebekbe szivárgó hálapénz összegét a Világbanknál is többre becsülte. Lapunknak korábban úgy nyilatkozott: szerinte 350 millió eurót költenek el évente így a betegek. A szakárca munkatársai arra figyelmeztetnek, hogy a paraszolvencia a betegek és a csúszópénzzel élő által remélt elő-



Sok orvos közt elvész a beteg, ha nem fizet – vélik a hazai páciensek

Fotó: archív

nyökkel ellentétes következményekkel jár: zárttá válik a közegészségügy számos ellátó rendszere, bizonyos szolgáltatásokhoz, bizonyos struktúrákhoz csak úgy lehet hozzáférni, ha valaki fizet. Annak ellenére, hogy elvileg – figyelmeztet a minisztérium jelentése – a közegészségügy minden biztosított számára egyformán nyitott.

Hála vagy tarifa?

George Haber, az Országos Háziiorvosi Társaság volt elnöke úgy véli, az orvosok számára juttatott paraszol-

vencia addig nem káros, amíg azt az elismerés jelként adja a beteg. „A probléma ott kezdődik, amikor az orvos nem kiérdemli a pénzt, hanem bizonyos, államilag finanszírozott szolgáltatásokért pénzt kér” – magyarázza álláspontját Haber. „Én az epeműtémkor a műtétet végző orvosnak háromszáz, az altató orvosnak kétszáz lejt fizettem, a nővéreknek pedig kávét, és kisebb ajándékokat vettem. A kórteremben azt mondták, hogy legalább kétszáz lejjel több jár az orvosoknak, végig attól rettegtem, hogy nem lesz gondos ellá-

tásban részem” – meséli tapasztalatait kérdésünkre egy Hargita megyei férfi, aki úgy érzi, a csúszópénzt elvárták tőle. „Én senkinek sem fizettem csúszópénzt, de hallottam a többi betegről, hogy sokan adnak az orvosnak, az asszisztenseknek. Velem senki sem érezte, hogy ingyenbeteg vagyok, pozitívak a tapasztalataim” – osztotta meg élményeit a marosvásárhelyi kórház szülészeti-nőgyógyászati osztályáról egy páciens, aki szerint a hálapénzadás nemcsak kórházi elvárás, de „népszokás” is. A Világbank jelentése megerősíti ezt a gyanút: e szerint a romániai egészségügy a hálapénzre van szocializálva. „Nehéz megúszni azt, hogy a betegek jelentős része tényleg hálás, sokan attól tartanak, hogy fizetés nélkül nem látjuk el őket. Nem egyedül az orvosokon múlik, hogy elfogadják-e pénzt: amíg a beteg nem érzi biztonságban magát, amíg nem érzi, hogy a közegészségügy nem csak a kiváltságosoké, addig fizetni akar és fizetni fog, hogy ő is a kiváltságosok közé kerüljön” – foglalt állást lapunk kérdésére Ioan Sălăjan Temes megyei háziorvos. A hálapénz kifehéritésére javaslatok vannak, átfogó program azonban még nincs. A szakárca korábbi vezetője, Ion Bazac abban bízott, hogy az egészségügyi hozzájárulás bevezetése „kiváltja” a hálapénzt, a betegek esetenként legálisan járhatnak hozzá az ellátásukhoz. Cseke Attila egészségügyi miniszter viszont szkeptikus ezzel kapcsolatban, a szakpolitikus többször úgy nyilatkozott, a hozzájárulás (amelyet nem az orvosok bérkiegészítésére, hanem fejlesztésre fordítanak) legfeljebb mérsékli, de nem szünteti meg ezt a nem kívánt jelenséget. ◀

Megaberuházás Háromszéken

Kovács Zsolt

► Negyvenmillió euróból korszerűsítik Sepsiszentgyörgy víz- és csatorna rendszerét, a sokak által várt beruházás miatt – figyelmeztetnek a szakértők – két év múlva magasabbak lesznek az árak. Várhatóan jövő hónapban írják alá Kovászna megye legnagyobb közbeszerzési pályázatának finanszírozási szerződését, amely révén 86,5 millió euróból modernizálják és fejlesztik Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely, Kovászna és Bodzaforduló víz- és szennyvízcsatorna-rendszereit. A projektben részt vevő önkormányzatok az összeg két százalékával járulnak hozzá a költségekhez, ez azt jelenti, hogy Sepsiszentgyörgy 585 ezer eurót költ saját hálózatának fejlesztésére. A tervek szerint az uniós támogatásból több mint 30 kilométernyi víz-, és 12 kilométer szennyvíz-csatorna-rendszert építenek, modernizálják a szennyvíztisztító telepet, építenek két víztárolót, fűrnak öt kutat és felújítanak másikat, régóta üzemben lévő tizedet. Azért van szükség a korszerűsítésre, mert az ország uniós csatlakozásakor azt vállalta, hogy 2015-ig a lakosság 70 százalékának lesz hozzáférése vezetékhez. ◀

Romaházakat gyűjtöttak fel

Baloga-Tamás Erika

► Lakossági fórumra készülnek a Hargita megyei Recsenyében, miután a hétvégén felgyűjtöttak egy romák által lakott ingatlant és egy csúrt. A balesetnek kis híján egy kilencéves kislány esett áldozatául – a gyerek a lángok közül menekült ki. A tüzeset után vasvillákkal fogadták az ott lakók a tűzoltókat is: feszült és gyanakvó a hangulat a homoródmonti településen. A falubéliek azt állítják: nem egyedi esetről van szó, a konfliktusok évek óta éleződnek. Vannak, akik azt állítják, hogy egyetlen, szintén a faluban lakó roma család áll a nézeteltérések

mögött, a napokban pusztító tüzet is az érintettek okozták. Jakab Attila, Recsenyéd alpolgármestere leszögezte: bár tény, hogy a vita évek óta húzódik a településen, a mostani eseményekből nem lehet és nem szabad etnikai kérdést csinálni. „Recsenyéd több mint háromezer lelket számlál, és ebből öt-száz fő a romák aránya. Az említett családot kivéve, akiknek egyébként nemcsak a magyarokkal, hanem ugyanúgy más romákkal is gondjuk akad, mindenki békésen éli egymás mellett a mindennapokat” – nyilatkozta az alpolgármester. Az *Udvarhelyi Híradónak* a kárvallottak úgy nyilatkoztak,

mégis van etnikai színezete az összetűzésnek, szerintük „a magyarok fogtak össze” ellenük, és azért gyűjtöttak fel a házat, mert a tulajdonosok nem adtak kölcsön pénzt a kérelmezőknek. A rendőrség jelenleg is nyomoz az ügyben, egyelőre egy gyanúsítottat helyeztek előzetes tartóztatásba: ellene gyűjtogatás és súlyos testi sértés gyanújával folyik eljárás. A hatóságok nem zárták ki, hogy további letartóztatásokra is sor kerülhet. Holnap a konfliktusok további éleződése miatt aggódó helybéliek falygyűlést tartanak, az atrocitások tisztázása és az újabb erőszakos események megelőzése érdekében. ◀

Nem fellebbeztek Csúry ellen

Totka László

► Bár elvileg van még esély rá, még nem érkezett fellebbezés a Királyhágómelléki Egyházkerületi Választási Bizottsághoz a hétvégi tisztújító szavazás után, így marad a régi-új püspök – tájékoztatta az ÚMSZ olvasóit Szűcs András Ottó, az Egyházkerületi Választási Bizottság (EVB) elnöke. „Nem érkezett még, és reméljük, hogy nem is érkezik” – nyilatkozta derűlátóan az EVB elnöke. A bizottság Csúry Istvánt választotta újra püspökévé pénteken Nagyváradon, aki azóta töltötte be ideiglenesen ezt a funkciót, mióta Tőkés László európai parlamenti mandátuma miatt lemondott püspöki tisztségéről. Csúry István akkor egy évre szóló kinevezést kapott, a hétvégi döntésnek köszönhetően pedig további öt évig láthatja el ezt a feladatot. Ő 60, míg ellenjelöltje, Csernák Béla 21 szavazatot kapott a választmánytól. Az egyházkerület világi főgondnoka Varga Attila lett. A szatmári RMDSZ parlamenti képviselőjének kinevezése azért is meglepő, mert korábban az egyházkerület jogi tanácsadója volt mindaddig, amíg le nem mondott tisztségéről. Tőkés

László korábban vele szemben határozott kifogásokat fogalmazott meg, egy levelében azt írta, hogy az egyházi választási szabályzat előírásai szerint nem szabad ismét egyházi tisztségbe jelöltetniük magukat azoknak, akik „tisztségükről önkényesen és elfogadhatatlan módon lemondanak”. Tőkés felszólalása ellenére Varga Attilát a közgyűlés most 57 szavazattal választotta meg. A püspökhelyettes Forró László lelkipásztor, a világi főjegyző pedig ismét Tolnay István tanügyi előadó-tanácsos lett. A tisztújítás eredményét 15 napon belül lehet megővni. ◀

Fellázadtak a börtönőrök is

ÚMSZ

► Mától sztrájkba lép a hazai büntetés-végrehajtási intézetekben dolgozó nyolcezer alkalmazott: a börtönőrök fekete gyászszalaggal a ruhájukon teljesítenek szolgálatot. A látványos tiltakozó akciót azért szervezik, mert az érintettek a „jogállamiságot siratják” – áll a szakszervezeti kommunikációban, amely hangsúlyozza, hogy a érintettek sérelmezik az előkészületben lévő börtönvényt, illetve a kormány megszorító intézkedéseit. A börtönőrök részt vesznek továbbá az október 27-re tervezett bukaresti tüntetésen is,

ahol a tervek szerint nyolcvanezer közalkalmazott vonul fel, tiltakozva a kormány intézkedései ellen. A büntetés-végrehajtási rendszerben dolgozók úgy vélik, hogy kényszermunkát kénytelenek végezni, mert a kormány nem biztosítja számukra sem a túlóradíjak kifizetését, sem a munkavégzéshez elengedhetetlenül szükséges méltányos körülményeket. „A munka és a fogva tartás körülményeit összemossa a munkáltató, fél életünket úgy és olyan módon töltjük börtönben, hogy nem követtünk el semmit. Feláldoznak mindezt, pedig mi szavatoljuk az ország biztonságát. Nem lu-

xust akarunk, csupán méltányosságot” – mutat rá a tegnap nyilvánosságra hozott szakszervezeti kommunikáció. A bércsokkmentések miatt legedetlen alkalmazottak bíróságon támadják meg a fizetések mérsékléséről szóló határozatot, a túlóradíjak és a szünetnapok megvonását, valamint azt, hogy egy börtönőrre 50 százalékkal több fogva tartott jut az elbocsátások óta. A „börtönör-lázadáshoz” az is hozzájárult, hogy az utóbbi hónapokban kötelezővé tették a 13 óras, szünet nélküli szolgálatot az érintetteknek, ott is, ahol túlszűfoltak a börtönök, túlterheltek az örök. ◀



Gyűjtogatásba torkollottak a konfliktusok a Hargita megyei Recsenyében

Fotó: Csedő Attila

Röviden

Könyvbemutató
a Házsongárról

Gaal György és Gránitz Miklós Örök Házsongárd – *Kolozsvár és sírkertje a századok sodrában* című művelődéstörténeti emlékalbumát mutatják be ma este 18 órakor a Gaudeamus könyvesboltban (Szentegyház/Iuliu Maniu u. 3. sz.). Az esemény meghívottjai a szerzők mellett Dávid Ferenc könyvkiadó és Albert Júlia színművész, a házigazda Koós Ferenc.

Tízéves
a Flauto Dolce együttes

Jubileumi koncerten ünnepli fennállásának tizedik évfordulóját a kolozsvári Flauto Dolce együttes október 28-án 19 órától, az Evangélikus-lutheránus templomban. A zenészek és meghívottaik műsorukban az elmúlt évtized legsikeresebb darabjaiból válogattak. Az együttes tagjai: Majó Zoltán művészeti vezető, Szabó Mária, Tóth Ágnes és Mihaela Maxim, meghívottak: Ilse L. Herbert-viola da gamba, Erich Türk-csembaló, Radu Rădescu-ütős hangszerek. A koncertre a belépés díjtalan. Az ünnepi koncerten többek közt Claudio Monteverdi, Georg Philipp Telemann, Giovanni Gastoldi és Georg Friedrich Haendel műveit adják elő.

Jiddis est
a Tranzit Házban

Jiddis zenei és irodalmi estet szervez a kolozsvári Tranzit Házban holnap 19 órától a Kolozsvári Német Kulturális Központ. A *Nyomaidban, Mojshe* című műsört Berit Fromme színésznő, Theo Bross csellista és Oliver Deutsch zongorista adják elő. A magyar és román nyelvre fordított műsor célja képet adni Közép-Európa jiddis nyelvéről és kultúrájáról. A két zenész, retorikai és zenei szemináriumot is tartanak a Babeş-Bolyai Tudományegyetem diákjainak.

Animációs fesztivál
Sepsiszentgyörgyön

Október 28-29-én az Animáció Világnapja alkalmából szervez rendezvénysorozatot Sepsiszentgyörgyön, a Gyárfás Jenő Képtárban a Cabiria Egyesület, a nagyváradi Metrion Animációs Filmfesztivál (MAFF), a budapesti Manifeszt, illetve a Galéria 1,2,4... Sepsiszentgyörgyről. A rendezvény házigazdái Melkuhn Andrea, Madaras Péter és Sántha Géza. A rendezvénysorozat részeként vetítik a Varsói Audiovizuális Intézet gyerek-animációs alkotásaiból készült válogatást, valamint helybéli alkotók: többek között Ördög Gyárfás Ágota és Bertóti Attila animációit. Emellett a világnap alkalmával nyitják meg Pădureț Mónica kerámiaművész *Cserépmesék* című kiállítását.

Modernizálták a játékszínt

Felújított és a kortárs színházi követelményekhez igazodó stúdiótermet adtak át tegnap a Szatmárnémeti Északi Színházban. A nemrég elhunyt, ismert szatmári színészlőről, Ács Alajosról elnevezett terem több funkciót is betölt.

Sike Lajos

„Nagy öröm számunkra, hogy egy ilyen fontos kulturális beruházás átadására hívhattuk meg önöket, annál is inkább, hogy ezekben az években alig-alig jut pénz a kultúrára” – kezdte tegnap délután sajtóértekezletét a szatmárnémeti színház ügyvezető igazgatója, Stier Péter – mielőtt bemutatatta volna a pár éve elhunyt kiváló színművészről, Ács Alajosról elnevezett, teljesen felújított játékszínt – elmondta: azzal, hogy mind a nagyszínház, mind pedig a stúdió épülete nagyon megromlott, már-már ellehetetlenedett az intézmény működése. Értelemszerűen a kisebbik rész modernizálásával kezdték el a munkálatokat, de jó reménységgel vannak, hogy a felújítások

tovább folytatódjanak. A kisteremben elsősorban stúdió-előadásokat tartottak, ugyanakkor sokszor a próbák is itt folytak, az utóbbi években a terem egyik funkcióját sem tudta már megfelelőképpen betölteni.

Az intézmény új gazdája, a megyei önkormányzat az ideai költségvetésben ötven-ezer lejt biztosított a játékszín felújítására. A pénznek igen jelentős része a fűtés korszerűsítéséhez volt szükséges, tudtuk meg az ügyvezető igazgatótól. A több évtizedes, rég elavult fűtőrendszer, amely a színház irodáit is melegítette, olyan nagy költséggel üzemelt, hogy az új rendszer ára mindössze két év alatt megtérül.

A régi játékszínnek nem volt külön öltözője és mosdója, ezért csak rövidebb darabokat tudtak benne



A nagyszínház épületének felújítása is hamarosan elkezdődik Szatmárnémetiben

A szerző felvétele

próbálni vagy előadni, mert hosszabbak esetén a művészeknek nem volt hol lehetősége az átöltözéshez. „Mindez most megoldódott, és egy korszerűen felszerelt stúdióteremmel rendelkezik immár a színház” – jelentette ki Stier Péter. Az is nyereség, hogy valamivel bővíthették a nézőteret, s az eddigi 60-70 szék helyett akár 90-100-at is lehetnek. „Minden bizonynyal már az első bemutatón, november 19-én szük-

ség lesz a bővített nézőterre” – mondta el Kovács Eszter irodalmi titkár. Ekkor ugyanis egy kortárs magyarországi szerző, Mikó Csaba mai témájú darabját vizsik színre, melynek címe *Testinség*. A darab műfajilag emlékszimfóniának határozza meg magát, s mindössze három szereplőt jelenít meg. Kovács Eszter elmondta, bizonyára népszerű lesz a darab, a színészek közelsége és a színmű aktuális témaválasztása miatt is.

A stúdió azonban nem helyettesítheti a nagy színpadot és a nagyszínházat. Az ÚMSZ kérdésére válaszolva Stier igazgató elmondta, hogy most már nem lehet halasztani a nagypalota teljes felújítását, s jó esély van arra, hogy a több millió eurós modernizáció már a jövő évben elkezdődhessen. A tervek már el is készültek, az anyagi fedezetet mintegy 97 százalékban egy uniós pályázat biztosítja. ◀

Tolnai Ottó költői estje
a kolozsvári színházban

Hírösszefoglaló

A Kolozsvári Magyar Színház új stúdiójában az idei évad második költői estjével várják a közönséget. Holnap este 8 órakor Tolnai Ottó vajdasági magyar költővel, drámaíróval találkozhatnak az érdeklődők. Az est első részében Egyed Péter egyetemi tanár tart bevezetőt, ismerteti a meghívottak, majd Tolnai Ottó felolvassa *A kisnyóvi rózsá* című művét. Az est házigazdája Visky András, költő, dramaturg, aki a szerzővel beszélget.

Tolnai Ottó 1940. július 5-én született Magyarokánzsán, 1956-tól publikál rövidprózát. 1961-től az Újvidéken megjelenő *Iffiuság* hetilap *Symposion* című művészeti mellékletének szerkesztője. Első verseskötete, a *Homorú versek* megjelenésének

évében, 1963-ban Zágrábba költözik, filozófiai tanulmányokat folytat. 1964-ben megjelenik az *Új Symposion* folyóirat, melynek 1974-ig szerkesztője. 1969–1972 között a folyóirat főszerkesztője. 1974–1994 között az *Újvidéki Rádió* művelődési műsorainak szerkesztője, képzőművészeti kritikusa. 1966-tól 1990-ig a Jugoszláv Írószövetség tagja. A szövetségnek, amely az államilakulattal egyidőben felbomlott, ő volt utolsó elnöke. 1990-től a Magyar Írószövetség tagja, 1992-től a Veszprémben megjelenő *Ex Symposion* főszerkesztője. Főbb díjai: a hollandiai Mikes Kelemen Kör díja (1988), József Attila-díj (1991), a Kortárs nívódíja (1992), Az Év Könyve jutalom (1992), Füst Milán-díj (1997), Magyar Irodalmi Díj (2005), Kossuth-díj (2007). ◀



Tolnai Ottó a kortárs magyar irodalom jelentős alkotói közt jegyzik

Klasszicista ruhák bemutatója

B. L.

Regency Today címmel divatbemutatóra várja a közönséget a marosvásárhelyi Kultúrpalota előcsarnokába holnap este 19 órától egy fiatal képzőművészekből álló csoport. „A tavalyi barokk év keretében megrendezett divatbemutatónk sikerén felbuzdulva döntötünk úgy, hogy megismételjük az eseményt, minden évben egy új művészettörténeti korra fogunk összpontosítani, eköré szerveződnék a munkák” – mondta el lapunknak Szakács Ágnes jelmeztervező, a csoport tagja.

Az idén a klasszicizmus jegyében készültek a munkák, és egy egész estés, több műfajt felvonultató bemutató keretén belül kívánják a közönség elé tárni – tudtuk meg a szervezőktől. A vásárhelyi kötődésű csoport meghívásában Szegedy Aliz Torella Budapesten élő tervező kalapot fog bemutatni a Kultúrpalotában. ◀



Ruhakölteményeket mutatnak be a marosvásárhelyi Kultúrpalotában

Ars Hungarica Szebenben

ÚMSZ

Ars Hungarica címmel szervezi meg a térség egyik legfontosabb kulturális fesztiválját a Nagyszebeni Magyar Kulturális Iroda november 25-e és 28-a között. A rendezvény védnöke Guttman Szabolcs. A fesztivál nyitórendezvénye a *Raymonda* című balett Alexander

Glazunov zenéjére, a Nagyszebeni Balett Társulat előadásában, a darab rendezője Valentin Bartes. A programból nem hiányoznak a kiállítások: fotókiállítás és video mutatja be Nagyszeben és Pécs, azaz Európa két kulturális fővárosa közötti párhuzamot, majd pedig megtekinthető lesz Orth István grafikus tárlata is. A fesztivál

műsorában számos koncert szerepel. A Duna gála keretében fellép Tamás Gábor, Vincze Lilla, Varga Miklós és Homonyik Sándor, valamint a NemEz Zenekar is.

A fesztivál keretében író-olvasó találkozót szerveznek Beke Mihály András esszéíróval, újságíróval, valamint László Noémi költővel, műfordítóval. ◀

A díj bizonyít és biztat

Felméri Cecília szerint az animáció az egyik legkifejezőbb filmes műfaj

Sipos M. Zoltán

► Mít jelent az ön számára az Anim'est-en szerzett Legjobb román animáció-díj?

– Mint minden fiatal alkotónak, nekem is jóleső érzés megkapni egy ilyen díjat. A boldogság mellett ugyanakkor motiváció, biztatás is, és bizonyíték arra, hogy amit csinálunk az jó és másoknak is tetszik. Egy visszaigazolás – a nézői taps mellett természetesen –, hogy továbbra is ezt kell csinálnom. És ezt tudatosítják a fesztiválmeghívások is. (A Mátvás, Mátvás most a Lipcsei Nemzetközi Dokumentum- és Animációs Filmfesztiválon látható – szerk. megj.)

► A Mátvás, Mátvásban a dokumentum- és az animációs film stílusjegyeit keveri. Hogy jött ez az ötlet?

– A két évvel ezelőtti Reneszánsz Év kapcsán adódott alkalom egy – eléggé formabontó – tematikájú és technikájú film elkészítésére. Közben jött az ötlet, hogy ezt a témát Kolozsvárra illetve Mátvás királyra vetítsem és egy olyan animációt készítsen, amely szocio-dokumentarista elemekkel



Felméri Cecília, az Anim'est filmfesztivál Legjobb román animáció-díjasa

tűzdelve bemutatja, hogy Kolozsvár lakói mennyit tudnak a város híres szülőteréről, miközben nemcsak róla, hanem saját magukról is vallanak.

► Nem ez az első animációja. Miért pont animáció?

– Egész egyszerűen úgy érzem, hogy az animáció közel áll hozzám – ezzel a műfajjal mindent el tudok mondani, ami ötletként megszületik a fejemben, talán az animálás az egyik legkitűnőbb ki-

fejezőeszköz. Persze ennek is megvannak a maga buktatói, oda kell figyelni például, hogy egy animációban minden egyes elem összhangba legyen a másikkal, különben elsilányul a végeredmény.

► A Kakukk című filmjében az animáció a művésziesség eszköze, nem csupán effekt. Mik szabnak határt az animációs technika és az egyéb filmes eljárások ötvözésének?

– Határt a szó szoros értelmében

semmi sem szab, vagy ha igen, akkor az mindenképp az ízlés. A kevert technikájú filmek nagyon igényesek, különösen oda kell figyelni, hogy mikor milyen technikákat keverünk egy alkotásban, mert egy „óvatlan mozdulat”, egy rossz döntés és az egész szét hullt. A legfontosabb az, hogy a végén tetszedjen a film az alkotónak és persze a befogadónak is.

► Milyen a helyzete egy fiatal erdélyi alkotónak? Van-e kiugrási lehetőség?

– Erre nincs általános szabály, ezen a téren szerintem minden személy- és akaratófüggő. A filmes világba való bekerülés elsősorban attól függ, hogy az alkotó mennyire gondolja komolyan azt, amit csinál. Persze ez nem ilyen egyszerű, mint ahogy elmondom, de csak lépésről-lépésre haladva, nagyon sok munkával lehet bekerülni ebbe a világba. Kell hozzá az elhatározás és az, hogy a jövődöbéli elismerések előtt álló alkotó már a pálya elején a lehető legtöbb és legjobb filmeket készítse. Mindezt az ismertség mellett azért, hogy átmenjen egy kötelező személyi és szakmai fejlődésen.

Száz szó

Kétszer is kisorsolták ugyanazt a számsort az izraeli hatos lottón egy hónap alatt. A számok egytől egyig megegyeztek a szeptember 21-én sorsoltakkal, ami szenzációs véletlenek számát. Hitetlenkedve fogadták Jeruzsálemben a sorsolás eredményét, ugyanis arra még nem volt példa, hogy ugyanazokat a számokat ugyanabban az országban egy hónap leforgása alatt kihúzzák. A 13, 14, 26, 32, 33 és a 36 abszolút szerencsés számok. Az izraeli szerencsejáték felügyelet igazgatója, Saul Sutnik úgy nyilatkozott: „ritka véletlen”, ami történt. Először nem is hitték a szemüknek, ezért többször ellenőrizték, hogy minden rendben történt-e a sorsolásnál.

Vajon volt olyan hülye, aki ugyanazokat a számokat újra megjátszotta?

(szücs el)

Postafiók

Rombolják a központi fűtést

Tisztelt szerkesztőség! Nagyrabecsülésem kifejezése mellett kérem irásom közlését kiváló országos napilapjukkban. Dr. Airizer László, nyugalmazott közegészségügyi főfelügyelő, Csíkszereda.

Kitépik a falból a központi fűtés vezetékeit engedély nélkül, napokig fűtés nélkül maradnak a fogyasztók. Lépcsőházfelelősök terrorizálják a lakókat, hogy váljanak le a központi fűtésről. A beugratás havi 1200 lejes fűtési költség kilátásba helyezésével történt. (...) Miért retrográd a falikazán? Mert 10 ezer lej kiadás ellenében semmilyen nem tud szolgáltatni. Gazdasági válságban 10 ezer lejjel megválni egy családi kasszát mérénylet. Lesz, akinek a falikazán a tetőt fogja elvinni a feje fölé. (...) Ki bizonyítja be, hogy falikazánnal a fűtés kevesebbe kerül? Ki látta már azt az egy lejt, amelyet a falikazánra kidobott tízezerből megtakarítás révén visszaszerzett? 2010. januárjában, amikor én fizettem 170 lej fűtést plusz melegvizet, a megkérdezett falikazános fizetett 360 lejes gázszámlát. A falikazánosok két-évenkénti revíziója, plusz a cserealkatrészek és a javítási költségek: felér egy kisebb katasztrófaadóval. (...) A korrupcióellenes ügyészség ki kellene, hogy vizsgálja: ki tudta engedélyezni, hogy az alsóbb emeleti falikazán égéstermékét rávezessék a felsőbb szint ablakára? Az ablakon kidugott kúrtók engem a hajdani Balánbánya lakótelepeire emlékeztetnek. (...)

Apróhirdetés

Magyar tulajdonú kereskedelmi cég bukaresti központba kollégákat keres irodavezetői munkára. Magyar nyelv ismerete kötelező, előkészítő könyvelés ismerete előny. Önálló munkavégzés, hosszú távú karrierlehetőség. Várjuk az önéletrajzokat, csak magyar nyelven rotterom@rdslink.ro e-mail címre.

Eladók Csíkszeredában 3–4 szobás lakások, összkomfortos családi ház 450 m² udvarral és beépíthető földterület. Eladó Tusnádfürdőn 8 szobás összkomfortos ház, berendezéssel együtt. Ugyanint eladó 3432 m² beltelek. Telefon: 0740-304 099

Éterutazás

Ortodox lesz a City Rádió?

Sike Lajos

► „Juliska sírva kért, hogy csináljak valamit, mert két napja elveszett a Pincsi, magányának megosztója. Tízszor közöltük a hírt, végül a kutya megkerült”. Bartos Erzsike, a szatmárnémeti City Rádió népszerű műsorvezetője több tucat hasonló történetet tud mesélni, ami egyértelműen jelzi, mennyire közel áll a szatmáriakhoz a város magyar nyelvű rádiója.

Határon innen és túl

Erdei Róbert, a City Rádió kereskedelmi igazgatója és egyben társtulajdonosa szerint műsoruk körülbelül 250 ezer hallgatóhoz jut el, amiből 50 ezer a határ túlsó oldalán él. Az öt éve indult rádió egyik alapvető célja az volt, hogy a 106,4 ultrarövidhullámú

frekvencián minél nagyobb tömeget elérjenek, ami meg is valósult, mivel 2006-ban Nagykárolyban, a múlt esztendőben pedig Zilahon indítottak külön adást. Vagyis a stúdióban három külön műsort készítenek, mindegyiket külön helyi hírekkel, tudósításokkal. A szatmári polgármesteri hivatal rendelkezésére készült felmérés szerint a magyarok 56 százaléka, a románok 11,3 százaléka hallgatja. „Úgy vélem, hogy kiegyensúlyozott műsorainknak köszönhető népszerűségünk. Mi még a zenében sem fogadjuk el a szélsőséget. Nem adunk például kemény rockot, de Lagzi Lajcsi-féle mulatósnótákat sem” – fogalmaz lapunknak Erdei.

Nagy úr a hiány

„Mint a legtöbb erdélyi magyar rádió, a City is a tönk szélén áll.



A gazdasági válság nagyon fejbe költött bennünket, a reklám és hirdetés-bevételeink felére csökkentek, sok tartozásunk van, főleg az állam felé. Támogatást meg nem kapunk, mert magán-cég vagyunk. Ha jól emlékszem, csak a Szülőföld-Alap adott néhány ezer forintot, de az is csak a múlt évben. A törvény lehetővé teszi, hogy zenei rádióvá alakuljunk és így csökkentsük költségeinket, de mi ezt nem szeretnénk, mert elveszítenénk hallga-

tóink azon részét, akik számára a tőlünk kapott információk fontosak” – teszi hozzá.

Mint megtudtuk, a konkurens, főleg a sokkal jobb anyagi háttérrel rendelkező rádiók örömmel megkaparintanak a gyengélkedő frekvenciát. A City Rádiót már többször megkereste egy olyan adó, amely mögött az ortodox egyház áll. Ám hallani sem akarnak arról, hogy az egyetlen szatmári magyar rádió elhallgasson. „Három lehetőség kínálkozik a túlélésre: kisebbségi rádióról léven szó, mentőövet kínálhatna a központi kormányzat vagy a helyi önkormányzat, de támogatást adhatna egy vállalkozói csoport is” – magyarázza lapunknak Túrós Lóránd újságíró, a rádió másik társtulajdonosa, aki szerint az RMDSZ is támogathatná őket, lévén hogy több magyar rádió jutott (és van) hasonló helyzetbe. ◀

HIRDETÉS

EUROPEAID
EU OPERATIONAL PROGRAM

HAGYD, HOGY A TÉNYEK FELFRESÍTSÉNEK

új magyar szó

www.maszol.ro

Fiatal vagy? Újságíróként készülsz? Akarsz küzdeni a szegénység ellen?

Az Európai Bizottság EuropeAid Együttműködési Hivatala és az EIC Európai Újságíróközpont pályázatot hirdet 18 és 30 év közötti újságíró-, nemzetközi kapcsolat- és politikatudomány szakos diákok számára, *Fiatl riporterek a szegénység ellen (Young Reporters Against Poverty)* címmel. A verseny teljes romániai koordinációjáért az *Új Magyar Szó* című, Bukarestben megjelenő országos magyar napilap felel.

A verseny célja felkelteni az EU-tagállamok újságírószakos hallgatóinak érdeklődését a fejlesztési kérdések iránt. Az EU fejlesztési támogatásáról a pályázók saját nyelvükön egy újságcikk (legfeljebb 1000 szó terjedelmű) vagy egy rádiófelvétel (MP3 formátumban, legfeljebb 3 perc) benyújtásával indulhatnak, melyet november 7-ig kell leadni, miután megtörtént a regisztrálás a verseny honlapján (www.youngreporters.net). A pályamunkák középpontjában a fejlődő országok gazdasági, társadalmi és politikai fejlődését célzó támogatásnak kell állnia.

A beküldött munkák alapján a 27 EU-tagországból 33 újságírószakos hallgatót választanak ki, akik meghívást kapnak a decemberben megrendezésre kerülő Európai Fejlesztési Napok brüsszeli műhelytalálkozóján való részvételre. A nyertes újságcikkeket/hangfelvételeket a www.youngreporters.net oldalon is közzéteszik.

A műhelymunka lezárása után, a 33 résztvevő az Európai Fejlesztési Napokról szóló médiaanyagot készít, amelyet 2010. december 14-ig mind a verseny honlapján, mint országuk sajtójában megjelentetnek. Európai uniós újságírókból álló zsűri választ ki közülük három fődíjast (a legjobban megírt riportot, a legjobb rádióportot, illetve a legeredettebb hírt díjazza), akik az Európai Bizottság egyik afrikai partnerországában tehetnek majd helyszíni látogatást.

Bővebb információk az office@maszol.ro email-címen vagy a 0788-715 713 telefonszámon.

INGYENES APRÓHIRDETÉSI SZELVÉNY

Név:.....
Cím:.....
.....
tel.:.....

A hirdetés szövege (max. 80 szó)

.....
.....
.....

Mi egyszeri alkalommal ingyen közöljük apróhirdetését.

Postacím: 014820 București, Piața Presei Libere nr. 1,

O.P. 33, C.P. 17

* A kedvezményt csupán magánszemélyek vehetik igénybe, magáncélú hirdetések közzétételére.

SZERDA
2010. október 27.

A nap filmjei

DUNA TV, 21.55
A magány börtöne

Olga negyvenes családjában két gyermekkel, akit villámcsapás szerű váratlansággal ér mérnök férje bejelentése, hogy elhagyja családját, mert magányra van szüksége. Olga hamarosan rájön, hogy Mario egy másik nő miatt hagyta el, aki ráadásul a férfi egyik tanítványa. A családi és lelki válság soha nem sejtett mélységei várnak Olgára, amiből végül mégis sikerül megtalálnia a kiutat.



RTL Klub, 22.20
Megleslek.com

Harvey rövid ismeretség után feleségül veszi a hasonló gondokkal küzdő Lydiát, de még együtt sem tudnak kimászni az anyagi csődből. Lydia fia, Colby megelégedi a helyzetet, és videokamerát tesz a mostohanővére, Audrey szobájába, a képeket pedig felteszi az internetre. Az ötlet beválik, a fizetés oldal jóvoltából dől a pénz. A sikeren felbuzdulva a srác tovább akarja fejleszteni az ötletet.



m2, 22.30
Tréfa

1912-ben járunk. Egy kisvárosi, papok vezette felekezeti iskolában a hagyományok szellemében kezdődik a tanév. A gyerekeken ezen az őszön valami különös vadság vesz erőt, egymás után eszelik ki a bolondnál bolondabb tréfákat. A fiatal Weigl atya - a kollégiumba érkező új tornatanár - megütközik azon a liberális gondolkodásmódon, ahogy a tanárok többsége viszonyul a kamaszok szertelenségéhez.



KOSSUTH RÁDIÓ

9.40 8 és fél **10.00** Napközben **12.05** A Hely **12.30** Vendég a háznál **12.57** Harangszöveg **13.00** Déli krónika **13.30** Magánhangzó **14.04** Rádiószínház **14.30** Tebenned bízunk **15.05** Arcvonalak **16.05** Közről **18.30** Krónika **19.00** Közéleti ütköző **21.30** A nap történései **23.25** Esti beszélgetés

BUKARESTI RÁDIÓ

magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában **15.00** Híradó, kommentár **15.20** Magyar zenei lexikon **15.30** Közbeszéd - közéleti talk-show

MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ

11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság **12.00** Híradás **12.15** Miben segíthetünk? **13.05** Zenei üzenetek **14.00** Délutáni váltás **16.00** Híradás, Sport, Rádióújság **17.00** Híradás **17.15** Gazdasági magazin, Összhang **17.55** A nap hírei röviden

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ

2.00 Éjszakai váltás **8.00** Hangoló, Meditáció: adventista egyházi műsor **9.50** Hírek, műsorism. **15.00** Slágeróra **16.00** Hírek **16.15** Vendég a Stúdióban **17.00** Nap-óra **17.30** Jazzmagazin **17.55** Hírek, műsorism.

DUNA TV

7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Második esély (sor.)
9.50 Újrakezdés (olasz sor.)
10.40 A világorökség kincsei
11.00 Család-barát
11.55 Izórkó: Györköny
12.30 Kívánságkosár
15.00 Híradó
15.15 Kikötő - Friss (ism.)
15.30 Szerelmes földrajz
16.05 Miért éppen Magyarország?
16.35 Kisenciklopédia
16.45 Goya, az ébren álmodó (kan. f.)
17.45 Nyelvőröző
18.15 Térkép
19.00 Híradó
19.35 Mese
20.00 Újrakezdés (olasz sor.)
20.50 Festivalcard
21.00 Híradó
21.05 Közbeszéd
21.30 Török kezdőknek (német vígj. sor.)
21.55 A magány börtöne (olasz f. dráma, 2005)
23.30 Sport hírek
23.40 Váltó
23.50 Festivalcard
23.55 Diplomata vadász (ism.)
0.40 Közlebb Kínához
1.10 Liszt Ferenc Kamarazenekar

TVR 1

7.00 Reggeli híradó
9.00 Civil szféra Blitz (ism.)
9.30 Szent pontok
12.00 Kontra generáció
12.35 Történelmi emlékek
12.45 A legendás doktor Hur Jun (sor.)
13.45 Ragadás történetek kicsiknek
14.00 Hírek
14.45 Egyszerűen izletes (ism.)
14.55 A bor románul
15.00 Teleshopping
15.30 Hasonszőrűek (ism.)
16.00 Együttélés
17.00 Kontra generáció (ism.)
17.30 Civil szféra Blitz
18.00 Hírek
18.30 A legendás doktor Hur Jun (koreai sorozat)
19.30 Történelmi emlékek (ism.)
19.40 Sport
20.00 Hírek, időjárás
20.40 A nap témája
21.00 A mágikus szem
22.00 A bor románul
22.10 Pornó mogulok (amerikai-német vígjáték, 2005)
23.50 Királyi wszenvedély (ism.)
0.15 Akkor és most (ism.)
0.50 Professzionisták (ism.)

VIASAT 3

8.50 Gyilkos sorok (sorozat) **9.50** Egy kórház magánélete (ismétlés) **10.50** Doktor House (sorozat) **11.45** Batman (am. film) **14.10** Monk (sorozat) **16.05** CSI (sor.) **17.00** Greek, a szövetség (sorozat) **18.00** Feleségcsere **19.00** A médium (sorozat) **20.00** Doktor House (sorozat) **21.00** Jóbarátok (sorozat) **20.30** CSI (sor.) **22.30** Esküdt ellenségek (sor.) **23.30** Batman visszatér (am. akciófilm)

m1

6.23 Kárpát Expressz
6.50 Ma Reggel
Közéleti műsor
Benne: Híradó, sporthírek
10.00 Önök kérték! (ism.)
10.55 Nappali
13.01 Híradó délben
13.30 Kárpát Expressz
14.00 Szomszédok (sor.)
14.35 Hrvatska kronika
15.05 Ecranul nostru
15.35 Ájtáró
16.05 Elrabolt műkincsek
16.45 Néprajzi értékeink
17.00 Optika
17.30 Híradó
17.40 Körzeti híradó
17.55 Teadélután
Hétfőtől péntekig minden, ami szórakoztató!
18.35 A Silla királyság ékköve (dél-kor. sor.)
19.40 McLeod lányai (auszt. sor.)
20.30 Híradó este
20.55 Sporthírek
21.05 Két zsarú egy pár (olasz krimisorozat)
22.05 Az Este
22.35 Míg a halál el nem választ 2. (am. dráma, 1992)
0.10 Múlt-kor
0.40 Prizma
0.50 Hírek
0.55 Sporthírek
1.05 Ma Reggel (ism.)

TVR 2

7.00 Anya az állatorvos (német sor.)
8.10 DP 2 Tonomat
10.00 Nyitott játszma (ism.)
11.00 Vallomások (ism.)
12.00 Hírek, időjárásjelentés
12.30 Biznisz óra (ism.)
13.30 Teleshopping
14.30 Együtt Európába
15.30 Eg és föld között (ism.)
16.00 Anya az állatorvos (német sor.)
17.00 Hírek, időjárásjelentés
17.30 Vallomások
18.30 eForum
19.00 Biznisz óra
19.30 Fiatal vagyok, karriert építetek
20.00 A térképen túl
20.30 A világ élete
21.00 Esküdt ellenségek (am. krimisor.)
22.00 Hírek, időjárásjelentés
23.00 Titkos Szolgálat - MI5 (angol thrillersor.)
0.00 eForum (ism.)
0.30 Atlasz (ism.)
1.00 Vallomások (ism.)
2.00 Titkos Szolgálat - MI5 (angol thrillersor.) (ism.)
3.00 DP 2 Tonomat (ism.)

SPORT.RO

7.00 Sport.ro Hírek
10.00 Pontos sportidő
12.00 Sport.ro Hírek
13.10 Pontos sportidő
14.10 Külön kiadás
15.00 Sport.ro Hírek
16.00 Gloria Bistrița - Unirea Urziceni labdarúgó mérkőzés (live) **18.00** Sport.ro Hírek (live) **18.30** CFR Cluj - Târgu Mureș labdarúgó mérkőzés (live) **20.30** Külön kiadás **21.00** Sport.ro Hírek **22.15** Külön kiadás **23.00** BoxBuster

m2

6.50 Ma Reggel
10.00 Roma Magazin
10.25 Domovina
10.55 Körzeti magazin
11.45 Sorstársak
12.10 Szemünk fénye a gyermek
12.30 Zöld 7-es
12.35 Most a Buday!
13.01 Híróra
13.30 Kárpát Expressz
13.55 Záróra
14.45 "Nézd a tánc ne-meit..."
15.05 Aranymetszés
15.55 Sant' Angelo - Egy kórház hétköznapjai (sor.)
16.45 Színészpallóták (sor.)
17.40 Bűvölet (sor.)
18.05 Magyar válogatot
19.05 Ájtáró
19.35 A kis Amadeus
20.05 Házaspárba (sor.)
21.00 Híradó este
21.25 Sporthírek
21.30 Házaspárba (olasz sor.)
22.30 Tréfa (magyar f., 2009)
23.45 Záróra
0.40 McLeod lányai (auszt. sor.)
1.25 A Silla királyság ékköve (dél-kor. sor.)
2.20 Mafalda (anim. sor.)
2.25 Míg a halál el nem választ 2. (am. dráma)

PRO TV

7.00 Pro Tv hírek, Sport
9.55 Könyvbemutató
10.00 A sárkány gyűrűje (olasz kalandfilm, 1994, 1. rész) (ism.)
12.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai sorozat, ism.)
13.00 Pro Tv hírek, Sport
13.30 Nevsz csak! (amerikai vígjáték sorozat)
14.00 A sötét igazság



(amerikai filmdráma, 2007)
16.00 Fiatal és nyugtalan (amerikai sorozat)
17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor
19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
20.45 Román kupa: Steaua - Sportul labdarúgó mérkőzés
23.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés
23.30 A rejtély (am.-kan. thrillersor.)
2.00 Románia szerettek (ism.)
1.30 Román kupa: Steaua-Sportul labdarúgó mérkőzés (ism.)

ACASĂ

9.45 Rosalinda (sorozat)
11.15 Elátkozott paradicsom (sorozat) **12.30** Tengernyi szenvedély (sorozat) **14.00** Marina (sorozat) **15.15** Viktória (sorozat) **16.30** Rosalinda (sorozat) **17.30** Igaz történetek **18.30** Tengernyi szenvedély (sorozat) **19.30** A tiltott gyümölcs (sorozat) **20.30** Szerelmek és becsület (sorozat) **21.30** Analia másik arca (sorozat) **22.30** Éjszakai történetek **23.30** Hét bűn (sor.)

RTL KLUB

6.30 Top Shop
7.00 Autómánia
Autómagazin (ism.)
7.25 Fókusz (ism.)
Közszolgálati magazin
7.55 Reggeli - Ébresztőshow
10.05 Te vagy az életem (argentín sorozat)
11.05 Top Shop
13.00 RTL Klub Híradó
13.15 ASZTRO Show
14.30 Fél kettő Magazin a legjobb történetekkel
17.40 Alaszka aranya (amerikai kalandfilm, 1998)
17.20 A szerelem rabjai (argentín sorozat)
18.25 Dögöltt akták (amerikai krimisorozat)
19.30 RTL Klub Híradó - Esti kiadás
20.05 Vacsoracsata - Gasztroreality
21.05 Fókusz - Közszolgálati magazin
21.40 Barátok közt (magyar sorozat)
Közben: RTL-hírek
22.20 Megleslek.com (amerikai vígjáték, 2006)
Utána: RTL-hírek
0.15 Az éneklő detektív (amerikai vígjáték, 2003)
2.20 Reflektor

ANTENA 1

6.00 Híradó, Sport
8.00 Jó reggelt - Razvan és Dani műsora
10.00 Sajtószemle - Mircea Badea-val
11.15 Apokalipszis 10.5 (10.5 Világvége) (amerikai filmdráma, 2006, 1. Rész)
13.00 Híradó, Sport
14.00 Egy rém rendes család (amerikai sorozat)
14.30 Csillagháló (ism.)
16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
17.00 Közvetlen hozzáférés - Simona Gheorghe műsora
19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés
20.30 Kikezdesz a szökéssel? - verseny show
Dan Negru-val
22.00 Vad nárcisz (román sorozat)
23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés (ism.)
23.45 Egy bűnös show - Dan Capatos szórakoztató műsora
1.00 Game show: Face the Pro
2.00 Office

(amerikai sorozat)
3.00 Titkok a paradicsomban (ism.)

TV2

7.00 Két Testőr
7.25 Tények Reggel
8.00 Mokka
10.00 Stahl konyhája
10.10 Babapercek
10.20 Televízó
11.20 Teleshop
12.50 Az álomnő (am.-angol-német vígj., 2007)
14.25 Kvízó
15.55 Megamánia (ism.)
16.25 Rex felügyelő (osztrák-német krimisor.)
17.30 Marina (mex.-am. sor.)
18.30 Árva angyal (mex. sor.)
19.30 Tények Hírműsor
20.05 Ezek megőrültek! Elvan a celeb, ha játszik!
21.10 Aktív
21.45 Jóban Rosszban (magyar sor.)
22.20 Doktor House (am. sor.)
23.20 Született feleségek (am. sor.)
0.25 Megamánia - Megasztár talk-show
0.55 Szellemmel suttyogó (am. sor.)
1.45 Tények Este
2.15 EZO.TV 06-90-602-022
Jósok, látók, médiumok!
3.10 A rajzás éjszakája (kan. horror, 2007)
4.40 Két Testőr (ism.)

PRIMA TV

7.00 Kandikamera
7.30 Senki sem tökéletes (román vígj. sor.) (ism.)
8.00 Galileo
8.20 Sport Florentinával
8.30 Teleshopping
9.15 Lavina (kanadai-amerikai akcióf., 1994) (ism.)
11.30 Mondenii Show
12.00 Nyakában az egész világ
12.30 Teleshopping
13.15 Kandikamera
13.30 Teleshopping
14.00 November (amerikai thriller, 2004)
16.00 A cseresznye e tortán (ism.)
17.00 Lököttek (román vígj. sor.) (ism.)
18.00 Hírek
19.00 Sport
19.30 Kötelkedők krónikája
22.15 Lököttek (román vígjáték sorozat)
23.00 Mondenii Show
23.30 Pókerklub - reality show (ism.)
0.30 Elárultak a szerelemben
1.30 Hírek, időjárásjelentés (ism.)
2.30 Lököttek (ism.)
3.30 A cég embere (francia-angol-am. vígj., 2000) (ism.)

KANAL D

8.00 Orovosok **10.00** Menyet anyának 5 **12.30** Hírek **13.15** Légy az enyém (reality show) **15.00** Teleshopping **15.15** Aliye (török sor.) **16.45** Célpontban **18.45** A nap híre **19.00** Hírek **19.45** Menyet anyának 5 **20.30** Légy a házastársam! (reality show) **22.00** Ezel (török krimi sorozat) **23.30** Frida (amerikai-kanadai életrajzi film, 2002) **2.00** Ezel (török krimi sorozat)

HÍR TV

7.00 Paletta (ism.)
7.30 Lapzárta (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
8.00 Híradó
Friss napi információk
9.05 Rájátszás (ism.)
10.05 Sziluett (ism.)
11.05 Panaszkönyv (ism.)
11.30 Riasztás (ism.)
A rendkívüli események műsora
12.05 Vonalban (ism.)
Interaktív politikai show-műsor
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama
14.05 Lapzárta (ism.)
Vitaműsor újságírókkal
14.30 Paletta (ism.)
15.05 Különkiadás (ism.)
17.05 ?sök tere
17.30 Paletta
18.00 Híradó - Friss napi információk
18.30 Iskolapélda
19.05 Vonalban
Interaktív politikai show-műsor
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó 21
22.35 Lapzárta
23.05 Negyedik (ism.)
23.30 BBC Click
A BBC informatikai magazinja
0.05 BBC Híradó
0.30 Iskolapélda (ism.)

DISCOVERY

7.00 Egyszer egy ilyet vezetni!
8.00 Újjáépitők - SEMA
9.00 Halálos fogás - Fogd be és küzdj!
10.00 Piszkos munkák
11.00 Végzetes másodpercek
12.00 Amcsi motorok - Go Daddy 1
13.00 Túlélés törvényei
14.00 Állítólag...
15.00 Piszkos munkák - Harangkészítő
16.00 Hogyan készült? Olívaolaj, emelőtargonca
17.00 Halálos fogás - Több nap mint kolbász
18.00 Végzetes másodpercek
19.00 A túlélés törvényei - Szipéria
20.00 Állítólag... - Szökés a börtönből
21.00 Hogyan készült?
21.30 Harc az elemekkel
22.30 Bear Grylls: Ha minden kötél szakad
23.30 A túlélés törvényei - Szipéria
0.30 A borzalom pillanatai
1.30 Chris Ryan bemutatja: Rendőrségi elit alakulatok
2.30 Végzetes másodpercek

HÁLÓZAT

9.30 Heti filmajánló
10.00 Prímatorna **10.30** Teleshop **11.00** Zodiákus **13.00** Teleshop **14.30** Nyitott Egyetem **15.00** Nagykörút **15.30** Bence Show **16.00** Zodiákus **18.00** A polgármester **18.30** Grand Prix **19.00** Tabu Tv **19.30** Tűzoltók (sorozat) **20.30** Krisztus vándorai **21.10** A megreagult fény **21.35** Hírháló **22.00** Bánk bán (színházi felvétel) **0.00** Halálos testőrök (hongk. film)

Október 26., kedd

Az év 44. hete és 299. napja, hátravan 66 nap

Ma **Dömötör** nevű olvasóinkat köszöntjük. A Dömötör férfinév a Demeter férfinév önálló alakváltozata. Holnap **Szabina** napja van.

Évfordulók

- 1861-ben Johann Philipp Reis német fizikus feltalálta a hangok elektromos közvetítésére szolgáló eszközt, amelyet telefonnak nevez el.
- 1905-ben Norvégia függetlenné válik Svédországtól.
- 1942-ben Norvégiában törvény mondja ki a zsidó közösség vagyonának teljes elkobzását.
- 1950-ben Teréz anya megalapítja Kalkuttában a Mission of Charity-t (a Józsolgálat Misszióját).
- 1951-ben Winston Churchill lesz Nagy-Britannia miniszterelnöke.

Vicc

Egy asszony elkecserepedve

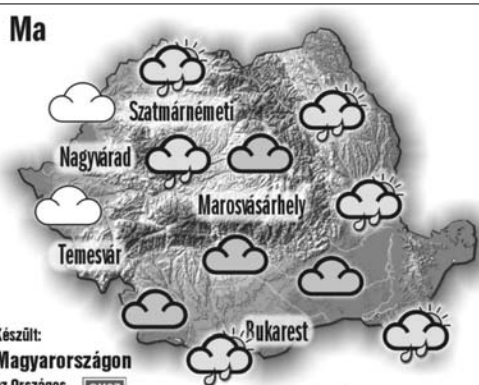
forgolódik a tükör előtt. Azt mondja a férjének: – Olyan csúnya, öreg és kövér vagyok. Igazán rám férne, hogy mondj nekem valami dicséretet! – Nos, drágám, a látásod még mindig nagyon jó.

Recept

Pizza

Hozzávalók: 0,5kg liszt, 1 élesztő, csipet só, víz, szalámi, párizsi, sajt, ketchup, majonéz, pizzakrém.

Elkészítés: Az élesztőt megfuttatom, majd a lisztel összegyúrom, beleteszem a sót és annyi vizet hogy álljon össze. Ezeket pihentetem. Egy kicsi ketchupot összekeverek a pizzakrémmel, és előkészítem a pizzára teendő dolgokat. Pl: lereszelem a sajtot stb. Miután a teszta kellően megkelt, kiolajozott tepsibe beleöntjük, és forró sütőbe tesszük. Mikor majdnem kész rákenjük a pizzakrémet, és feltesszük feltéteket, majd visszatesszük a sütőbe.



Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Gyakran lesz erősen felhős az ég, de a nyugati határ mentén estére felszakadozik a felhőzet. Több helyen alakulhat ki eső, zápor. Hajnalban párák lesz a levegő. A legmagasabb nappali hőmérséklet 7 és 18 fok között alakul.

A következő napok időjárása



Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	9°C	1°C
Brassó	11°C	0°C
Bukarest	15°C	6°C
Csikszereda	11°C	0°C
Kolozsvár	7°C	-2°C
Marosvásárhely	12°C	0°C
Nagyvárad	7°C	-1°C
Szatmárnémeti	7°C	3°C
Temesvár	9°C	1°C

Generációs szakadék



Horváth István

Gondolatjel

Visky István rovata

Aki visszautasítja a keresztjét, csak súlyosabbá teszi. Minden embernek van keresztje, amit hordoznia kell. Ezek a keresztetek sokszor rendkívül nehezek és szabadulni akarunk tőlük, pedig emberi mivoltunknak fontos részei ezek. Keresztjeink tanítanak meg bennünket embernek lenni, érezni és megszánni a másikat.

Ha nem lennének keresztjeink, szeretni sem tudnánk, hiszen nem lenne, ami újra és újra feltörlendő megkeményedő szívünket. A kereszt ellen lehet küzdeni, de nem érdemes. Megszabadulni tőle nem lehet, minden küszködés csak nehezebbé és reménytelenebbé teszi. Bölcs az az ember, aki elfogadja azt, amin nem változtathat.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

Kapcsolata kedvesével fordulponthoz érkezett, és Önön múlik, hogy hogyan alakul további sorsuk.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

Magánéleti ügyei járnak gondolataiban. Vigyázzon, munkájában nehogy hibát ejtsen, mert később nehéz lesz helyrehozni.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Ma gyorsan pörögnek az események. Vigyázzon, nehogy lemaradjon valami kiváló lehetőségről. Legyen éber. Az estét töltse kedvesével.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Semmi sem történik véletlenül. Ha úgy érzi, hogy partnere megcsalja, próbálja visszaidézni saját, korábbi kapcsolatait. Féltékenységgel elüldözheti barátját.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Ragaszkodik ahhoz, ami az Öné, amiért megdolgozott. Tulajdona védelmében keménykezűnek kell lennie.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

Támogatást vagy vigaszt nyújt a rászorulóknak. Ha karitatív tevékenységet vállal, kivívja mások elismerését. Jutalma sem marad el, jöttét helyébe jót várhat.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

Sajnos nem nagyon biztatók a konstellációk. Azt mutatják, hogy nehéz feladatokat kell megoldania. Ha csupán a szerencséjében bíz, tévúton jár.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

Anyagi vesztesége után a szerelemben vigasztalódik. Könyölyösen megkapja azt, amire vágyik. Bátran kockáztathat, mert a szerencse ezen a téren Ön mellé áll.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Párját alacsonyabb beosztásba helyezik, vagy más okból csökken a közös jövedelmük. Ezt Ön rosszul viseli. Többszörös erőfeszítéssel stabilizálhatja a helyzetüket.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

Pénzügyei jól alakulnak, ami elégedettséggel tölti el. Szerelmi élete csodálatosan alakul, az estét kedvesével tölthetik kettesben.

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.)

Ma mindenkivel megtalálja a közös hangot, így tárgyalásai sikeresek lesznek. Otthonában is békés hangulat uralkodik.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

Egy rendezvényen megtalálja azt a társat, aki támogatja a személyes céljai megvalósításában. Párjával közelebb kerülnek egymáshoz.

***	ABBAN AZ IDŐTÁJBAN	ZSOKÉ ÜL RAJTA	SZŰRKÉS SZIN	SÓVÁROG	MUNKÁS	A REJT-VÉNY MEGFEJTÉSE	VIZES TERÜLET	KUTRICA	EGYEMI
SZENTÉLY SZINTJE ALATTI KÁPOLNA									
EGYÜTT-MŰKÖDIK									... LÁMA; TIBETI VEZÉR
A TÖBBES SZÁM JELE	A HÁZBA CSEN							DÉL	ÉJLELI MŰLATÓ-HELY
MOTÍVUM	CSÖRÖS ... SZINÉSZNŐ	ÜTŐS HANGSZER					A-BE TÁRSA		DUTYI (NÉP)
CSIKOS RUHAS		SZŐLŐ-VESSZŐ		DÓGEVŐ EMLŐS					
LÁGY VAJ JELZŐJE				NEHEZÉK, TEHER	ADRIAI SZÉL				
MÉLABÚ					EGYHÁZI HANGSOR			RÓMAI 1	
KÖNNYED LEPTÉK-KEL LE-MEGY								GALLIUM VEGYJELE	BELGA AUTÓK JELZÉSE
TESTES, HATALMAS									

új magyar szó

Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő:
Salamon Márton László

Vezető szerkesztő:
Cseke Péter Tamás

Vezető publicista:
Ágoston Hugó

Főmunkatársak:
Bíró Béla, Gyulay Zoltán, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők:
Moldován Árpád Zsolt (Aktuális)
Bogdán Tibor (Háttér)
Baló Levente (Kultúra)
Szakács Zsuzsanna (Gazdaság)
Turós-Jakab László (Sport)
Farkas István (Média)
Orosz Anna (Életmód)
Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztők:
Osváth Annamária, Nyáguly András

Tudósítók:
Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0788-715848 (Nagyvárad), Horváth István – 0747-517574 (Csikszereda), Baloga-Tamás Erika – 0746-375775 (Székelyudvarhely), Kovács Zsolt – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Fotóriporter, képszerkesztő:
Tofán Levente

Grafikus:
Horváth István

Tördelőszerkesztők:
Lőrincz Imola, Szabó Ildikó Erzsébet



Kiadja a Scripta Kiadó Rt.

Terjesztési menedzser:
Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak:
Baricz István – 0788-488739, Keresztes Csaba – 0746-100830 (Gyergyó), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

Jogtanácsos:
Czedly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), közvetlenül a szerkesztőség-nél és előfizetés-szervezőinknél. Magánterjesztők forgalmazzák.

Előfizetési díjak:
1 hónapra 15 lej,
3 hónapra 38 lej,
6 hónapra 75 lej,
12 hónapra 148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

Lapunk megjelenését támogatja a



MÉDIAPARTNEREK

Sláger Rádió
fm 105.9
A tegnap legnagyobb slágerei, a ma legfrissebb hírei

agnus
RADIO 88.3 FM
naponta 03-08 és 12-15, csütörtökön 19-23 óra között
a világhálón:
www.agnusradio.ro

Paprika rádió
fülön csíp
95,1 fm

r · a · d · i · o
Radio
88 f M

rtm
MAROSVÁSÁRHELYI RÁDIÓ
98.9 FM

KOLOZSVÁRI RÁDIÓ
ahol talál a szó

Arsenal-tripla idegenben

Labdarúgás

T. J. L.

▶ Az FC Liverpool 2-1-re nyert a Blackburn Rovers ellen az angol labdarúgó Premier League 9. fordulójának vasárnapi játéknapján, miután Kirgjakosz és Torres a vendégek hálójába talált be, Carragher pedig a sajátjába. Az Arsenal 3-0-ra nyert a Manchester City stadionjában. A 22 ponttal vezető Chelsea-t 17 pontosok követik: az Arsenal, a Manchester United és a Manchester City, a Liverpool (9) csak a 18.

A spanyol Primera División 8. fordulójának vasárnapi játéknapján a Sevilla úgy verte 4-3-ra az Athletic Bilbao-t, hogy az utolsó félórán emberhátrányban volt. Luis Fabiano és Kanoute is duplázott, csakúgy mint a vendégektől Llorente. További eredmények: Osasuna–Málaga 3-0, Almería–Hercules 1-1, Espanyol–Levante 2-1, Getafe-Sporting Gijón 3-0, Villarreal-Atlético Madrid 2-0. A Real Sociedad-Deportivo La Coruna találkozóra lapzártá után került sor. A Real Madrid (20 pont) vezet a Villarreal (19, 16-6), a Barcelona (19, 14-6), a Valencia (16) és az Espanyol (15) előtt.

Döntetlennel zárult az Internazionale-Sampdoria mérkőzés vasárnap este az olasz Serie A 8. fordulójában. Guberti (62. perc) a genovaiaknak szerzett vezetést, Eto'o a 80. percben egyenlített a címvédő milánóiaknak. A lapzártá után megrendezett Napoli - AC Milan rangadót megelőzően a Lazio (19) vezetett az Internazionale (15), az AC Milan (14), a Chi-

evo (13), a Juventus (12) és a Napoli (12) előtt.

Az FSV Mainz 1-0-ra győzött a Bayer Leverkusent vendégeként a német Bundesliga vasárnapi játéknapján, ezzel ismét a tabella élére került, miután a Dortmundnak csak döntetlennel futotta a Hoffenheim ellen. A VfB Stuttgart 2-0-ra nyert az újonc FC St. Pauli ellen. Egy edzőváltás is volt a hét végén: a Hannovertól szombaton elszenvedett vereséget követően vasárnap menesztették a Köln labdarúgócsapatának éléről Zvonimir Soldót. A 42 éves horvát vezetőedző helyét átmenetileg Frank Schäfer, a tartalékcsoport trénerére foglalta el. Az állás: 1. FSV Mainz 24 pont, 2. B. Dortmund 22, 3. Hannover 16, 4. 1899 Hoffenheim 15, 5. B. Leverkusen 15, 6. Hamburger SV 15.

A francia Ligue 1 tizedik fordulójának vasárnapi eredményei: Arles-Avignon-Ol. Lyon 1-1, Paris Saint-Germain-AJ Auxerre 2-3, OSC Lille-Ol. Marseille 1-3. Az élcsoport: 1. Stade Rennes 19 pont, 2. Ol. Marseille 18 (18-11), 3. Saint-Etienne 18 (15-10), 4. Toulouse 17 (13-10), 5. Montpellier 17 (10-9).

Két fordulóval a zárás előtt bebiztosította újabb elsőségét a **norvég pontvadászatban** a címvédő Rosenborg, amely vasárnap 1-0-ra nyert a Tromsø ellen. A trondheimi gárda így nyolcpontos előnnyel vezet a tabellát, azaz a hátralévő két körben már egyik riválisa sem tudja behozni. A Rosenborg – amely eddigi 28 meccsén veretlen maradt a pontvadászatban – története során 22. alkalommal lett bajnok Norvégiában. ◀

Román kudarc a Katalán-ralin



Cosma murván és aszfalton is „meglovagolta” a rendelkezésére bocsátott Ford Fiesta R2-t Fotó: ÚMSZ

Autóversenyzés

T. J. L.

▶ A hétvégi Katalán-rali záró sajtótájékoztatóján ismertették a Pirelli Star Driver 2011 győzteseinek nevét, a hat versenyző között azonban nem szerepelt a kolozsvári Vlad Cosma neve. Navigátorával, Florin Dorcával együtt a Napoca Rally Academy 24 éves pilótája beverekedte magát a döntősök közé, részt vett a különböző erőpróbákon, de igyekezetét nem koronázta siker. Cosma

murván és aszfalton is „meglovagolta” a rendelkezésére bocsátott Ford Fiesta R2-t, majd válaszolt a zsűri kérdéseire. „Nem tudom, hol vesztettem, nem kaptunk semmilyen hivatalos értesítést, nem ismertük az elbírálás kritériumait sem” – dohogott Cosma, aki azonban elismerte, hogy hajthatatlan volt gyorsabban, kockázatosabban volna többet. A fiatal kolozsvári versenyző hasznosnak véli az ibér kalandot, hiszen alkalma volt tanácsokat kapni Robert Reidtől, Richard Burns egykori navigátorától.

A Pirelli Star Driver-finálé tétje nagy volt, hiszen a legjobb hat versenyzőnek alkalma lesz hat futamon részt venni a jövő évi rali-világbajnokságon, egy-egy Ford Fiesta R2 kormányánál. A zsűri egy ausztrál lánynak, a 22 éves Molly Taylornak is bizalmat szavazott, rajta kívül honfitárs, Brendan Reeves (22 éves), valamint az olasz Andrea Crugnola (21), az ír Craig Breen (20), a svéd Fredrik Åhlin (19) és a cseh Jan Černý (20) mérheti majd össze tudását a rali-társadalom legjobbjaival. ◀

Röviden

Mutu pénzbüntetése

Andrea Della Valle, az olasz labdarúgó Fiorentina tulajdonosa 16.800 eurós pénzbírsággal sújtotta a csapat botrányba keveredett román csatárát, Adrian Mutut. Della Valle a firenzei keretből való kizárást is kilátásba helyezte amennyiben Mutu még egyszer hibázik. Sinisa Mihajlovics, a Fiorentina szerb edzője kiállt Mutu mellett, így nem kizárt, hogy a csatár szóhoz jut a vasárnapi, Catania elleni bajnoki mérkőzésen, miután lejárt doppingvétség miatti kilenc hónapos eltöltése.

Feltámadt a bajnok

A labdarúgó Liga 12. fordulójának vasárnap esti mérkőzésén a CFR 1907 3-0-ra nyert az Unirea Urziceni ellen, a gólokat Traoré (69.) és De Zerbi (70., 90.) szerezte. A vendégek a 23. perctől emberhátrányban szerepeltek, miután Raul Rusescu kiállították. A kolozsváriak 15 pontja a 9. helyhez elegendő, a bárágnaiak 13-ja pedig a 12.-hez. A Steaua lapzártá után fogadta a Pandurii Tg. Jiu együttesét.

Veretlen vásárhelyiek

A férfi kosárlabda-bajnokság 5. fordulójának vasárnap esti zárómérkőzésén a BC Mureș 81-79-re nyert a Bukaresti Steaua Turabo ellen. A vásárhelyiek győztes tripláját Liviu Dumitru dobta két másodperccel a lefújás előtt. Déri Csaba együttese második a táblázaton, csak a címvédő Asesoft Ploiești előzi meg.

Tíz emberben nyert a Loki

Labdarúgás

▶ A címvédő Debrecen az 58. perctől emberhátrányban játszva, a hajrában szerzett góllal 2-1-re legyőzte a vendég Ferencvárost a magyar labdarúgó Monicomp Liga 11. fordulójának vasárnapi zárómérkőzésén. Herczeg András tanítványai ezzel feljöttek az ötödik helyre, míg az FTC visszacsúszott a negyedikre. Miközben az élvonalas Videoton sorozatban hatodsor nyert, két közvetlen üldözője, a Kaposvár és a Ferencváros botlott a fordulóban. A Kaposvár hazai pályán remizett a Budapest Honvéddal, melynek szurkolói miatt a második félidő elején tíz percre félbeszakadt a játék. Már nincs nyeretlen együttes a bajnokságban, mivel a sereghajtó Haladás saját közönsége előtt 4-0-ra felülmúlta az újonc Siófokot. A szolnokiak új trénerre, Simon Antal diadallal mutatkozott be, csapata az MTK-t verte 2-1-re. Tovább tart az előző kiírásban bronzérmes Győr mélyrepülése, a zöld-fehérek Pakson sorozatban negyedik bajnoki mérkőzésükön maradtak nyeretlenek. ◀

Izgalmas hajrá előtt a manézs

Forma-1

Turós-Jakab László

▶ Két futammal a befejezés előtt a Forma-1 világbajnokságban csak annyi biztos, hogy semmi sem biztos. Tény, hogy jeongami győzelmével Fernando Alonso közelebb került egy újabb megkoronázáshoz, de a kétszeres világbajnok spanyolt még ferraris csapatfőnöke, Stefano Domenicali is óvatosságra inti. A sporttörténeti első Dél-koreai Nagydíjon ugyanis feje tetejére álltak a rangsorok, és ugyanez megtörténhet november 7-én, Interlagosban, a

Brazil Nagydíjon, és egy héttel később, a Yas Marinán, az Abu-Dzabi Nagydíjon is. Alonso huszárós hajrában van, 90 pontot gyűjtött a legutóbbi négy futamon és sokan máris megelőgezik neki harmadik világbajnoki címét. A spanyol 231 pontjával szemben az ausztrál Mark Webber (Red Bull) 220-at, a brit Lewis Hamilton (McLaren) 210-et, a német Sebastian Vettel (RBR) 206-ot, a címvédő Jenson Button (McLaren) pedig 189-et tud felmutatni, ami azt sejteti, hogy óvatos versenyzéssel Alonso össze tudja szedni az elsőséghez szükséges pontokat.



Fernando Alonso közelebb került egy újabb megkoronázáshoz

Ami a Forma-1-idény csapatversenyét illeti, az is nyitott maradt hiszen a McLaren (399) vérszenes megközelítette a Jeongamban vb-pont nélkül maradt Red Bull Racinget (426), a Ferrari (374) pedig immár a brit istálló második helye felé kacsingat.

A hátralévő két versenyen a kívülállóknak tudják megkavarni a dolgokat, amint azt a Mercedes GP bizonyította Jeongamban. Nico Rosberg akkor kényszerült feladásra amikor már pánikot keltve győtorzte a világbajnoki címet hajtókat, csapattársa, Michael Schumacher pedig értékes negyedik hellyel mentette meg az istálló 300. Forma-1-futamának megünneplését. Beleszóllhatnak az elsőség kérdésébe a Renault pilótái, a lengyel Robert Kubica és az orosz Vitalij Petrov is.

A rendkívül érdekesnek ígérkező idény-hajrá lényegét Domenicali, a Ferrari csapatfőnöke fogalmazta meg a legjobban: „Most kell összpontosítani és keményen készülni a hátralévő két futamra. A riválisaink nagyon-nagyon erősek. Semmiképpen sem szabad hibázni, hiszen a helyzet egy pillanat alatt megváltozhat”. ◀

A Steauát is elgázolták a miskolci Jegesmedvék

Jégkorong

Híresszefoglaló

▶ A magyar-román jégkorongbajnokság, a Mol Liga vasárnapi játéknapján, este a Miskolci Jegesmedvék csapata 4-1-re nyert a Steaua Rangers bukaresti otthonában. A házigazdák Jevgenij Piszarenko szereztek vezetést, a vendégek Casey Bartzent (2), Szilágyi Levente és Vladimir Dubek góljaival fordítottak. Simán nyertek a brassóiak is: a Fenestela 68 6-2-re verte a Sapa Fehérvár AV 19-et. A győztesek góljain Szócs Szabolcs, Zsók Levente (2), Nyerges Lajos, Richard Filip és Vitalij Kiricsenkó osztozott.

Tét nélküli zárómeccs a Kontinentális Kupában

Bár a maribori körmérkőzés zárónapján 5-2-re kikapott a Dunaújvárosi Acélbikák. Doclertől, a HSC Csíkszereda került be a Kontinentális Kupa legjobb tíz együttese közé. A székely alakulat a következő körben – november 26-28-án, az olaszországi Asiagóban – a házigazdával, a dán Vojensszel, valamint az ukrán Szokol Kijevvel csatázik a januári, minszki négyes döntőbe kerülésért. Az osztrák jégkorongligában a Sapa Fehérvár AV19 hazai pályán 4-2-re nyert az Olimpija Ljubljana ellen.

A táblázaton	
1. Szereda	16 14 0 2 92-28 39
2. M. JJSE	18 12 0 6 83-57 37
3. Dab.Docler	17 11 0 6 80-46 33
4. Vasas HC	18 11 0 7 72-44 32
5. Brassó	17 9 0 8 61-50 30
6. FTC	17 8 0 9 68-60 25
7. Fehérvár	18 6 0 12 56-91 16
8. Steaua	17 5 0 12 52-78 15
9. Újpest	16 1 0 1532-142 3

A győzelemért 3 pont jár. Ha büntetők vagy hosszabbítás után születik, 2-1 arányban oszlik a győztes és vesztes között.

Gazdaságélénkítés 2

Vásárolj (ott) honosan!



Mint annakidején a székely termék esetében, újabban a román hatóságokat is megosztja a hazai termékek ösztönzésére indított kezdeményezés. Legutóbb a gazdasági minisztérium által beharangozott *Vásárolj hazait (Cumpără românește)* programot érték plágiumvádak.

Világgazdaság 4

G20: Devizaháború lefújva



A valuták leértékelési versenyének megakadályozásában állapodtak meg a G20 csoport pénzügyminiszterei és jegybankelnökei kétnapos, dél-koreai tanácskozásuk zárónyilatkozatában, egyúttal egyetértve a globális bankreform szükségességében is.

Riport 6

Fegyverkező pálinkalovagok



Marketing és közös érdekvédelem nélkül „elpárologhat” a szatmári pálinka hírneve, még mielőtt igazából ismertté vált volna. A legnagyobb veszély jelen pillanatban épp a határ túldaláról leselkedik, ahol kormányhatározat engedett zöld utat a házi pálinkafőzésnek.

Megújuló áramvonalak

Az ambiciózus állami támogatás ellenére is drága marad az alternatív energia



Aranyló horizontok: Romániának óriási energetikai potenciálja rejtőzik a szélmalomparkokban

Képünk illusztráció

Többmilliárd eurós beruházás várható a romániai alternatív energiák szektorában, melyet elősegít a csábító állami támogatások rendszere. A környezetvédelmi szempontból, is kívánatos befektetések szépséghibája viszont az, hogy mindezt a fogyasztónak kell – duplán – megfizetnie: amellett, hogy az ő zsebéből fogják „elővarázsolni” az állami ösztönzőkhöz, illetve fejlesztésekhez szükséges összeget, még jónéhány évig az árak csökkenésével sem vigasztalódhat. Épp ellenkezőleg: a következő tíz évben a megújuló energiaforrások által termelt villanyáram emelkedésével kell számolnia. **3. oldal**

Még tetszhalott a román reklám

Farkas István

Nem követi a nyugati trendeket a román és magyar reklámpiac, sőt még a keletiekétől is több eurómillió-hosszal marad el. A reklám-hulla nem halt meg, viszont még mindig „bűzlik” – vélekednek a lapunknak nyilatkozó szakemberek, akik szerint az elkövetkezendő időszak is borús lesz. A nyomtatott lapok és az óriásplakát csillaga talán örökre leáldozott a reklámozás egéről, amelyen még mindig a televízió tündököl, ám fényudvarában már felbukkant az internet, amelyből nagy szelét vágott ki a social média.

Folytatása az 5. oldalon



A reklámfény sokoldalú üzenethordozó: nemcsak világit, árulkodik is

Egy másképpen hiteles hitelező

Baloga-Tamás Erika

Kis- és közepes cégek, egyéni- és családi vállalkozások, illetve magánszemélyek mikrohitelvezését vállalja magára a LAM Részvénytársaság – egy olyan időszakban, amikor a hitelpiac világszerte beszűkülően van a magas kockázati mutatók és a rendelkezésre álló likviditások zsugorodása miatt. Az elsősorban Székelyföldön tevékenykedő vállalkozás – mely az utóbbi években terjeszkedésbe is kezdett – ráadásul karitatív célokra fordítja a működéséből származó nyereségét.

Folytatása a 7. oldalon

Megjelent az ŰMSZ-ben

Étvágygerjesztő az adócsökkentési szándék

Bár a politikai vita még nem csitul, az élelmiszeripar képviselői kivétel nélkül üdvözlik a képviselőházban egy héttel ezelőtt megszavazott intézkedést, mely öt százalékra csökkentené az alapélelmiszerekre kiadott hozzáadottérték-adót (TVA/áfa). A törvénytervezet szerint a kenyér, hús, cukor, étolaj és tej lennének az áfa szempontjából kivételezett termékek, ez viszont legalább 850 millió eurós bevételkiesést jelentene az államkassza számára.

Válságkezelés megszorítás nélkül

„Szeretnénk elindítani egy közvetlen vállalkozásoperációs tevékenységet, amely információkkal, vagy ha kell, valamiféle tökéjuttatással segíti a beszállítótevékenységet az erdélyi magyar és a magyarországi magyar cégek között. Ez nekünk is érdekünk, mert javítja a versenyképességet. Fontos a határon átnyúló klaszteresedés, tehát az olyan kis- és középvállalkozói együttműködés, amelynek során partnerekké válnak a két ország cégei” – nyilatkozta az ŰMSZ-nek bukaresti hivatalos látogatása alkalmával Becsey Zsolt, a magyar Nemzetgazdasági Minisztérium államtitkára.

„Csapra vert” gázvezeték

Az eredeti tervekhez képest tíz hónapos késéssel adták át a magyarországi Csanádapalotán Emil Boc román és Orbán Viktor magyar kormányfő jelenlétében azt az Arad és Szeged közötti 109 kilométer hosszú földgázvezeték, amely megteremti a két ország közötti földgázszállítási lehetőséget, ezáltal megszüntetve az orosz import monopóliumát. Az évi 3 milliárd köbméter kapacitású vezeték egyelőre csak Románia irányába tud szállítani, ahhoz, hogy kétirányúvá váljék a román oldalon további fejlesztéseket kell végrehajtani.

Révbe ér a Duna Stratégia?

José Manuel Barroso, az Európai Bizottság (EB) elnöke is megtisztelti jelenlétével a Bukarestben novemberben megrendezésre kerülő Duna Stratégia csúcstalálkozót, mely utolsó tanácskozási fóruma lesz a projektnek azt megelőzően, hogy az az EB elé kerülne. Románia számára a projekt lehetőséget nyújt arra, hogy kezdeményezője és szorgalmazója legyen egy újabb típusú együttműködésnek, amely hozzájárul az ország regionális külpolitikai vállalásai teljesítéséhez, lehetővé teszi a folyó mentén fekvő megyék gazdasági fellendítését és új munkahelyek teremtését

Ki GMO-t vet, vihart arat

Azzal érvelve, hogy a génmódosított (GMO) növények engedélyezése versenyképesebbé tehetné őket a piacon, a romániai gazdák érdekképviselői erőteljes lobbitevékenységbe kezdtek a mezőgazdasági minisztériumnál a jelenlegi tilalmak feloldása érdekében. Mint megtudtuk, igyekezettüknek nemcsak az kedvez, hogy az agrártárca élén egy GMO-párti szakember van, de a korábban igen szigorú Európai Unió is enyhülést mutat a szabályozás kérdésében.

Fogd a pénzt és nyiss (vállalkozást)!

Mintegy tízezer eurós vissza nem térítendő támogatással segítené a kormány a fiatal vállalkozókat, ám a befektetők szerint ez édeskevés a boldoguláshoz. Az érdekképviselők szélesebb körű segítségnyújtást szorgalmaznak az egész vállalkozói szektornak. Mint megtudtuk, az RMDSZ javaslatára a kormány további vállalkozástámogató programokat, illetve könnyítéseket mérlegel, így például a visszaforgatott profitadó-mentességet vagy az úgynevezett szupergyorsítást az amortizáció esetén.

Vásárolj (ott)honosan!

Totka László

Mintegy ötmillió lejből támogatná a gazdasági minisztérium a hazai termékek vásárlását a *Cumpără românește* nevet viselő kezdeményezéssel – melyet legmegfelelőben talán a *Vásárolj hazait* kifejezéssel lehetne magyarra fordítani. Bár a projekt még nem nyerte el végső formáját (a tervezetnek csupán egy vázlatos ismeretétette tette közzé a tárca), máris fellángoltak körülötte a botrányok, akárcsak a legújabb országimázs tervezése körül pár hónappal ezelőtt. A Termékek és Szolgáltatások Népszerűsítéséért létrehozott román Szövetség (APPSR) beperelni készül a kezdeményezőket, mivel úgy látja, a tervezet az általuk 2000-ben elindított *Romániában gyártott (Fabricat în România)* program ötletéből merített. A *Săptămâna Financiară* kiadvány arra is emlékeztet, hogy az országos kereskedelmi- és iparkamaránál alig egy évvel ezelőtt startolt a *Romániában készült (Produce în România)* elnevezésű projekt.

„Már régóta dolgozunk egy programon, mely az itthoni termékeket előnyben részesítené a külföldiekkel szemben, reményeink szerint ez mihamarabb elindulhat” – nyilatkozta az *ÜzletRésznek* Borbély Károly gazdasági államtitkár. Hogy a piac mennyire komolyan vette a tárca bejelentését, miszerint mindenekelőtt egy információs portál létrehozásáról gondoskodnak, bizonyítja, hogy szemfüles üzletemberek máris lefoglalták a még szabadon álló internetes domain-nevet (ahogy a *Fedezd fel a Kárpátok kertjét* mottót viselő országbrand esetében is megtörtént).

Egyikkel ad, a másikkal elvesz?

Kérdésünkre, hogy nincs-e elmentmondás aközött, hogy egyrészt minisztériumi szinten elindítanának egy ösztönzőprogramot, ugyanakkor az alapélelmiszerek tervezett áfacsökkentése kérdésében nem tudott megegyezni a parlament, Borbély megerősítette, hogy jelen pillanatban a román költségvetés nem engedhet meg magának egy ilyen intézkedést. „Az a pénzösszeg, amelyet az



Úgy tűnik, a „márkák harca” nemcsak a gyártók, de az érdekvédelmi szervezetek között is felütötte fejét

adócsökkentés elvonna az államkasszától, egyelőre nélkülözhetetlen a büdzsé számára. Egy ekkora jövedelemkiesést nem bírta meg” – fogalmazott.

Helye lesz a költségvetésben

A minisztérium által kibocsátott információs füzet szerint a programot mihamarabb összhangba kívánják hozni többek között a 2011-2013-as költségvetési stratégiával. Érdeklődésünkre, hogy a hazai vásárlásösztönző projektnek megvan-e már a helye a 2011-es büdzsé sarokszámai között, az államtitkár megerősítette, hogy az erre szánt összeggel is számolnak. Azt is megtudtuk: mivel Európai uniós tagországnak Románia köteles ötéves időszakra tervezni a költségvetést, a gazdasági minisztériumban jelenleg nagy iramban dolgoznak a következő évek prioritásain, illetve gazdasági stratégiáján.

Habár még pontosan nem tudni, hogy milyen formában jut a finanszírozás a hazai gazdaság vérkeringésébe, már most állandó kapcsolattartás folyik a lebonyolításban résztvevő partnerintézményekkel, így például a kereskedelmi kamarákkal. Ezzel párhuzamosan a kiállítások, üzletemter-találkozók és confe-

renciák alkalmával is igyekeznek minél több szereplő véleményét, javaslatát kikérni. „Hogy mennyire lesz sikeres ez a program az attól is függ majd, hogyan fogadják a gazdasági élet szereplői és mennyire tudunk eleget tenni a kéréseknek” – összegezte Borbély.

A végső szót az ár mondja ki

Kérdésünkre, hogy vonható-e bármiféle párhuzam a *Vásárolj hazait*, illetve a *Székelj Termék* márkánév kezdeményezés között, az államtitkár úgy vélekedett: egy tőről fakad mindkettő, azzal a céllal, hogy kihasználják a hazai régiók által nyújtott lehetőségeket. „A termékek lehetnek bármilyen kiválóak, népszerűsítésük elengedhetetlen ahhoz, hogy valóban

keresetté váljanak” – mutatott rá. Ezzel egybecseng a szakemberek véleménye, akik amiatt is kételkedve tekintenek a hasonló hazai kezdeményezések elé, mert úgy látják: a romániai fogyasztók még nem telítődtek a külföldi portékká nyújtotta újdonságokkal, ezenkívül pedig elvesztődnek a szlogenek között, melyet pusztán politikai manővernek tartanak. Liviu Voinea, az Alkalmazott Gazdaság Csoport igazgatója azt is hangsúlyozta, a jelenlegi világban a fogyasztást nem a reklámkampányok, hanem elsődlegesen a bérek és árak diktálják. „Amíg az adók növekednek, nem várhatjuk, hogy a gyártók csökkentsenek áraikon. A vásárló viszont az árcédula alapján fog dönteni, függetlenül attól, honnan érkezett a termék” – összegezte a szakember.

A bevásárlókosár patriotizmusa

Az első ilyen típusú, hazai termékek vásárlására ösztönző programot *Buy American (Vásárolj amerikai)* névvel 1985-ben indította el az Egyesült Államokban a Wal-Mart áruházlánc, Sam Walton főreszvényes ötlete alapján. A projekt mottója úgy hangzott: *Keep America Working and Strong*, mely a fogyasztók hazafias érzületére apellálva arra ösztönzött, hogy vásárlásukkal járuljanak hozzá a hazai munkahelyek megőrzéséhez. A hasonló kezdeményezéseket azóta világszerte „alápoctolták” és kiegészítették egyéb érvekkel. Európában jelenleg egyre nagyobb népszerűségnek örvend a régiós termékeket, termelőket előnyben részesítő fogyasztás, melyet az üzletláncok is felismertek és igyekeznek maximálisan kihasználni.

A webkamrából a konyhaasztalra

Antal Erika

Izland, Lichtenstein és Norvégia kormányainak támogatásával épül ki Maros megyében a mezőgazdasági termékek közvetlen értékesítési rendszere. Az európai uniós mintára létrehozott gazdasági modellnek köszönhetően a termelők gyorsabban és biztonságosabban tudják eljuttatni termékeiket a fogyasztókhoz. Az Európai Gazdasági Térség Finanszírozási Mechanizmusán keresztül megvalósuló projektet egy évvel ezelőtt indította el a marosvásárhelyi Fókusz Öko Központ.

„Célunk a hagyományos kisgazdaságok támogatása és az ökológiai szempontból értékes tá-

jak megőrzése. A modell ugyanakkor segít megakadályozni a jól bevált, őshonos gyümölcs és zöldségfajták eltűnését is” – magyarázta az *ÜzletRésznek* Friss Zsuzsa, a zöld szervezet projektfelelőse.

A központ által szervezett farmlátogatások és közvetlen vásárló-gazda találkozók hatására mára már húszra bővült a programban résztvevő termelők száma. A rendszerhez csatlakozó vásárlók mindamelllett, hogy jó minőségű, friss élelmiszerekhez juthatnak, hozzájárulnak a környezetkímélő módszereket alkalmazó helyi kisgazdaságok fenntartásához, támogatják az ökológiai és kulturális szempontból értékes tájakat. A projektvezetők szerint a közvetlen kapcsolat elősegíti a fo-

gyasztók és őstermelők közötti – mindkettejük számára – oly fontos bizalom kialakítását is.

A gazdák termékei jelenleg az egyesület által szervezett közvetlen értékesítési rendszeren keresztül jutnak el a vásárlókhöz: hétfőtől szerdáig személyesen vagy a www.webkamra.ro honlapon feladható a megrendelés, mely pénteken 11–15 óra között vihető el. A hét két napján (kedden és pénteken 11–13 óra között) a szervezet marosvásárhelyi székhelyének udvara is vásártérre változik, ilyenkor a nagyadorjáni Fekete Árpád tejtermékeket és házikeyerert kínál az érdeklődőknek, Szász Csaba Jobbágyfalváról, Fekete Csaba Lőrincfalváról és Fazakas Miklós Karácsonyfalva-

ról a zöldség- és gyümölcskínálatról gondoskodik, a nyárádmagyarosi Benedeki Enikő pedig juhsajtot és ordát hoz rendelésre.

„Ha nem cselekszünk gyorsan és ésszerűen, a mezőgazdasági termelők elveszítik a kontrollt a termékek eladásában, mivel a külföldi áruházláncok teljesen eluralják a piacot. Ennek pedig további hátránya, hogy az ilyen típusú értékesítési hálózatokban a végfogyasztónak nincs elég információja sem az élelmiszereket termelő vagy előállító gazdákról, sem pedig a használt termelési módszerekről. Ezzel együtt elveszhet a felelősségérzet a falusi környezet iránt és háttérbe szorulhat a mezőgazdaság fontossága is” – mutatott rá Friss Zsuzsa.

Megújuló áramvonalak

Totka László

A legutóbbi, 2009-es hivatalos adatok szerint az országban elfogyasztott villamosenergiának körülbelül 27 százaléka származott megújuló energiaforrásból, mely idén, illetve a következő években növekvő tendenciát mutat. A legnagyobb potenciálja Romániának egyértelműen a szélben van: az Országos Energiaügynökség számításai szerint az alternatív energia-beruházások 70 százaléka szél alapú, 15 százaléka víz, tíz százaléka biomassza, 4-5 pedig napenergia. Az ország jelenlegi termelőkapacitása 16-17 ezer megawatt, míg a napi fogyasztás maximuma évekre visszamenőleg is kilencezer körül van, tehát a kihasználtság alig haladja meg az 50 százalékot. „Komoly energiapiacról beszélhetünk, sok a termelő, persze az más kérdés, hogy milyen áron” – fejtette ki lapunknak Nagy-Bege Zoltán, az Országos Energiaügynökség vezérigazgatója.

Dráguló villanyáram

A szakember szerint az állam támogatási rendszere miatt különösen vonzó Románia a befektők számára. A kapcsoltan termelt és a megújuló forrásokból származó energia azonban egyaránt nagyon drága, ezt próbálja ellensúlyozni támogatással az állam, az ehhez szükséges pénzt viszont a fogyasztó fogja befizetni. „Míg tehát a beruházók számára nagyon vonzó körülményeket teremt az ország, a fogyasztó fizet. Ezért nagyon fontos megelni az egyensúlyt, hogy teljesítsük az Európai Unió felé vállalt kötelezettségeket és célokat, de ugyanakkor a fogyasztót se terheljük meg az elviselhetetlenségig” – mutatott rá a vezérigazgató, aki nem szolgálhatott jó hírekkel a végfelhasználók számára.

Az alternatív villanyáram már most nagyon sokba kerül, ám az elkövetkezendő tíz évben az ágazatba befektendő mintegy tízmilliárd euró ezután fog megjelenni a fogyasztók villanyzámláin. (A számítások szerint 2020-ig akár 30 euróig is emelkedhet a villany megawattja.)

Mivel a megújuló energiaforrásokat támogató 220-as új törvény szerint 2016-ig vehetik igénybe a létesítmények

nek mutakozó támogatási rendszer” – sorolta a vezérigazgató.

Szelek szárnyán

A következő évek legnagyobb alternatív energetikai projektjei Romániában a szélenergián alapuló beruházások lesznek – ilyen például a sajtóban eddig is nagy nyilvánosságot kapott cseh CEZ Group szélmalomparkja

ország villamosenergia-fogyasztása, bár az Unió energiapolitikai előírásai alakíthatnak még ezen. Érdeklődésünkre, hogy általában mennyire takarékos, illetve pazarló az energiával a romániai fogyasztó (lakosság és üzemek összevetve), a szakember elmondta, az energiatakarékossági mutatók itt három-négyszer kisebbek, mint az Európai unió átlag. Bár 1992-től történtek

pai Bizottság procedúrája szerint ugyanis egy tagállam támogatási rendszerét engedélyeztetni kell még mielőtt az országban jóváhagynák. „Nálunk ez nem történt meg, előbb volt a törvény és csak most járunk az engedélyeztetésért, az EB jóváhagyására várva. Amíg ez az engedély nem jön meg, nem tudjuk alkalmazni a törvényt sem” – mutatott rá az ördögi körre a vezérigazgató, aki megelégedéssel nyugtázta, hogy mindenek ellenére rengeteg beruházó jön projektvárlási szándékkal. Nagy-Bege hozzátette: a beruházók számára átláthatóbb jövőképet jelentene az ágazaton. Probléma a továbbá az is, hogy kevés az olyan befektető, aki saját pénzből valósítja meg a beruházást, többségük banki finanszírozást vesz igénybe. Ezt viszont különböző bürokratikus akadályok nehezítik vagy lehetetlenítik el: az új törvény érvénybe lépéséig csak a régi támogatási rendszer alkalmazható, melyben azonban a beruházás megtérülése lassabb, így viszont finanszírozási problémák adódnak szinte minden esetben.

A másik negatívum az energiaszállítók és -elosztók állapota – itt nagyon komoly beruházások szükségesek ahhoz, hogy az elkövetkezendő tíz évre tervezett kapacitásokat csatlakoztatni lehessen a rendszerhez. Nagyberuházások esetén elvárható, hogy a cégek valamilyen szinten hozzájáruljanak a hálózat erősítéséhez és fejlesztéséhez, de egy kisebb befektetőtől nem kérhető, hogy milliókat áldozzon még erre is.

Unió nyomás

Az EU e téren is nyomást gyakorol a tagországokra a 2020-as direktíva révén. (A sokak által csak 3x20-as cselekvési tervként emlegetett előírás szerint a tagállamoknak 2020-ig 20 százalékkal

kell csökkenteni az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását az 1990-es szinthez képest, a megújuló energiák felhasználását 20 százalékkal kell növelni, az energiahatékonyságot pedig szintén 20 százalékkal kell emelni.) Romániára ez tíz milliárd TEP-es fogyasztási csökkentési kötelezettséget ró (a román Ton Echivalent Petrol rövidítése). Nagy-Bege ezt „ambiciózus vállalásnak” nevezte, mivel az elmúlt öt év csökkenési ütemének fényében nehezen teljesíthetőnek látszik. „Komoly pénzeket kell majd erre fordítani és nagyon oda kell figyelni, hogy ez tartható legyen, különben a büntetések valószínűleg többre kerülnek majd” – figyelmeztetett a szakember

A közösség továbbá arra kötelezi az országot, hogy a megújuló energiaforrásból származó minden típusú energia (villamos, hő vagy szállításban használt üzemanyagok) az összefogyasztásnak 24 százaléka legyen – ebben az európai átlag felett van az ország – az energiahatékonyság terén viszont csak 19 százalékos csökkentést irányoz elő. Ezek megvalósíthatósága jelenleg elemzés alatt áll, mivel az Energiahatóság csak idén júliusban kapta a feladatot, hogy kidolgozzon egy metodológiát ezen arányok mérésére.

Kérdésünkre, hogy inkább a fogyasztókat vagy a vállalkozásokat kellene-e jobban támogatni annak érdekében, hogy jobban elterjedjenek az alternatív módszerek, illetve könnyebben tarthatóak legyenek az uniós követelmények, Nagy-Bege felvázolta: a megújuló energiaforrások növelésének és a fogyasztás csökkentésének egészséges ötvözetet vezethet célhoz. Ebből is a csökkentést tartja kívánatosabbnak, mivel ez szorítja a jövőben is sokkal olcsóbbnak és hasznosabbnak bizonyul majd, mint a termelés növelése.



Dübörgő potenciál: a hazai alternatív energialevesítmények közül második legelterjedtebb a vízalapú

a támogatásokat, az Ügy-nökség arra számít, hogy addig nagyon nagy ütemben fognak nőni a beruházások, utána azonban hirtelen meg is áll a trend. Nagy-Bege szerint számolni kell a fosszilis üzemanyagból termelő energetikai egységek megjelenésével is. „A Petromnak nagyon előrehaladott fázisban található a Brazi-i egysége, mely 850 – 860 MW-nyi teljesítményt jelent majd, ami már jövőre beindulhat. Tervei vannak még a Gazpromnak, a Romgaz-nak az InterAgro csoportnak, hogy gáz alapú termelésbe ruházzanak, mert a kapcsolt energiatermelésre (co-generation) is van egy elég ígéretes

Fântânelén, mely Európa legnagyobb ilyen típusú szárazföldi létesítménye lehet. A szélenergiával működtetett létesítményeknek 2016-ig körülbelül 3500 megawattnyi (MW) kapacitást kell elérniük, melynek beruházási összértéke 5-5,5 milliárd eurót jelent. Románia másik fontos potenciálja a biomassza, amelynek teljesítménye a következő öt évben a tervek szerint 500 MW-nyira nő – ez kétféle milliárd eurós befektetéssel valósul meg. Ígéretes továbbá a vízenergia hasznosítása, amelytől 1,5-2 milliárd eurónak az országba áramlását remélik.

A számítások szerint tíz év alatt 20-25 százalékot nő az

bizonyos lépések az energia-intenzitás és -hatékonyság terén, az ország még mindig sereghajtónak számít a közösségen belül. „A lakossági takarékoságot ösztönző projektek a régiófejlesztési és turisztikai minisztérium hatáskörébe tartoznának, jelenleg azonban nincs tudomásom ilyen kezdeményezésről” – fejezte ki sajnálkozását a vezérigazgató.

Foghíjak a hálózatban

Mint megtudtuk, külföldi és belföldi befektetők részéről egyaránt nagy az érdeklődés – a legnagyobb probléma viszont az, hogy nem teljesen tiszta a jogi keret. Az Euró-

Tudatosan épít zöldenergiára Udvarhely

Baloga-Tamás Erika

„Tisztában vagyunk azzal, hogy energiaforrásaink végesek, tehát a székelyudvarhelyi önkormányzatnak is elsődleges célja, hogy ezekre még idejében megfelelő alternatívát találjon” – fogalmazott lapunknak Bunta Levente, Székelyudvarhely polgármestere. Ezt bizonyítja az is, hogy az utóbbi időben három alternatív energiaforrás támogatási pályázati kiírásban is részt vett a város, melyből kettőt már meg is nyertek. A harmadik sorsára – amely egyébként egy igazi megapályázat – két-három hónap múlva derül fény, tudtuk meg a városvezetőtől, aki megfelelőnek értékelte a román állam támogatását a megújuló

energiaforrások tekintetében. Napelémek segítségével működő vízmelegítő rendszerre közel 800 ezer lejt nyert nemrég az önkormányzat a Zöld ház program keretében belül. A rendszer üzembe helyezésének pillanatától, melyet tavaszra terveznek, egy egész lakónegyednyi, azaz körülbelül 5-600 család melegvízszükségletét lehet ingyenesen ellátni.

Székelyudvarhely első biomassza tüzelésű kazánját nemrég helyezték üzembe – a gáztüzelésű társánál jóval takarékosabb berendezés a város egyik legnagyobb negyedét, a Bethlen lakótelep lakóit szolgálja ki, mintegy 730 lakrészben biztosítja a melegvizet és a fűtés egy részét. Az 1,8 millió lejes beruházás



Biomasszára kapcsolt Székelyudvarhely önkormányzata. Képünkön Bunta Levente polgármester

egyfelől önkormányzati pénzből valósult meg, az oroszlánrészét azonban, 1,6

millió lejt, a román kormány pályázati kiírásán nyerte a város. Bunta Levente szerint

a biomasszas kazán üzembe helyezése a váltás pillanatát jelentette – mint fogalmazott,

ezzel a lépéssel egy olyan rendszer egyik eleme indult el, mely révén az egész város területén harminc százalékkal olcsóbban lehetne megoldani a fűtést. A városvezető tervei szerint ugyanis, a Gazdasági Minisztériumhoz mintegy három hónapja letejt 20 millió eurós nagyságú pályázat sikeressége révén, a város teljes hőenergiáját előállító rendszert lehetne kiépíteni, ami egyébként nemcsak hő – hanem villamos energiát is termelne. Bunta meglátása szerint azért is szükség van a váltásra, mert hamarosan jelentősen csökkenni fog az állami fűtéstámogatás, így az európai uniós vagy kormányzati programok révén feltáruló lehetőségeket ajánlatos kihasználni.

Külföldi lapszemle

Kelet-Európába suhanna a Metro

wiwo.de

A Cora-projekt „hadművelettel” többszáz németországi munkahelyét – köztük számviteli- és üzleti beszámoló központjait - helyezni át Kelet-európai, illetve ázsiai székhelyekre a düsseldorfi székhelyű Metro áruházlánc. A cég személyzeti igazgatója meg is erősítette a leépítési projekt elindítását, melynek köszönhetően évi 33 és 39 millió eurós megtakarítást remél a vállalat.

Halálos mérgező – játékból

FINANCIAL TIMES DEUTSCHLAND

Ólom, rákkeltő anyagok és más egészségre káros anyagok rejtőznek a gyermekjátékokban – mutatott rá a Stiftung Warentest független termékminősítő, mely legutóbb a bevizsgált termékek nyolcvan százalékát elégtelennek találta. Az intézet különösen riasztónak tartja, hogy a veszély nem csak az olcsó keleti termékekben rejtőzhet, hanem a német árucikkekben is – melyek nagy része ráadásul rangos cégek által kiállított minőségbizonylattal is rendelkezik.

Kevesebbet számít a számítógép

Portfolio.hu

A technológiai szektorban az egyik fő irányvonal jelenleg a táblagépek fejlesztése, melyek az Apple iPad piacra dobását követően kerültek a vásárlók figyelmének középpontjába. Az eddigi eredmények igen biztatóak, a szeptemberrel záruló negyedévben az Apple már többet adott el az iPad-ekből, mint a Macbook-okból. A termékek felfutása azonban könnyen kockázattá válhat a chipgyártók számára, melyek hagyományosan személyi számítógépekhez és notebookokhoz gyártanak alkatrészeket.

Indiai szénbuzsák: hamu és gyémánt

The Economist

Égő parázsba nyúlni nem üdvös dolog – kivéve ha az ember ma Indiában befektetőként készül az állami tulajdonú Coal India széntársaságban részesedést szerezni. A kormány napokban meghirdetett részvényeladására (mely által a vállalat tíz százalékát kínálta fel a magánszektor számára) akkora volt a túljelentkezés, hogy a költségvetés ezen egy üzletnek köszönhetően rögtön 3,5 milliárd dollárnyi összeggel gyarapodott. Az elemzők szerint a tranzakció busás hasznot jelent a beruházók számára is, tekintve, hogy az ország félmillió tonna szenet használ fel évente – mely arány akár háromszorosára is nőhet a következő években.

„Fegyverbe száll” a Gazprom?

KITEKINTŐ.HU

A Gazprom a jelenkori Oroszország egyik legmeghatározóbb szereplője, állam az államban, ahogy a legtöbb újságíró és elemző gyakorta emlegeti. A vállalat az orosz külpolitika egyik legfontosabb nyomásgyakorló eszköze lett, mint a gázfegyver alkalmazója. A Gazpromnak 2007 júliusa óta törvény adta lehetősége, hogy saját belső hadsereget szervezzen önmaga védelmére. Ez nem csak azt a kérdést veti fel, hogy a határok (a szó szerinti is) hol vannak a Gazprom esetében, hanem hogy ez milyen hatással lesz az orosz hadiiparra. Mivel a gázvállalat magánhadserege révén érdekelt a modern harcászati technikák fejlesztésében, megrendeléseivel lökést adhat az orosz hadiipari kutatásoknak. Ez pedig végső soron egy olyan folyamatot indíthat el, melynek köszönhetően Moszkva beszáll a kifinomultabb technológiájú fegyverek exportjába is, mely aggasztó körülmény lehet az Egyesült Államok számára.

G20 kompromisszum: devizaháború lefújva

A valuták leértékelési versenyének megakadályozásában állapodtak meg a G20 csoport pénzügyminiszterei és jegybankelnökei két-napos, dél-koreai tanácskozásuk zárónyilatkozatában, egyúttal egyetértve a globális bankreform szükségességében is egyetértve.

ÜzletRész

A világgazdaság erejének 85 százalékát képviselő országok közös nyilatkozatukban kijelentették: „inkább a piac által meghatározott árfolyamrendszerek felé haladnak, és tartózkodnak valuták versenyelőny céljából történő

leértékelésétől”. Bár árfolyampolitikák alakítása, és a globális bankreform terén csupán általánosságokig jutottak, a tanácskozás sikerként könyvelheti el, hogy a résztvevők a Nemzetközi Valutaalap reformjában meg tudtak állapodni. Egyetértettek abban, hogy meg akarják akadályozni a

„leértékelési versenyt”, de az álláspontok – és országérdekek – alapvető különbözősége miatt az egyesek szerint már devizaháborúnak minősített gazdasági előny-szerzést nem sikerült konkrét intézkedések bevezetésével korlátozni.

A G20 pénzügyminiszteri találkozóon Kína már pénteken az első tárgyalási napon világossá tette, hogy nem fog egyetérteni egy olyan zárónyilatkozattal, amely arra kötelezi az egyes államokat, hogy korlátozzák folyó fizetési mérlegük hiányát vagy többletét, illetve semmilyen más szabállyal sem a devizapolitika területén. Az amerikai pénz-

ügyminiszter a találkozóra küldött levelében ugyanis azt javasolta, hogy a nagy külső adósságállománnyal rendelkező fejlett gazdaságok folyó fizetési mérleghiányukat, illetve többletüket a következő években szorítsák bruttó hazai termékük (GDP) négy százaléka alá. Timothy Geithner szerint a G20 országoknak kötelezniük kellene magukat arra is, hogy tartózkodnak az olyan árfolyampolitikáktól, amelyek célja, hogy az adott állam kereskedelmi versenyelőnyt szerezzen valutája tényleges gyengítése révén, vagy az alulértékelt fizetőszerzők felértékelődését megakadályozva.

Az amerikai javaslatok Kína mellett főként Németország részéről váltottak ki ellenállást: Rainer Brüderle német gazdasági miniszter – aki a megbetegedett német pénzügyminisztert, Wolfgang Schäublét helyettesítette a találkozón – ezzel kapcsolatban a tervgazdasági gondolkodás visszatérésére, valamint a növekvő nemzeti egoizmus veszélyére figyelmeztetett. Úgy vélte, hogy a javaslatokban foglaltak helyett inkább azokat a hibákat kell kiküszöbölni, amelyek az egyensúlytalanságokhoz vezettek. Berlin már régóta biztossá teszi, hogy Németország exportsikerei és kereskedelmi mérlegtöbblete nem az árfolyampolitika következménye, hanem a német cégek jobb versenyképességére vezethető vissza.



Bár mindenki saját országa érdekeit védte, mégis sikerült egyetértésre jutniuk a G20 csúcvezetőinek

Bank jutányos áron eladó

Ha a kelet-európai bankrendszer jövedelmezősége nem áll vissza a válság előtti szintre, akkor könnyen elindulhat egy bankeladási hullám – összegezte a magyarországi KPMG egy frissen ismertett felmérése, melyet a Menedzsment Fórum közölt.

Ü. R.

Komoly változások előtt áll a világ bankrendszere a válság tanulságainak hatására, ez pedig régiókban is átrendeződést hozhat. Az egyik legfontosabb hatás az lehet, hogy a bankok megpróbálják majd emelni díjaikat, marzsait, másrészt pedig szinte biztos, hogy el fog tűnni néhány szereplő a piacról. A KPMG szerint ha a bankrendszer jövedelmezősége nem tér vissza a válság előtti szintre, akkor hamarosan elindulhat a pénzintézetekkel való üzletelés a régióban.

A Lehman Brothers bukása csupán a jéghegy csúcsa volt: a pénzügyi válságot valójában a 2000-es évek második felében tapasztalt drámai eladósodás okozta, mely főleg az angolszász világra volt jellemző – ennek volt hasznélvezője a bankrendszer, amely kiemelkedően jövedelmező üzletágnak számított. Simonyi Tamás elemző szerint az Európai Unió sokkal nagyobb bajban van, mint az

tengerentúli. A szakember szerint a lufit főleg a befektetési bankok és a brókerek fújták fel azzal, hogy a kilencvenes évek közepétől elkezdtek egyre nagyobb tőkeáttétellel dolgozni.

A KPMG szakértője szerint a történelmi tapasztalatok alapján egy válság után el kell telnie négy-öt évnek, hogy a növekedés magára találjon. Amíg a drámaira hízott adósságállomány nem épül le, addig ez a növekedés sem fog beindulni. A szakemberek szerint

a bankrendszer célja jelenleg a stabilitás és a biztonság, ennek érdekében profitabilitásukból is engednek, elfogadják, hogy nem lehet a korábbihoz hasonlóan hatalmas nyereségeket zsebre tenni. (Ez pedig globálisan akár a gyengébb szereplők eltűnését is hozhatja.) A következő években ezért elkerülhetetlenül válhat, hogy Európa óriásira hízott bankjai összehúzódnak. A szigorúbb szabályok arra kényszerítik a pénzintézeteket, hogy a tőkebevonás mellett csökkentsék hitelportfoliójukat, azonban a jelenlegi helyzetben elég nehéz visszaszerelniük a pénzt az ügyfeleiktől. Ennél könnyebb azonban likviditást szerezni a bankközi hitelezés visszafogásával.

Mivel a hatalmasra hízott bankok miatt Európa pénzintézetei mára áttekinthetetlenek a nemzeti felügyelet számára, előbb-utóbb ismét a felszínre kerülhet valamilyen uniós szuperfelügyelet ötlete. Mint arról az Új Magyar Szó is beszámolt korábban, egy már jóvá is hagyta az Európai Parlament – a szervezet ellenőrzi és értékeli majd a pénzügyi rendszer egészének stabilitását fenyegető kockázatokat. Emellett három, megerősített jogkörű európai hatóság felügyeli a pénzügyi tevékenység egyes területeit: a bankokat, a biztosítási és a pénzügyi piacokat.



Fordulhat a kocka: bankárok állhatnak majd sorba, pénzintézetekért versengve

Még tetszhalott a román reklám

Folytatás az 1. oldalról

A gazdasági recesszió előtti időszakban a Föld minden egyes lakosára 65 eurónyi reklámkiadás jutott évente, ami közel 430 milliárd eurót tett ki, azonban a világszerte összeomlása miatt a termékpromócióra szánt tőkét minden iparág csökkentette, ami negatívan befolyásolta a reklámpiacot. A tévé és az online miatt már amúgy is nehéz anyagi helyzetben lévő nyomtatott sajtó veszített a legtöbbet – ez a tendencia minden szabadpiacra rendelkező országban megfigyelhető. A hirdetésipar recessziója megtizedelte a korábban szárnyaló reklám- és PR-ügynökségeket is, ami nagyon leszűkítette a kínálati palettát.

Globális ünnep

Úgy tűnik azonban, mostanra már kezdenek megjelenni a napsugarak a reklámszolgáltató ipar egén. Míg a várható észak-amerikai fellendülés mellett meglepően jól teljesített Kelet is, a nemzetközi médiafigyelők szerint Közép-Kelet-Európában még évekig fog tartani a reklámvilág „lábadozása”. Az Egyesült Államok reklámpiacára – amely napi mintegy három ezer reklámot juttat el a fogyasztókhoz – 2010 első felében 5,7 százalékos növekedést mutatott az előző év ugyanazon időszakához képest, és elérte a 45,64 milliárd eurós összeforgalmat (szemben a 2008-as évi 140 milliárddal). Keleten meglepő India felkapaszkodása, ahol a súlyos áradások és az abból származó szociális problémák ellenére is, 2009-hez képest 33 százalékkal tudtak növekedni a reklám-költségek. Az ázsiai gazdasági helyzet várható fellendülésére utal az is, hogy Ázsia és Óceánia hirdetésipaca 17 százalékos emelkedést jegyzett tavaly óta: 50,2 milliárd eurós forgalmat bonyolítva 2010-ben.

Mintegy 230 milliárd euró-

val lesz kevesebb idén a romániai reklámpiac bevétele, mint a 2008-as csúcsevben. Idén például az előzetes felmérések szerint a teljes szektornak kell osztoznia azon a mintegy 308 milliárd eurós keretösszeget, melyet három évvel ezelőtt a televíziók egyedül „habzsolhattak” fel. Míg a szakemberek szerint nálunk 2011 is nehéz esztendőnek ígérkezik, Európa „civilizáltabb” tájain már lábadozóban a reklámpiac, ami előreláthatóan a média – és főleg az új médiák – helyzetének hirtelen javulásához vezet a közeljövőben. Franciaország reklámpiacára magához tért a 2009-ben regisztrált kétmilliárd eurós visszaesés után és 2010-re elérte a 29,7 milliárd eurót és stabilizálódó tendenciákat mutat Németország is, főleg az online reklámozásban bekövetkezett robbanásszerű fejlődés révén (az európai internetes reklámpiac 22,3 százalékát birtokolja).

Kellett a váltás

Ideális körülmények között idén a román reklámpiac stabilizálódásáról beszélhetünk, de 10–15 százalékos csökkenés is elképzelhető, ami még nem a legpesszimistaabb előrejelzés – vélekedtek a lapunknak nyilatkozó reklámszakemberek. „Ahhoz képest, hogy a térség reklámpiacai közül a hazain esett az egyik legnagyobb csorba, mondhatni van mozgólódás a szektorban. Viszont bármilyen optimistán nézünk a dolgok elé, az emelkedés nem lesz egyszerű” – véli Alex Cernătescu az interaktív reklámok gyártó Infinit Solutions cég elnök-vezérigazgatója. A szakemberek egyöntetű véleménye az, hogy – bár lesznek profitáló reklámügynökségek – a szektor jövőben is az ideihez hasonló lejtmenet elé néz. Cernătescu szerint a válságnak volt egy jó oldala: rádöbbentett a realitásokra, ugyanígy a reklámpiac kezdett túlszűkült lenni s így jól jött a „természetes szelekció”.

„Trendváltásra van szükség – hangsúlyozta lapunknak – ami a nyugati-, amerikai reklámpiacokon már rég bekövetkezett. A váltás nagyon megviseli a szektort, de elengedhetetlen”.

A Media Fact Book elemzőinek számításai szerint a nyomtatott sajtó 27, a plakátpiac pedig 35 millió euró veszteséget könyvelhet el idén. Alex Săndulescu, a B24FUN című ingyenes hirdetői lap igazgatója az *ÜzletRész* megkeresésére elmondta, a válság bár megtizedelte a két-három évvel ezelőtti hemzseggő piacot, nem épp olyan vészes a helyzet, mint ahogy jóslták, bár tény, hogy mindenki takaréklángon van. „A nagyvárosok, Bukarest, Kolozsvár és Temesvár kezd éledezni, bár a hirdetői három- sőt négyszerannyit várnak el a pénzükért, mint két évvel ez-

műsor, az *American Idol* reklámszünetében 30 másodperc hirdetés 467 ezer dollár, addig nálunk a legnézettebb csatorna, a Pro TV a *Champions League* szünetében sem kér 20–30 ezer eurónál többet a reklámidőért. Az egyetlen ágazat, amelyik az idei évet pozitív mérleggel zárhatja, az internetes reklámozás, amely a mozival együtt 14 millió eurót termelhet, mintegy egymillióval haladva meg a tavalyi évi bevételt, de így sem érve el a 2008-as szintet.

Magyar reklám-ürem

A magyar reklámpiac sem áll sokkal jobban a románianál – az idénre előrejelzett legtöbb 600 millió eurós bevétel, amely a 2005-ös évhez közelít, jóval alulmúlja a 2008-as fénykor 800 millió eurós üzleti mutatóit. „A

a válság. „Az óriásplakát mintegy 30, a nyomtatott lapok reklámjai pedig körülbelül 40 százalékot estek a két évvel ezelőtti szinthez képest” – fogalmaz Mentés, aki úgy látja, hogy ha egy cégnek spórolnia kell, és úgy dönt, hogy kidob egy kommunikációs csatornát, akkor az az esetek többségében a „print” lesz.

Mint megtudtuk, a válság hatására: a legtöbb magyarországi cég a biztos stratégiák mellett voksolt, a jól bejárat út maradt, ami az ötletesség rovására ment. Ezen a piacon a tévé a legjobban működő csatorna, de egyre inkább felértékelődik az online terület, amelyből nagy szeletet vágtak ki a közösségi portálok. „A *Facebook* most egy új varázsszó” – summáz a kommunikációs igazgató. Úgy látja, hogy a magyar reklámpiac már nem

ketingmínuszokat eredményezett.

Élet a pazarlás után

A válság a promóciós termékek gyártására és forgalmazására szakosodott cégeket sem kímélte, a megrendelők sokkal körültekintőbben és takarékosabban bántak a marketingre szánt pénzüikkel. „Keserves volt a válsággal való szembenézés. Tavaly az első félévben körülbelül hetven, egész évre vonatkozóan pedig mintegy 45 százalékos volt a visszaesés. Idén, az első félévben tíz százalékos növekedést jegyeztünk 2009-hez képest, de még nem indult be igazából az év végétől várt felemelkedés” – fogalmazott az *ÜzletRész*nek Szabados Attila, a marosvásárhelyi Sands Advertising reklámügynökség igazgatója. Meglátása szerint a cégek nagy része sok esetben mintegy negyven százalékkal rövidítette meg a marketingkasszáját, mely alól a gyógyszeripar területén tevékenykedő társaságok üdítő kivételek, mivel esetükben lényegesen kevesebb, alig tíz-tizenöt százalékos a kiesés.

Kérdésünkre, hogy számításaik szerint mikorra térhet vissza az aranykor, Szabados pesszimista választ ad: „Soha nem érjük el a két évvel ezelőtti szintet. De talán jobb is így, mert pazarlás volt az, ami akkor végbement. Egyesek négy-öt hónapra elegendő tartalékokat halmoztak fel, amit elméletileg nem is használtak volna fel, ha nem következne be a recesszió”. A piac helyrebillenése Szabados szerint „optimizmus esetén is csak jövő év végére várható, de talán realisabb a 2012-es változat”. Az igazgató szerint azonban, ha előrehozott választások lesznek Romániában, hamarabb is bekövetkezhet a fellendülés. „Magyarországgal ellentétben, ahol a legutóbbi választások csupán 10-12 százalékkal lendítettek a piacon, nálunk nagyszámúval jobban a helyzet” – hangsúlyozza Szabados Attila.



Míg a válság a kreativitás romlását hozta, a hirdetői ma többet várnak el pénzükért, mint korábban

előtt” – fogalmaz Săndulescu, aki szerint az autóeladás és a banki szektor még mindig 75 százalékkal kevesebbet rendel, viszont a különböző kluboknak most is van forgalma, s így van miből reklámoztatni.

A hirdetői piacot továbbra is a televízió uralja, bár ártisztán messze elmarad a reklámpiacot vezető országok tévéinek díjaitól. Míg Amerikában például a legnézettebb

reklámpiac zsugorodása idén sem szűnik meg. Legkevesebb húsz százalékos lesz az idei évi csökkenés, de a pesszimiztáknak ennek akár a kétszeresét is elképzelhetőnek tartják” – nyilatkozta az *ÜzletRész*nek Mentés Endre, aki szerint csak egy nagyon erős fogyasztói felpörögés lendíthet a szektoron, amelyben már 2001. szeptember 11-e után bekövetkezett egy paradigmaváltás, ami 10–15 százalékos mar-

fog visszaállni a válság előtti szintre. „A cégek úgy gondolkodnak, hogy ha eddig sikerült túlélniük alacsony reklámköltségekkel, akkor ezután sem érdemes többet költeni” – véli Mentés Endre, aki szerint csak egy nagyon erős fogyasztói felpörögés lendíthet a szektoron, amelyben már 2001. szeptember 11-e után bekövetkezett egy paradigmaváltás, ami 10–15 százalékos mar-

Mutasd a neonod, s megmondom, ki vagy!

Antal Erika

„A reklám, ezen belül különösen a fényhirdetés kerdőzetlen tükörképét nyújt minden körülmény között a gazdaság helyzetéről: amikor az jól halad, fényesebbek a cégérek, amikor stagnál, akkor a bevételek is visszaesnek. Az ágazati nyereségek üzleti görbéje pontosan követi a gazdaságét” – összegezte Váry István, a marosvásárhelyi Ram-Union Kft. igazgatója. A szakember azt vallja, egy városra rányomja a bélyegét az, hogy milyen reklámgyártó cégek működnek ott – például a kilencvenes

évekig megy vissza, amikor a sajtóján kívül még csupán egy kolozsvári cég tevékenykedett Erdély-csúcs az ágazatban. „E két város pár év alatt kivirult, az éjszakai fények megváltoztak, amely egyáltalán nem volt jellemző a régió más településeire” – fogalmaz.

Elmondása szerint a reklám nagyon is jellemző megrendelőjére, ugyanakkor a gyártóról és karbantartójáról is hű képet fest. A fénycéger mondanivalójával, színkompozíciójával, az elhelyezéssel és méretével egyaránt „árulkodik”. A gyártó tapasztalatai szerint azonban a legtöbb

kis cég nem tudja, hogy mit szeretne, megrendeléskor legtöbbször valamilyen már létező modell példájával hozakodnak elő – tehát odafigyelnek arra, hogy a szomszédos, ugyanolyan profilú cég mit használ. „Kisvállalkozások általában nem hoznak saját grafikat, nekünk kell megterveznünk, ezért nagyon jó rajzolókkal, tervezőkkel, dizajnerekkel dolgozunk együtt. Az egyeztetés alapján elkészítünk néhány variánst, melyből az ügyfél végül kiválasztja a számára legmegfelelőbbet” – tudtuk meg a cég igazgatójától. Nagyon sokan érzik szükségét annak, hogy

nagyméretű, színpompás fényreklámot, vagy cégjelzést készíttessenek.

A Ram-Union neonreklámokkal dolgozott, és annak ellenére, hogy közben az elektronika fejlődésével megjelent a led-technika, ez nem helyettesíti a klasszikus neoncsöveket – magyarázta Váry. A neon egy hideg katódos neoncső, melyet a köznapis beszédben tévesen gyakran összetévesztenek a világításra használt neoncsövel. A hidegkatódos fénycső élettartama több tíz év, Marosvásárhelyen például működik olyan 1995-ben gyártott darab, amely azóta folyamato-

san üzemel. A szakember szerint a led-technika nem váltja fel, tehát nem szorítja ki a piacról a klasszikus neoncsöveket, mert elsősorban a fénye nagyon átütő, hideg, nem adja azt a kellemes vonzó hatást, mint a neoncső. Vannak jó és gyengébb minőségűek, az olcsó néhány hét múlva már foghíjassá válhat.

„A neoncső gyártásához nagyon komoly vákuumszerkezet szükséges, amelyet mi annakidején egy nagyon jó nevű amerikai cégtől vásároltunk. Ezen kívül üvegműves szakértőt igényel, ehhez jön a magasfeszültségű tápegység – ennek megfelelően

tehát egy komoly elektronikus felkészültségre is szükség van. Ebben a szakmában öt-vözdök három-négy szakág, míg a led-technikához egy szikével kivágják a műanyagot, ráhegesztik a ledeket és kész” – tudtuk a szakembertől. Ha egy nagyon kis reklámot kell megcsinálni, egy félméterest, például egy „Nyitva” feliratot, a led olcsóbb, viszont egy több tíz négyzetméteres felület kivilágításánál már kifizetődőbb a neoncső. A nagy reklámoknál ugyanazt a fényerőt kihozni ledekből már nagyon költséges, mert a nagyfényerejű ledek drágábbak a neonnál.

Fegyverkező pálinkalovagok

Marketing és közös érdekvédelem nélkül „elpárologhat” a szatmári pálinka hírneve, még mielőtt igazából ismertté vált volna. A legnagyobb veszély épp a határ túloldaláról leselkedik, ahol egy friss kormányhatározat zöld utat engedett a házi pálinkafőzésnek. A magyarországi intézkedés nemcsak a Románia felől érkező (nagyreszt feketepiaci) szeszestál-áramlást szüntetheti meg, de felkészültebb marketinggel előnyösebb piaci helyzetbe is juttatná a magyar termékeket.

Sike Lajos

Nagy feltűnést keltett nemrég a Szatmár Pálinkafesztiválon, hogy a szilvapálinka hazájában a legtöbb pontot és ezzel a legfényesebb díjat egy túrterebesi gazda almepálinkája kapta. Kornis Sándor húszéves „almaleve” annyira tetszett mindenkinek, hogy már-már ötszillagos konyakként kóstoltgatták – pedig a megmérettetésre felsorakoztatott 133 próba nyolcvan százaléka szilvapárlat volt.

„A jó pálinka alapja a kiváló anyag, esetemben a megfelelően érett alma – osztotta meg a kiváló nedű titkát az *ÜzletRész*-el a díjnyertes. – Húsz estendeje, amikor ezt a pálinkát főztem, az időjárás nagyon kedvezett mindenféle gyümölcsnek, a sok napsütés telerakta nektárral. Volt néhány tonna jonatán, golden és arany parmen almám, s csak annyit hagytam meg belőle, amennyi a családnak kellett, a többit ledaráltam. Vigyáztam, hogy oda nem való éretlen vagy rothadt gyümölcs ne kerüljön közé, s a kád is jó tiszta legyen. Mindmáig eperfahordóban tartottam, attól kapta a sárga színt.” Reményei valóra váltak: száz liter „cefréből” tizenegy liter 52 fokos pálinka lett, olyan kellemesen édesaromás, hogy már ott a főzdeben sokan kóstoltgatták. Az már csak ráadás volt Kornis Sándornak, hogy törkölypálinkáját is díjazták – igaz „csak” bronzéremmel, de ennek is örül, hisz alapjául nemes szőlő, főleg leányka, muskotály lebogyzott

préselési maradékát használt. (Bizonyítva, hogy a bogyzás nem csak a bor, de a pálinka minőségét is jótékonyan befolyásolja.)

Turistacsalogató nedű

A pálinka-ünnep jó alkalmat kínál arra, hogy Szatmár megyét és értékeit népszerűsítse, még több turistát vonzzon ide, miközben a finom nedű előállítás és forgalmazása is közelebb kerül az uniós elvárásokhoz – fejtette ki Csehi Árpád megyei tanácselnök. Az előjáró különben egyike volt azon tíz személynek, akiket első alkalommal tüntettek ki a „pálinkalovag” címmel a rendezvény szervezői. Mivel a költségeket egy régiós programra beadott sikeres uniós pályázat révén biztosították, a seregszemle a közpénzekből származó támogatásokat is nélkülözni tudta: a csaknem egymillió lejes összegből nem csak a mostani rendezvényre és hozzá egy román–magyar–angol nyelvű pálinkakönyv kiadására jutott pénz, de a jövő évi fesztivál lebonyolítására is maradt.

Unió-konform főzetek

Az odaítélt díjak fényében a szakemberek sikeresként könyvelték el az idei fesztivált. A mustrára vitt 133 próba közül 24 arany- és 49 ezüstéremet osztottak, 32 pedig bronzdíjat kapott.

„Végül beigazolódtott, amit eddig is tudunk: Szatmár megyében sokan értenek a pálinkafőzéshez, s többségük képes az uniós normáknak

megfelelő minőséget előállítani. – összegezte az ítések véleményét Bencze Zoltán kertész mérnök, zsűritag. – Persze akadt néhány kifogásunk is, például az, hogy nem mindenki figyel oda a cefre érlelésére, vagy a lepárlás elején annak a bizonyos marós, vagy népiesen kaparós résznek, a rézeleje időbeni leszakítására, illetve a végén az úgynevezett farkok (máshol vodka) különválasztására. Az ilyen hanyagságok ronthatják az ízanyagot, az aromát, az illatot – ahogy több esetben meg is történt.”

„Szíverősítő” marketing

A szatmári párlatok sikerének legnagyobb ellensége azonban a rossz vagy egyáltalán nem létező marketing – vélik az érintettek. „Lehet a miénk akár a valaha ismert legjobb gyümölcspárlat is, ha még a közelebbi régióban sem tudnak róla” – panaszkolta egy név nélkül nyilatkozó. Ezzel egybecseng Fodor István mérnök véleménye is – a megyei mezőgazdasági tanácsadó központ igazgatója több mint lassúnak tartja a minőségi szatmári párlatok kereskedelmi-forgalomba való bevezetését. „Mindössze két személynek, ha úgy tesszük két családi kiscégnek van az uniós normák szerint berendezett palackozója, hozzá a mai marketingnek megfelelő címkéje” – magyarázza lapunknak Tudomása szerint ezenkívül még öten-hatan próbálkoznak megteremteni ehhez a lehetőséget, de még az útkeresésnél tartanak.



A pálinkalovaggá ütött Csehi Árpád megyei tanácselnök (jobbra) bíz a párlat turistacsalogató erejében

„Fel kell gyorsítani a marketinget, ha azt akarjuk, hogy csakugyan keresett legyen a szatmári pálinka s más helyi értékekhez, érdekességekhez, például gasztronómiához, folklórhoz, a műemlékekhez kapcsolva turisták tömegét vonzza” – fogalmazott Fodor. Hangsúlyozta ugyanakkor, ehhez mindenképpen szükség volna arra is, hogy a pálinkatermelők valamilyen egyesületet hozzanak létre és ne magányos farkasként próbálják meghódítani a mind nehezebbé váló piacot.

Vetélytárs a határon túlról

Bár még nem jelent meg a piacon az a magyarországi pálinka, amelyet a Fidesz-kormány engedményeként az ottani gyümölcstermelők ötven literig díjmentesen főzhetnek maguknak, az már

majdnem biztosra vehető, hogy a szatmári kínálat erős vetélytársra talál a közeljövőben. Annak ellenére, hogy pontos adatok még nem állnak rendelkezésre, Kornis Sándor megerősíti: a magyar intézkedés már hónapok múlva befolyásolhatja a hazai, egyelőre elsősorban a határmenti övezet szeszestál-kínálatát.

Agyó, szeszcsempészet?

Mivel eddig az erdélyi pálinka olcsóbbnak számított, Szatmár megyéből vagy a Szilágyságból, különösen az Avas falvaiból igen jelentős mennyiségű kisüstit vittek Magyarországra, természetesen „feketén”, vagyis az adókötelességet kijátszva. Most akár meg is fordulhat az ilyen zug-kereskedelem iránya, de ez még nem vehető biztosra,

mivel a törvény a határ mindkét oldalán ötven literben korlátozza a gazdának az évente díjmentesen kifőzhető pálinkát.

Megkeresésünkre Fodor István kifejtette: nagyobb felelősséget semmiképpen nem fog okozni a piacon a magyar kisüsti megjelenése, mivel például a barack-, cseresznye- vagy a körtepárlat eddig is jelen volt. Szerinte várhatóan a szilvából vagy a törköljből sem jön olyan mennyiség, ami nagyon „megnyomhatná” a piacot. Ezzel szemben Szabó János szatmári vendéglős azt jósolja, hogy a hazainál jobb marketinggel és tetszetősebb palackokban kínált magyarországi pálinka komoly versenytársa lehet a hazainak. Feltéve, ha az ottani könnyítések nem annyira a belső fogyasztást, mint inkább az exportot fogják ösztönözni.

A mámorító üzletág

A statisztikák szerint a romániai háztartásokban évente százhuszmillió liter pálinkát főznek, a gyümölcstermesztők számára pedig annyira nyereséges a párlatok piaca, hogy a termésből lassan nem is marad kompótok, lekvárok gyártására. Az országban harmincezer pálinkafőző kazán

működik, melyből tízezer ipari mennyiség előállítására képes – mutatott rá nemrég a hazai alkoholgyártók érdekvédelmi szövetsége. A Garant szerint a túlzottan magas adók csak segítik az illegális szeszestál-kereskedelmet, aláásva a törvényesen működő vállalkozások tevékenységét.

HIRDETÉS

Ez az Ön reklámjának a helye

...mert az üzletnek mennie kell...

Reklámajánlatok, személyre szabott hirdetési árak: +40-31-405-4088
e-mail: office@maszol.ro

Egy másképpen hiteles hitelező

Folytatás az 1. oldalról

„Intézményünket egy 'hagyományos' pénzügyi intézet-től elsősorban az különbözteti meg, hogy nálunk nem lehet pénzbetétet létrehozni (tehát nem őrizhetjük mások pénzét, kamat fejében) és természetesen a rendelkezésre álló tőkénk is jóval kisebb mint egy banké” – magyarázta megkeresésünkre Vorzsák János hitelkoordinátor, a csiki kirendeltség képviselője. A LAM hitelezési tevékenysége különben hasonló a banki hitelezéshez, törvényileg a Román Nemzeti Bank szabályozza, csupán a feltételek sajátosságok. Így nem adhatnak több évtizedes lejáratú hiteleket, egy kölcsön értékét pedig felső küszöbök szabályozzák (például nem haladhatja meg a 35 ezer eurós keretösszeget). Cserébe azonban maga a hitelezési eljárás egyszerűbb és rugalmasabb, mint a bankoknál: a hiteldokumentáció számára kevesebb iratot kérnek, a kérelmek elbírálása is csupán 2-3 napot vesz igénybe. Az intézmény kiemelten fontosnak tartja az ügyfelekkel

való személyes kapcsolattartást, az egyszerű és világos tájékoztatást.

Mint megtudtuk, a mikrohitelintézet célcsoportja a vidéken élő vállalkozók és gazdálkodó emberek. (A kihegyezett kölcsönök közel negyven százaléka a kis- és középvállalkozóknál, több mint 35 százaléka a mezőgazdaságban talált gazdára, a fennmaradó 25 százalék pedig magánszemélyeknél van.) Tapasztalataik szerint a kisvállalkozói szférában mutatkozik a legnagyobb igény kölcsönfelvételre, de a mezőgazdasági beruházások is jelentős összegeket igényelnek, mivel a tőkehiány ezen a téren a legnagyobb.

A jelenlegi válságos gazdasági helyzet világszerte megnehezítette úgy a vállalkozások mint a pénzügyi intézetek tevékenységét. A hitelnyújtási kockázatok növekedésével szigorodtak a kölcsönfelvétel lehetőségei is. A szakemberek zöme már régóta figyelmeztet, hogy a hitelpiacon tapasztalható megtorpanás a teljes gazdasági szférára nézve blokkoló hatású lehet.

A regionális fejlesztés prioritása

A LAM Rt. – teljes nevén LAM Vidéki Mikrohitelintézet Foglalkozó Nem Banki Intézmény Részvénytársaság – a LAM Alapítványból nőtte ki magát az idők folyamán, mely 1992 óta működik. Célja – egy regionális fejlesztési program keretében – a mezőgazdaság fejlesztése és egy hosszú távú fejlesztésre alkalmas magánvállalkozói szféra kialakulásának elősegítése. A romániai rendszerváltást követő években az alapítvány tevékenysége egyaránt felölelte a szakmai képzések és továbbképzések, szaktanácsadás, valamint a hitelnyújtás körét.

„Nagyon törekeny a vállalkozások pénzügyi helyzete, ezért a hitelezés is sokkal kockázatosabb – erősítette meg lapunknak Vorzsák, rámutatva, hogy pillanatnyilag az egész hitelpiacra egyfajta stagnálás, illetve kiválás jellemző. – Ennek ellenére különösebben nem változtattunk hitelfeltételeinket, de jobban odafigyelünk a kockázati tényezőkre, mint például az eladósodottság, a tevékenységi kör, hitelgaranciák értéke.”

Érdeklődésünkre, hogyan képes kiállni egy mikrohitellel foglalkozó váll-

kozás olyan időket amikor a kormány sürgősségi kormányrendeletben (az idei 50-es számú – a szerk. megj.) erősíti a fogyasztók jogait a hitelintézetekkel szemben, a szakember kijelentette, a bankoktól eltérően ez számukra nem okozott különösebb nehézséget. „Bár a rendelet a mi működésünkre is vonatkozik, intézményünk nem alkalmazott rejtett járulékos költségeket, és az utólagos kamatláb módosítás sem szokványos eljárás nálunk” – fejtette ki.

Mivel a hitelintézet a LAM Alapítványból nőtte ki magát, amely svájci egyházi

2005 decemberében az Alapítvány létrehozott egy részvénytársaságot és a hitelezési tevékenységet 2006 januárjától ezen kereskedelmi társaság keretei között folytatja. Ez a tevékenység kezdetekben csak Illyefalván történt, a folyamatosan növekvő igény a hitelek iránt viszont újabb irodák nyitását eredményezte. Így 2000-ben Csernátonban, 2002-ben Csíkszeredában, 2007-ben Székelyudvarhelyen, 2008-ban Sepsiszentgyörgyön (az illyefalvi iroda áthelyezése), majd 2009-ben Gyergyószentmiklóson nyitottak még képviseletet.

segélyszervezetek (HEKS) támogatásával jött létre, a humánus szemlélet ma is jellemző tevékenységére. Ami azonban a hitelezést illeti, mindig a szakmaiság a mérvadó, melyet az Alapítvány kurátorai és a pénzügyi támogatók egyaránt megkövetelnek – hangsúlyozta a hitelkoordinátor. Mint megtudtuk, a LAM Rt. hitelkihelyezéseiből származó jövedelmet az Alapítvány felnőttképzés, oktatás és különböző karitatív tevékenységek (gyermekgondozás, betegápolás) finanszírozására fordítja. Igazgatótanácsában

rangos egyházi személyiségek is helyet kapnak. Kérdésünkre, hogy ez szerintük milyen megvilágításba helyezi az intézményt a potenciális ügyfelek szemében, Vorzsák kifejtette: mindenképp pozitív jelzéssel bír, mivel egyfajta biztosítékot jelent az alapok megfelelő módon való felhasználására.

A hiteltörlesztéssel késő, vagy fizetésekre képtelenné váló ügyfelek száma napról napra növekszik, ez a negatív trend a LAM Rt. számára is ismerős probléma. Képviselői mégis úgy látják, sikerült megfelelő ellenőrzés alatt tartani a helyzetet. „Ennek az a magyarázata, hogy a mi hiteleink átlagértéke nem nagyobb 7-8 ezer eurónál, és ha ekkora összegek esetében fizetésekre képtelenség áll elő, akkor az ügyfél családi, rokonai vagy baráti segítséggel megoldja anyagi nehézségeit és felszámolja az adósságát, vagy áttütemezést eszközöl” – magyarázta Vorzsák. Biztos recept szerint semmilyen pénzügyi kockázatra nincs, ám csökkenteni lehet a rizikó mértékét.

Coach Corner 1.

A motiváció pénzügyi spirálja

Az ÜzletRész most induló sorozatában olyan kérdéseket igyekszünk körüljárni, mely minden vállalkozás életére nézve lényeges témákat vet fel – elősegítve a működés hatékonyságát és sikerességét. Az összeállítást – számos piacvezető multinacionális vállalattal való együttműködésére alapozva – Incze Sándor készítette, a nemzetközi M&Co Europe képzési és tanácsadó cég romániai ügyvezető igazgatója.

A vezetői tréningek egyik legsarkalatosabb vitapontja a beosztott motiválásának a kérdése – ezen belül is az, hogy mennyire fontos az anyagi ösztönzés illetve milyen egyéb teljesítményserkentő módszerek vannak. Bár a kérdés nagyon árnyalt, napjainkban is legtöbbször a száz évvel ezelőtti Winslow Taylor által kidolgozott modellben hisznek, mely szerint a motiváció leghatékonyabb eszköze az anyagi juttatás.

A pénzügyi ösztönzők természetesen hatásosak. Ma, a fogyasztói társadalom korában sokat számítanak az anyagi javak, melyek által kívánságok, szükségletek, érdekek válhatnak valóra. Az idők folyamán azonban az is világossá vált, hogy nem hagyatkozhatunk kizárólag a bérre, ha a nagyobb elégedettségű és a teljesítmény fokozásához szükséges készség növeléséről van szó. A magasabb bér hatása inkább kiegyenlítő hatású: csökkenti a munka egyéb körülményei-

vel kapcsolatban fellépő elégedetlenséget.

Az anyagi ösztönzők abban lehetnek segítségünkre, hogy feloldják a munkavállalók személyes érdekei és a bérmunka közötti ellentétet. Nem alkalmasak azonban arra, hogy magában a munkában érdekeltté tegyenek és a szó eredeti értelmében vett motivációt hozzanak létre.

Ha választ szeretnénk kapni arra, mi is tulajdonképpen a valódi motiváció, meg kell különböztetnünk két típusát: a külső- illetve a belső indítást. A külső motiváció esetén a teljesítmény elérését célzó jutalmat egy külső fél határozza meg, ide tartoznak az anyagi és szociális ösztönzők, mint például a fizetés vagy jutalom. Itt nagyon fontos, hogy a fogadó fél hogyan értékeli a jutalmat, mert ez akár ellentétes hatást is kiválthat. Demotiváltsághoz vezethet például, ha a munkavállaló nem tartja elegendőnek vagy megszokta a magasabb bért



A pénz hatásos motivációs eszköz, ám távolról sem az egyetlen teljesítményösztönző

(mely így megszűnik ösztönző erőként hatni).

A belső motiváció esetén a munkavállaló belsőleg indítatva érdekelt a feladat elvégzésében – a környezet megítélése ilyenkor veszt jelentőségéből. Az ösztönzésnek ezt a fajtáját érhetjük tetten különben számos magánéleti tevékenységnél. Azt elérni, hogy alkalmazottaink munkahelyükön is ezzel a belső hajtóerővel rendelkezzenek, csak úgy lehet, ha az elvégzendő tevékenység, a munka önmagában motiváló erejű legyen. Itt példaként említem egyik kedves barátomat, aki kilenc éve dolgozik

értékesítési vezetőként az egyik piacvezető alkatrészkereskedő cégnél. Amikor 2009-ben, a gazdasági válság kellős közepén megkérdeztem tőle, mit csinál majd, ha a cég képtelen lesz a béreket kifizetni, azt válaszolta: annyit adott nekem eddig ez a vállalat, hogy bármikor hajlandó lennék akár hat hónapig is fizetés nélkül dolgozni, hogy segítsék a problémákat megoldani.

Mi lehet a vezető szerepe, abban hogy a munka önmagában motiváló erejű legyen? Sok multinacionális vállalatnál megfigyelhető, hogy a munkakörnyezet javításával,

a megfelelő kommunikációval – például ötletek, javaslatok meghallgatásával – a vezetők elérték, hogy jelentősen javuljon a munkamorál és a teljesítmény.

Egy másik nagyon hatékony eszköz a rendszeres csapatépítő tréningek szervezése. Romániában jelenleg a legtöbb vállalatnál még mindig a céges kirándulások népszerűek, viszont ha a vezető nem strukturálja a programot, legtöbbször az történik, hogy a meglévő „klikkek” tovább erősödnek és nem jön létre a kívánt szervezeti szintű „csapatépítés”. A csapatépítő tréningek nagyon fon-

tos hozzájárulása, hogy kialakul a „valahova tartozás” érzése, ami egyfajta elhivatottságot eredményez és növeli a teljesítményt. Bár 2009 elején a sajtó a team-building piac visszaeséséről beszélt, tapasztalataim ennek pontosan az ellenkezőjéről győztek meg: jóval több csapatépítő tréning megrendelésünk volt, mint azelőtt bármikor. Ez azazal magyarázható, hogy a válság-pánik okozta félelem – leginkább a munkahely elvesztésétől – jelentős demotiváltságot okozott. A vezetők viszont tudták: ha a munkavállalók látják, hogy pénzt áldoznak a képzésükre, azt jelenti, hogy megmarad a munkahelyük és így megszűnt az annak elvesztésétől való félelem.

Végezetül, a Hersey-Blanchard nevéhez fűződő egyszerű és hatékony modell segítségével megvizsgálhatjuk, hogy az alkalmazottak képességei és hajlandósága alapján milyen képzésbe érdemes befektetni. Azon beosztott számára, aki hajlandó lenne, de nincs meg a képessége a munkát elvégezni, ajánlott az „iskolázás”, a tréning. Aki viszont képes lenne, ám nem hajlandó (demotivált), annak „el kell adni” a munkát, vagyis érdekessé kell tenni számára. A nem hajlandó és nem is képes alkalmazottnál viszont legcélszerűbb az „outplacement”, vagyis az eltávolítás. Az ideális beosztott egyaránt képes és hajlandó: esetében csupán a motiváció fenntartásáról kell gondoskodni.

Kiszámítható gazdaságpolitika nélkül hiányzik a hitelesség

Beszélgetés Török Ádám közgazdással, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagjával

„A költségvetési politika jó nemzetközi híre különösen nagy érték akkor, amikor az eurózóna több országa is a fiskális-politika hitelességi problémájával küzd” – ajánlja térségünk kormányainak Török Ádám közgazdász, akit Sepsiszentgyörgyön, a romániai magyar közgazdászok vándorgyűlése alkalmával keresett meg az Üzletrész.

Kovács Zsolt

► **Nemrég, A magyar privatizáció enciklopédiája című kiadvány bemutatóján elismerően szólt a Magyarországon végbement magánosítási folyamatról. A kilencvenes évek elején mennyire határozta meg a gyors és merész magyar lépés a régióban végbemenő privatizációs folyamatokat?** – A dicséret korlátozott volt. Úgy fogalmaztam, hogy privatizációra a magyar gazdaság akkori pénzügyi helyzetében feltétlenül szükség volt, de sajnos a folyamat több szektorban is olyan elcsúszott, hogy nem teremtették meg hozzá azt a jogszabályi háttérrel, amely a monopóliumok megfelelő korlátozásához szükséges lett volna – különösen a hálózati iparágakban. Magyarországot a kilencvenes évek elején valóban privatizációs példának tekintették a régió több országában, bár a magyar magánosítás úgynevezett piaci modelljét többnyire nem pontosan követték.

► **Romániában a '90-es években gyakran lehetett hallani az elégedetlen tömegektől, hogy „nem adjuk el az országot”, ilyesmire Magyarországon is akadt példa. Ön szerint áldás vagy átok a külföldi tőkének az országba való áramlása? Beszélhetünk-e egy egészséges határról ebben a témában és ha igen, hol húzódnat ez?**

– Tőkeszegény és a piacgazdaság kiépülését tekintve is elmaradott országokban nem lehet lemondani a külföldi működőtőke importjáról. Kétségtelen, hogy több magyar vállalatot „áron alul” adtak el, de ehhez látni kell azt is, hogy a rövid ideig tartó koncentrált vállalatértékesítési hullám szükségszerűen lenyomja az árakat. Másrészt pedig számos magyar vállalatot azért privatizáltak látszólag olcsón, mert az új tulajdonosnak komoly terheket is át kellett vállalnia. Ilyenek voltak például a törlesztendő hitelek vagy a környezeti károk felszámolása, illetve az elbocsátandó munkaerő végki-

adásában úgy fogalmazott, a piacok idegebbek, sokmindent nem tűnnek el, amit korábban lenyeltek. Ön szerint mi az, amivel térségünk (ezen belül főként Románia és Magyarország) javíthat saját megítélésén a befektetők szemében? Mennyit tehet a jelenlegi döntéshozás, a kormányok ennek érdekében?

– Ebben a tekintetben kiemelten fontosnak tartom a kiszámítható gazdaságpolitikát – ezen belül is kivált a következetes, valamint a törvényben rögzített fiskális szabályokhoz szigorúan igazodó költségvetési politikát. A költségvetési politika jó nemzetközi híre különösen nagy érték akkor, amikor az eurózóna több országa is a költségvetési politika hitelességi problémájával küzd.

► **és szinten? Ha nincs, akkor melyik területen tudna leginkább elképzelni egy ilyet?** – Nem tudok ilyenről, de a közös (és jól összeillesztett) környezetvédelmi és infrastrukturális – például vasúti vagy autópálya-építési – fejlesztésekben nagy fantáziát látok.

► **Hogyan látja az államok eladósodásának kérdését jelenleg? Tényleg olyan riasztó jelenség, mint azt a legtöbb médiában hallani – vagy inkább úgy véli: az eladósodás szükséges ahhoz, hogy a gazdaság „belső” vérkeringése ne lassuljon le?**

– Szerintem az eladósodás növekedése nagy veszélyeket rejt, mert a piacok idegebbek és a kockázatokra érzékenyebbek a korábbiak-

ban jegyzett, nem annyira megbízható adósnak tekintett országok számára.

► **Az európai unió erősödő szigorú fiskális ügyekben mennyire lesz tartós folyamat? Ön szerint várható-e ennek alábbhagyása a recesszió elmúltával vagy tartósan megalapozza az uniós gazdaságpolitikát?**

– Azt hiszem, legalább középtávon erre a hangulatra számíthatunk az EU-ban. A költségvetési politikákkal szembeni uniós szigor nem fog lankadni, különösen az érdekeikért kevésbé kiállni képes kis országokkal szemben. Ez akár 5–8 évet is jelenthet, de könnyen tovább is tarthat.

► **Egy korábbi előadásában hangzott el, hogy a nemzet-**

ban. Magyarország bonyolultabb eset. Itt az utóbbi időben nem minden nyilvános hozzászóló mérte fel pontosan, hogy melyek a magyar gazdaság nemzetközi pénzügyi helyzetének fő kockázata, és ezeket milyen kifejezésekkel célszerű jellemezni a szélesebb nyilvánosság előtti fórumokon.

► **Akadémikusként hogyan ítéli meg: a válság hatására megnőtt-e a gazdasági szférában az elméleti szakemberek keresettsége, tekintélye?**

– Magánvéleményem van az ügyben. Szerintem az elméleti kérdésekkel foglalkozó közgazdászok véleményét a magyar kormányzatban és a sajtóban most is gyakran meghallgatják. A vállalatok körében kevésbé látszik ilyen érdeklődés, de a piac számos szereplőjét nem is feltétlenül érdeklik közvetlenül a gazdaságpolitika stratégiai irányai, illetve mélyebb tudományos összefüggései.

► **A magyar gazdaságpolitikát illetően lényeges tényre hívta fel a figyelmet a minap a Költségvetési Tanács (KT) elemzése, és pedig arra, hogy a bejelentett különadók mindenképpen csökkentik a lakossági fogyasztást, emelik az árakat, illetve késleltetik a beruházásokat. A KT tagjaként ön is úgy látja, hogy a kormány korántsem annyira „humánus” válságcsomagjával, mint az első pillanatra tűnt?**

– A „humánus” kifejezést itt nehéz értelmezni. A kormány lépéskényszerben volt és elindult egy olyan irányba, amely a korábbi magyar gazdaságpolitikások gondolkodásából teljesen hiányzott, sőt, nem voltak rá nemzetközi példák sem. A bejelentett különadóknak mindenképpen lesz növekedést fékező hatásuk, ám ezeket a kétségtelen hatásokat úgy kell átgondolnunk, hogy más, a költségvetési egyensúlyt javító intézkedéseknek ugyancsak lehetnének hasonló következményei.



Az idén Sepsiszentgyörgyön tartott 19. Közgazdász Vándorgyűlés és Konferencia előadói között tisztelgette Török Ádámot

gyár egymilliárd eurós beruházási ajánlatát.

► **Mi az, ami a mai napig vonzóvá teszi térségünket a külföldi befektetők számára?**

– A korábbi években elsősorban a termelékenységhez viszonyított alacsony bérköltségeket tartották ilyen tényezőnek. A kedvező földrajzi pozíció újabbal legalább ezzel egyenrangú ösztönzőnek látszik. Fontos továbbá a viszonylag erős jogbiztonság és a politikai stabilitás, ami ezt a térséget befektetői szempontból felértékeli például több szovjet utódállammal és egyes balkáni országokkal szemben.

► **A szegedi közgazdász-vándorgyűlésen tartott elő-**

► **Tud-e egy olyan „sikeres gazdaságpolitikai projektről vagy együttműködési tervéről Románia és Magyarország között, amely különösen megnövelné a régió, vagy ezen két ország versenyképességét globális vagy legalább uni-**

nál. Eközben pedig az átlampapírok nemzetközi kibocsátási volumene sokkal lassabban növekvő kereslet mellett bővült. Ez pedig magasabb államadósság-finanszírozási költségeket jelent a világ összes adós országa, de különösen a kevésbé maga-

► **közi befektetői hangulat igen érzékeny marad a kommunikációra. Mennyire jó tanuló ebben Magyarországon, illetve Romániában?**

– A román esetet nem ismerem, bár látványos kommunikációs hibákról nem hallottam az elmúlt időszak-

Névjegy

Török Ádám magyar közgazdász, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) rendes tagja. Kutatásai a versenypolitika, a piacelmélet, a nemzetközi gazdaságtan, a és a politika kérdéseivel foglalkoznak, de publikált a vállalati válságokkal és kezelésükkel kapcsolatos közleményeket is. Aktív közéleti pályafutása alatt számos magas tisztséget is betöltött: 1993 és 1994 között a Magyar Nemzeti Bank felügyelőbi-

zottságának elnöke. 1999–2000 között a magyar Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság hivatalának elnöke volt. 2004-ben az európai ügyekért felelős tárca nélküli miniszter tanácsadója lett, majd 2007-től a Gazdasági Versenyképesség Kerekasztalt vezette. 2009-ben az Országgyűlés elnökszavazat nélkül az újonnan felállított tagjává választotta. Jelenleg a Pannon Egyetemen, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi

Egyetemen és a Közép-Európai Egyetemen tanít, de vendégprofesszor volt Európa számos országában, az Egyesült Államokban és Kanadában is. Az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztályának elnöke, az *Acta Oeconomica* főszerkesztője, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke. 2006-ban az MTA nívódíjával tüntették ki, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét 2006-ban vehette át.